

IPARD

IPARD III
7. BAŞVURU ÇAĞRI DÖNEMİ

ÇİFTLİK FAALİYETLERİNİN ÇEŞİTLENDİRİLMESİ VE İŞ GELİŞTİRME

BAŞVURU ÇAĞRI REHBERİ

IPARD

Katılım Öncesi Yardım Aracı
Kırsal Kalkınma Programı (IPARD III)

ÇİFTLİK FAALİYETLERİNİN ÇEŞİTLENDİRİLMESİ VE İŞ GELİŞTİRME

BAŞVURU ÇAĞRI REHBERİ

7. ÇAĞRI

2025 - V7.0

İÇİNDEKİLER

1. IPARD PROGRAMI VE AMAÇLARI.....	1
1.1. IPARD PROGRAMI HAKKINDA BİLGİ	2
1.2. GENEL VE SPESİFİK AMAÇLAR.....	2
2. BAŞVURU KOŞULLARI	5
2.1. NİHAİ YARARLANICILAR.....	6
2.2. GENEL UYGUNLUK KRİTERLERİ	7
2.3. SPESİFİK UYGUNLUK KRİTERLERİ	10
2.4. BAŞVURAMAYACAK OLANLAR	17
3. DESTEK BİLGİSİ.....	19
3.1. SAĞLANACAK MALİ DESTEĞİN ŞEKLİ, KAYNAĞI, UYGUN HARCAMA TUTARI VE TAKSİT SAYISI	20
3.2. DESTEKTEN YARARLANABİLECEK MAKSİMUM PROJE SAYISI VE BUNLARA İLİŞKİN DESTEK TUTARI SINIRI	24
3.3. IPARD DESTEKLERİNİN EŞİT VE HAKSIZ REKABETE SEBEBİYET VERMEYECEK ŞEKİLDE KULLANDIRILMASINA YÖNELİK DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	24
4. IPARD KAPSAMINDA UYGUN OLAN VE UYGUN OLMAYAN HARCAMALAR.....	27
4.1. UYGUN HARCAMALAR	28
4.2. UYGUN OLMAYAN HARCAMALAR	34
5. YATIRIM UYGULAMA SÜRESİ	37
6. BAŞVURU PAKETİNİN İÇERİĞİ.....	41
7. BAŞVURU ŞEKLİ VE YAPILACAK İŞLEMLER	45
7.1. BAŞVURU SÜRESİ.....	46
7.2. BAŞVURU PAKETİNİN HAZIRLANMASI	46

8. BAŞVURULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	51
8.1. İL KOORDİNATÖRLÜĞÜNDE YAPILAN KONTROLLER	52
8.2. İPARD PROGRAMI SIRALAMA KRİTERLERİNE GÖRE PUANLAMA	59
8.3. BAŞVURUNUN REDDEDİLMESİ	66
9. TKDK ONAYI SONRASINDA UYGULAMA KOŞULLARI: SÖZLEŞME.....	69
9.1. SÖZLEŞME İMZALANMASI	70
9.2. SÖZLEŞME AŞAMASINDA SUNULACAK TAAHHÜTLER	71
9.3. SÖZLEŞMEYE BAĞLI HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLER	73
9.4. SÖZLEŞMEDE YAPILACAK DEĞİŞİKLİKLER	74
9.5. NİHAİ DESTEK TUTARI	75
10. ÖDEME TALEBİ, ÖDEME ÖNCESİ YERİNDE KONTROLLER VE ÖDEME	77
10.1. ÖDEME TALEBİ, ÖDEME ÖNCESİ YERİNDE KONTROLLER VE ÖDEME	78
10.2. UYGULAMA SONRASI YERİNDE KONTROLLER.....	83
10.3. YÜKÜMLÜLÜKLERİN YERİNE GETİRİLEMEMESİ	83
11. PROJENİN YERİNDE KONTROLLERİ İLE İLGİLİ GENEL HÜKÜMLER	85
11.1. KONTROL EDİLEN KİŞİNİN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ	86
11.2. TKDK'NIN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ	87
12. SAĞLAM MALİ YÖNETİM PRENSİPLERİNE UYUM VE ÖZGÜNLÜK	89
13. USULSÜZLÜK VE DOLANDIRICILIK	91
14. BİLGİ TALEPLERİ, ŞİKÂyet VE İTİRAZLAR.....	95
14.1. BİLGİ TALEPLERİ	96
14.2. ŞİKÂyetLER	96
14.3. İTİRAZLAR	97
15. GÖRÜNÜRLÜK.....	99
16. KAYITLI ELEKTRONİK POSTA KULLANIMI.....	101

TANIMLAR

Başvuru Paketi: Kuruma hibe desteğinden faydalanmak amacıyla hazırlanıp sunulan, başvuru formu ve ekleri, iş planı ve teknik projeyi içeren dosyadır.

Başvuru Sahibi: IPARD Programı çerçevesinde, Kuruma uygun bir proje ile başvuruda bulunan gerçek veya tüzel kişiliktir.

Dağlık Alan: Minimum 1.000 metre rakımda yer alan veya 500 ve 1.000 metre arasında bir rakımda bulunan ve minimum %17 eğime sahip olan bir alan olarak tanımlanmaktadır.

Finansman Kaynağı: Yatırımın gerçekleşmesi için gerekli nakit veya nakde dönüşebilir kaynaklardır.

Fiziki Kapanış: Projeye ilişkin son ödemenin yapıldığı tarihi yani uygulama döneminin sonunu ifade eder.

IPARD: Avrupa Birliği (AB) tarafından aday ve potansiyel aday ülkelere destek olmak amacıyla oluşturulan, Katılım Öncesi Yardım Aracı'nın Kırsal Kalkınma bileşenidir.

Kayıtlı Elektronik Posta: Yasal olarak geçerli ve teknik olarak güvenli elektronik postayı ifade eder.

Kapalı Ortamda Bitkisel Üretim Ünitesi: Kapalı ortamda bitkisel üretim işletmesi içerisinde bitkinin gereksinim duyduğu ışık, ısı, nem, hava akışı, karbondioksit (CO₂), bitki besin maddeleri gibi çevre koşullarının yapay yollarla kısmen ya da tamamen oluşturulup denetim altında tutulduğu, aynı üreticinin tasarrufunda bulunan alçak tünel, yüksek tünel, sera, çadır, konteyner, prefabrik yapılar ile ahşap, betonarme, çelik, plastik gibi yapı elemanları kullanılarak yatay veya dikey olarak inşa edilmiş birbirinden bağımsız kapalı üretim ortamını ifade eder.

Kırsal Alan: Türkiye İstatistik Kurumu tarafından **31 Aralık 2022** tarihinde hazırlanan **“Kent-Kır Sınıflamasına Göre Mahalle ve Köy Listesi”**nde **“kır”** sınıfında yer alan yerleşim yerleri Program kapsamında kırsal alan olarak tanımlanmıştır.

Kredi Niyet Mektubu: Yatırımın finansmanında kredi kullanılacak olması durumunda bankadan/Tarım Kredi Kooperatifinden alınan, başvuru sahibinin kredi kullanabilme yeterliliğini ve krediyi hangi şartlarda kullanabileceğini gösteren belgedir.

Kurum: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nu ifade eder.

Mali Kapanış: Uygulama sonrası dönemin sona erdiği tarihi yani hibe sözleşmesinin yürürlüğünün bitişini ifade eder.

Nihai Faydalanıcı (Yararlanıcı): IPARD Programı çerçevesinde, Kuruma uygun yatırım ile başvuru yapmış, yatırımı desteklenmek üzere seçilmiş ve Kurum ile sözleşme imzalamış olan gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder.

Program: Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı Kırsal Kalkınma Bileşeni kapsamında hazırlanan IPARD Programını ifade eder.

Sözleşme: Kurum ile başvuru sahibi arasında imzalanan hibe sözleşmesini ifade eder. Ödeme talebi sözleşmede nihai olarak belirlenen tutar ve taksit üzerinden yapılmak zorundadır.

Teknik Proje: Planlanan yatırımın uygulanabilirliğinin, tasarlanan sistemin çalışıp çalışmayacağını, alınacak makine ekipmanının tesisin ölçeği ile uyumlu olup olmadığının, kapasitelerinin birbiriyle uyumunun ve ayrıca projenin Avrupa Birliği ve ulusal mevzuata uygunluğunun doğru ve ikna edici bir biçimde anlatıldığı dokümandır.

Uygulama Dönemi (Yatırım Dönemi): Kurum ile yararlanıcı arasında imzalanan hibe sözleşmesinin yürürlüğe girdiği gün başlayan ve son hibe desteği ödemesinin yapıldığı tarihe kadar (fiziki kapanış tarihi) devam eden dönem ifade eder.

Uygulama Sonrası Dönem: Son destek ödemesinin yapıldığı tarih (fiziki kapanış tarihi) ile başlayan ve bu tarihten itibaren 5 (beş) yıl süren dönem ifade eder.

Uygun Harcama: Kurum tarafından her bir sektör ve alt sektör için belirlenen ve başvuru sahibinin yapacağı yatırım kapsamında IPARD Programında belirlenen koşullar çerçevesinde desteklenmesi uygun harcamalardır.

Uygun Olmayan Harcama: Kurumun resmi internet sayfasında yayınlanan uygun harcamalar listesinde bulunmayan ve/veya Kurumun inceleme süreçlerinde uygun harcama olarak değerlendirilmeyen harcamalardır.

Yatırım Bütçesi: Yatırıma ilişkin uygun ve uygun olmayan harcamalar toplamıdır.

Yerinde Kontrol: IPARD Programı kapsamında sunulan başvurulara/başvurusu kabul edilen projelere ilişkin bilgilerin/ belgelerin doğruluğunun gözden geçirilmesi, destek kapsamındaki uygun yatırımların, niteliklerinin, sözleşmeye uygunluklarının proje adresinde kontrol edilmesi ve projenin kullanımı veya amaçlanan kullanımı ile ilgili kıstaslara göre uygunluğunun kontrol edilmesidir. Yerinde kontroller, başvurusu kabul edilen projeler için başvuru sahibine/faydalanıcıya ait ve kontrol sırasında denetlenebilen taahhütleri ve yükümlülükleri kapsayacak şekilde gerçekleştirilir.

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

IPA III: Katılım Öncesi Yardım Aracı III

IPARD III: Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı Kırsal Kalkınma Programı III

TKDK: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu

İK: İl Koordinatörlüğü

İİO: İl İrtibat Ofisi

İİG: İl İrtibat Görevlisi

ÖTP: Ödeme Talep Paketi

PDSK: Proje Değerlendirme ve Seçim Komisyonu

KOSGEB: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

KOBİ: Küçük ve Orta Büyüklükte İşletmeler

YKBA: Yerinde Kontrol Birim Amiri

YKU: Yerinde Kontrol Uzmanı

TK: Tahakkuk Koordinatörlüğü

REHBERİN AMACI

Başvuru sahipleri için hazırlanan bu Rehberin amacı, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilen Instrument for **Pre-Accession Assistance Rural Development** “IPARD” Programı ile ilgili kurallara uyulmasının yanı sıra IPARD Programından beklenen ekonomik yararların elde edilmesini sağlayacak uygun nitelik ve yeterli sayıda başvuru yapılmasını sağlamaktır.

Bu Başvuru Çağrı Rehberi; IPARD Programı “Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve İş Geliştirme” tedbiri kapsamında yatırım yapmak isteyen başvuru sahipleri tarafından destek almak üzere yapılacak başvurulara ilişkin kuralları içermektedir.

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu “TKDK” proje başvuru sürecinde, potansiyel başvuru sahiplerine destekleyici bilgiler sunarak planlanan tüm faaliyetlerin zamanında ve doğru bir şekilde yerine getirilmesini hedeflemektedir.

TKDK tarafından, destek almak için sunulan başvurulara yönelik yapılacak tüm kontroller, IPARD Programı kapsamında Ulusal Yetkilendirme Görevlisi ve Denetim Otoritesi olarak belirlenen Kurumlar ile Avrupa Birliği tarafından da yapılabilecektir. Başvuru sahipleri bu ilgili Kurumlar tarafından yapılacak kontrollerde de bu rehberde belirtilen şartları sağlamak zorundadırlar.

Bir Başvuru Çağrı döneminde Kurumun internet sitesinde ilan edilen ve dağıtımı yapılan Başvuru Çağrı Rehberine ek olarak o çağrı döneminde yayımlanan Resmi Başvuru Çağrı İlanındaki hususlar ve www.tkd.gov.tr adresinde yayımlanan duyurular da dikkate alınmalıdır. İlan ve Rehber arasında farklılık olması durumunda Resmi Çağrı ilanında belirtilen hususlar ve bilgilendirici dokümanların / rehberlerin www.tkd.gov.tr adresindeki güncel dijital versiyonları esastır.

*“Teklif Alma Kuralları Rehberi”, “İş Planı Hazırlama Rehberi”, “Teknik Proje Hazırlama Rehberi”, “Başvuru Paketi İçeriği” Başvuru Çağrı Rehberi’nin ekleridir. **TKDK, Başvuru Çağrı Rehberi, Başvuru Çağrı İlanı ve diğer bilgilendirme dokümanlarındaki tanım veya koşullarda değişiklik yapma hakkına sahiptir ve değişiklik yaptığında başvuru sahiplerine/yararlanıcılara bildirimleri kendi resmi internet sayfasında (www.tkd.gov.tr) duyuru yayımlama yoluyla yapabilir.***

1

IPARD PROGRAMI VE AMAÇLARI

1.1. IPARD PROGRAMI HAKKINDA BİLGİ

IPARD Nedir?

IPARD, Avrupa Birliği (AB) tarafından aday ve potansiyel aday ülkelere destek olmak amacıyla oluşturulan, Katılım Öncesi Yardım Aracı'nın Kırsal Kalkınma bileşenidir.

IPARD, Avrupa Birliği'nin Ortak Tarım Politikası, Kırsal Kalkınma Politikası ve ilgili politikalarının uygulanması ve yönetimi için uyum hazırlıklarını ve bu kapsamda politika geliştirilmesini desteklemeyi amaçlamaktadır.

IPARD desteğinin 2021-2027 dönemini içeren çok yıllık "Kırsal Kalkınma Programı" kapsamında uygulanması gerekmektedir. Bu süreçte Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından birlikte finanse edilecek destek programları uygulanacaktır.

1.2. GENEL VE SPESİFİK AMAÇLAR

Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve İş Geliştirme

Bu Tedbirin Genel Amaçları:

Yeni işler yaratmak suretiyle istihdamın desteklenmesi ve iş faaliyetlerinin geliştirilmesi yoluyla mevcut işlerin korunması, bu şekilde kırsal alanlarda ekonomik faaliyet düzeyinin yükseltilmesi ve kırsal nüfusun azalmasının tersine çevrilmesidir. Ekonomik faaliyetler ve çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi, kırsal alanlarda büyüme, istihdam ve sürdürülebilir kalkınma için gereklidir. Bu durum, kırsal alanlarda hanehalkı gelirlerini doğrudan artırarak, ekonomik ve sosyal bakımdan daha iyi bir bölgesel dengeye katkı sağlamaktadır.

Bu Tedbirin Spesifik Amaçları:

Çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesinde yatırımların modernizasyonu, oluşturulması, genişletilmesi ve yeniden inşası aracılığıyla kırsal faaliyetlerin oluşturulmasını, çeşitlendirilmesini ve geliştirilmesini hedefleyecektir. Ayrıca aşağıda belirtilen konularda tarımsal ve tarım dışı faaliyetlerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır:

- Bitkisel üretimin çeşitlendirilmesi ve bitkisel ürünlerin işlenmesi ve paketlenmesi: Süs bitkileri, yem bitkileri, tıbbi ve aromatik bitkiler, mantar ve misel, solucan gübresi üretimi, fide ve fidan, çiçek soğanını içermektedir.
- Bal ve diğer arıcılık ürünlerinin işlenmesi ve paketlenmesini içermektedir.
- Zanaatkarlık ve katma değerli ürünler: Zanaatkarlık faaliyetleri ile gıda-gıda olmayan ürünlerin işlenmesi ve paketlenmesini içermektedir.

- Kırsal turizm ve rekreasyon faaliyetleri: Konaklama, yeme-içme tesisleri ve rekreasyon faaliyetlerini içermektedir.
- Su ürünleri yetiştiriciliği: Su ürünleri üretimi yapan tesisleri ve ürün satışı yapan restoranları içermektedir.
- Makine parkları: Yerel tarım sektörünün ortak ihtiyaçlarına yönelik tarımsal makine ve ekipman talebini karşılayacak yatırımları içermektedir.
- Yenilenebilir enerji yatırımları: Elektrik ve ısı üretimi amacıyla Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliği kapsamında kurulacak yenilenebilir enerji yatırımları içermektedir. Uygun yararlanıcılar diğer çiftlik faaliyetleri çeşitlendirme aktivitelerinden ve bu tedbir kapsamındaki iş geliştirme faaliyetlerinden bağımsız olarak, kendi ihtiyaçları için enerji üretmek amacıyla yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yapabilirler.

ÖNEMLİ UYARI

IPARD III Programında yem bitkileri için hibe desteği kaba yem üretimi, işlenmesi (kurutulması, silaj yapımı vb.) ve paketlenmesi ile sınırlandırılmış olup dane yemin üretimi, işlenmesi ve paketlenmesi destek kapsamında değildir.

2

BAŞVURU KOŞULLARI

2.1. NİHAİ YARARLANICILAR

Bu tedbir aşağıda belirtilen işletmelere açık olacaktır;

- **Çiftlik içi veya dışı faaliyetlerini çeşitlendiren çiftçiler veya çiftlik hanehalkı üyeleri:** Bunlar, tarımdan başka ekonomik faaliyeti bulunmayan, 5488 no'lu Tarım Kanununun 3. maddesinde tanımlanan gerçek kişilerdir. Çiftçiler ve/veya bunların hanehalkı üyeleri, kentsel veya kırsal alanlarda yerleşmiş olmalarına bakılmaksızın uygun yararlanıcılardır.
- **Yatırıma ilişkin mevzuata uygun olarak kurulan üretici örgütleri:** Üretici örgütleri, kentsel veya kırsal alanlarda bulunmalarına bakılmaksızın uygun yararlanıcılar olabilir.
- **Gerçek kişiler:** Tedbir kapsamında bir ekonomik faaliyet gerçekleştiren ve yararlanıcı olan gerçek kişilerin kırsal bir alanda yaşıyor olmaları gerekmektedir ve bu durum kanıtlanabilmelidir.
- **Tüzel kişiler:** Kırsal alanlarda kurulmuş olan veya faaliyet gösteren özel tüzel kişilikleri, projeyi gerçekleştirecek potansiyele sahip olan zanaatkarlık işletmeleri de dahil olmak üzere mikro veya küçük ölçekli işletmeleri içerir. Kırsal alanlardaki kırsal nüfus tarafından kurulan herhangi bir türdeki tüzel kişilikler de buna dahildir. Kırsal alanların dışında kurulmuş olan tüzel kişilikler, eğer desteklenen yatırımları/faaliyetleri kırsal alanda bulunuyor ise uygun yararlanıcı olabilirler.

Kamu tüzel kişilikleri ve kamu hissesi %25'ten fazla olan tüzel kişilikler uygun değildir. (Ziraat Odaları Birliği veya İl/İlçe Ziraat Odaları hariç)

Mevcut işletme: Başvuru sahibinin yatırımın uygulanacağı adreste* başvuru yapacağı alt-sektör kapsamında üretim faaliyetini gerçekleştirdiği bir işletmesi varsa ve bu işletme için modernizasyon, genişletme veya kapasite artırımı yapacaksa bu tür başvurular mevcut işletme olarak kabul edilecektir. Mevcut işletmeler proje başvurusunda bulunurken gerekli olan üretim ve faaliyetiyle ilgili olan tüm sertifikaları sunmakla yükümlüdürler.

Yeni işletme: Başvuru sahibinin; yatırımın uygulanacağı adreste* başvuru yapacağı alt-sektör kapsamında üretim faaliyetini gerçekleştirdiği hali hazırda bir işletmesi yoksa bu tür başvurular yeni işletme olarak kabul edilecektir.

***Adres:** Herhangi bir toprak parçası veya binanın il, ilçe, mahalle, köy, cadde, sokak ismi, bina numarası, ada ve parsel bilgileri vb. bileşenler ile tanımlanan coğrafi konumudur.

2.2. GENEL UYGUNLUK KRİTERLERİ

- Başvuru sahipleri vergi sistemine kayıtlı olmalıdır. Ayrıca başvuru sahiplerinin devlete ödenmemiş vergi ve sosyal güvenlik borçlarının bulunmaması gerekmektedir.
- Başvuru sahipleri, TKDK tarafından son ödemenin yapılmasından sonra 5 yıl süre ile yatırımın çalışır vaziyette muhafaza edilmesini ve önemli bir değişikliğe maruz kalmamasını temin etmek zorundadırlar.
- Başvuru sahipleri (gerçek kişi olması durumunda kendisi, tüzel kişiliklerde ise tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili olan kişi) başvurunun sunulduğu tarihte 18 yaşını doldurmuş olmalı ve 65 yaşından büyük olmamalıdır.
- Kiralanmış bir mülk üzerinde yapılacak yatırımlar uygun yatırımlardır. Kiralama süresi yatırımın tamamlandığı (son ödemenin yapıldığı) tarihten itibaren en az beş yılı kapsamalıdır.
- Başvuru aşamasında, yeni işletmeler istisna olmak üzere başvuru, yapılan sektörde belirlenmiş ilgili ulusal standartlar ile uyumlu olmalıdır.
- Başvuru sahibi (gerçek kişi ise kendisi, tüzel kişi ise temsil ve ilzama yetkili kişisi), başvuru yaptığı ekonomik faaliyet alanında mesleki yeterliliğe sahip olmalıdır. Mesleki yeterlilik;

- **1 yıllık mesleki deneyim:** Başvuru sahibinin ilgili uzmanlık alanında en az bir yıl çalıştığına dair hizmet dökümü ve/veya belgeler üzerinden kontroller gerçekleştirilecektir. Kontrollerde, başvurunun teslim tarihinden itibaren yatırımla ilgili sektörde, en az bir yıllık deneyiminin olduğunun belgelendirilmesi gerekmektedir.

Tarım Bağ-Kuru, Tarım Sigortası ve Çiftçi Kayıt Sistemi Belgesi (ÇKS) sadece tarımsal faaliyetler söz konusu olduğunda, Arıcılık Kayıt Sistemi Belgesi (AKS) ise sadece arıcılık ürünlerinin üretimi söz konusu olduğunda, *Su Ürünleri Yetiştiriciliği Belgesi ise sadece su ürünleri yetiştiriciliği söz konusu olduğunda kabul* edilecektir. AKS ve ÇKS Belgeleri için Çiftçi Kayıt Sistemine ve Arıcılık Kayıt Sistemine yıllık kayıt yapılmaktadır. Bu nedenle başvuru tarihi esas alındığında 2025 yılına ait belgeler üretim yılı tamamlanmadığı için kabul edilmeyecektir.

- **İlgili alanda diploma:** “302-Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve İş Geliştirme” tedbiri kapsamında hazırlanan ve Kurumumuz web sitesinde (tkdk.gov.tr) yayımlanan “Meslek Grupları Listesi” dikkate alınarak değerlendirme yapılacaktır.
- **Sertifika:** MEB onaylı mesleki sertifikalar veya MYK Mesleki Yeterlilik Belgeleri kabul edilecektir. Başvuru yapılan yatırımın konusu ile sunulan sertifikanın ilgili olması gerekir. Başvuru teslim tarihinden sonra alınmış sertifikalar kabul edilmeyecektir.

MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü bünyesindeki yaygın eğitim kurs programlarından alt sektörlerle göre mesleki sertifika alınabilecek uygun mesleki kurslar listesi Kurumumuz web sitesinde (tkdk.gov.tr) yayımlanmıştır.

- Başvuru sahipleri, TKDK tarafından yayımlanan formata uygun olarak bir iş planı sunmalıdır. Küçük yatırımlar için basitleştirilmiş bir iş planı sunulacaktır. İş planı, yatırımın gerçekleşmesinin sonucunda işletmenin ekonomik sürdürülebilirliğini kanıtlamalıdır.
- Bu tedbirin faydalanıcısı tüzel kişiler 24/05/2023 ve 7297 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yayımlanan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Yönetmeliği ve bu yönetmeliğin sonraki değişikliklerinde mikro (yalnızca Zanaatçılık ve Katma Değerli Ürünler Sektörü) veya küçük işletme olarak tanımlanan işletmelerdir. İlgili yönetmelikte mikro ve küçük işletmeler aşağıdaki şekilde sınıflandırılmıştır:
 - **Mikro işletme:** 10 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 10 milyon Türk Lirasını aşmayan işletmeler.
 - **Küçük işletme:** 50 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 100 milyon Türk lirasını aşmayan işletmeler.

KOSGEB üyesi olmayan tüzel kişilik sahibi başvuru sahiplerinin bu tedbir için belirlenen mikro veya küçük ölçekli işletme sınırları içerisinde olup olmadıkları Kurum tarafından kontrol edilecektir. Bu amaçla başvuru sahiplerinin yasal mali verileri ile çalışan sayısını gösteren belgelerin yanı sıra diğer şirketlerle ortaklık durumları da incelenerek “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Yönetmeliği”nde belirlenmiş olan kriterlere göre değerlendirilecek ve başvuru sahibinin mikro veya küçük ölçekli işletme olma kriterini karşılayıp karşılamadığına karar verilecektir. Kurum bu kontrollerin gerçekleştirilmesi sırasında, ihtiyaç duyulması halinde, başvuru sahiplerinden kendilerine ve ortaklıkları olan şirketlere ilişkin bilgi ve belge talep edebilecektir.

- Çiftçiler veya çiftlik hanehalkının üyeleri, başvuru sırasında Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı olmalıdır.
- Başvuru sahibi gerçek kişi ise “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi”ne göre, yatırımın bulunduğu ildeki kırsal alanda ikamet ediyor olmalıdır.

Yatırımların yeri aşağıda belirtilenler istisna olmak üzere kırsal alanda olmalıdır;

- Bitkisel üretimin çeşitlendirilmesi, bitkisel ürünlerin işlenmesi ve paketlenmesi konusunda yatırım yapan (kapalı ortamda bitkisel üretim hariç) Bal ve diğer arıcılık ürünlerinin işlenmesi ve paketlenmesi konusunda çalışan, veya su ürünleri yetiştiriciliği konularında faaliyet gösteren, tarımdan başka hiçbir ekonomik faaliyeti bulunmayan **çiftçiler veya bunların hanehalkı üyeleri**.
- Su ürünleri yetiştiriciliği konusundaki kırsaldaki yatırımlarının **bir uzantısı olarak kırsal alan dışında restoran açmak** isteyenler ile zanaatçılık ve katma değerli ürünler konusunda kırsaldaki yatırımlarının bir uzantısı olarak kırsal alan dışında satış noktaları kurmak isteyen **kırsal alanlarda yaşayan gerçek kişiler**.
- Bitkisel Üretimin Çeşitlendirilmesi ve Bitkisel Ürünlerin İşlenmesi ve Paketlenmesi, Zanaatçılık ve Katma Değerli Ürünler, Su Ürünleri Yetiştiriciliği, Bal ve Diğer Arıcılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Paketlenmesi Sektörlerinde yatırımının bir uzantısı olarak satış noktası kurmak isteyen çiftçiler ve/veya hanehalkı üyeleri veya üretici örgütleri.

ÖNEMLİ UYARI

Başvuru sahibi tarımdan başka ekonomik faaliyeti bulunmayan gerçek kişi yani çiftçi ise Tarım Bağ-Kur'unun başvuru sahibi adına olması gerekmektedir.

Yasal Temsilci Tayin Edilmesi Hususu

1. Başvuru işlemleri ve destek almaya hak kazanılması halinde TKDK ile yapılacak işlemler, gerçek kişilerde başvuru sahibinin kendisi veya yasal temsilcisi, tüzel kişilerde ise tüzel kişilik tarafından temsil ve ilzama yetkilendirilmiş kişi(ler) veya yasal temsilcisi tarafından yürütülmelidir. Söz konusu kişinin/kişilerin tüzel kişiliği veya gerçek kişiyi bu anlamda temsil etmeye yetkili olduğuna dair imza sirküleri veya vekâletname başvuru paketinde sunulmalıdır.
2. Başvuru sahipleri teklif almış olduğu tedarikçileri (çalışanları da dahil olmak üzere) yasal temsilci olarak tayin edemez. Bu durumun tespit edilmesi durumunda TKDK tarafından başvuru reddedilir.

(Enerji yatırımı söz konusu olduğunda konuyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek ve bağlantı anlaşmasını almak için ilgili tedarikçiye sınırlı vekalet verilebilir. Bu vekaletin Kurumumuzla olan işlemlerde kullanılmaması esastır.)

Başvuru Sahibinin Tüzel Kişi Olması Durumunda;

1. Temsil ve ilzama yetkili kişi/kişiler Ticaret Sicil Gazetesi'nde yayınlanmış olmalıdır.
2. TKDK nezdinde tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili olan kişi veya kişilerin bilgileri TKDK'ya sunulmuş olan noter onaylı imza sirkülerinde yer almalıdır.
 - Birden fazla kişinin münferit olarak tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili olduğu durumlarda, başvuru formunda bir kişinin bilgilerinin belirtilmesi gerekmektedir.
 - Temsil ve ilzama yetkili olarak belirtilen kişiler müştereken yetkili ise; müşterek imzaya yetkili olan kişilerin her birine ait bilgilerin başvuru formunda belirtilmesi gerekmektedir.
3. Yetkili kişi için yapılması gereken tüm kontroller başvuru formunda belirtilen kişiler üzerinden yapılacaktır. Örneğin imza sirkülerinde "5 kişiden herhangi ikisinin müştereken imzası ile..." ibaresi var ise başvuru formunda müştereken yetkili iki kişinin isminin belirtilmesi gerekmektedir. Bu durumda yetkili kişi için yapılması gereken kontroller bu iki kişi üzerinden yapılacaktır.

(Münferiden temsile yetkili olmalarına rağmen başvuru formunda birden fazla yetkili belirtilmişse, bu durumda da yetkili kişi için yapılması gereken kontroller bu kişilerin tümü üzerinden yapılacaktır.)

4. İmza sirkülerine göre, başvuru tarihinden sonra, tüzel kişilikte yetkili kişi(ler) değişikliği olması durumunda başvuru formunda belirtilen yetkili(ler) ve yeni atanan yetkili(ler)in uygunluk koşullarını sağlıyor olması gerekmektedir.

Başvuru tarihinden sonra yapılan bu ve benzeri değişikliklerde olumlu yönde düzeltmeler dikkate alınmayacak olup olumsuz olarak değişen hususlar dikkate alınacaktır.

Örneğin; başvuru tarihinden önce tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili kişi erkek olduğu için sıralamada ilave puan alamayan başvuru sahibi, başvuru tarihinden sonra yetkili kişi değişikliği ile atadığı yeni kişinin kadın olması halinde de puan alamaz. Bununla birlikte; başvuru tarihinden önce tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili kişinin adli sicil kaydı olmamasına rağmen, başvuru tarihinden sonra yetkili kişi değişikliği ile yeni atanan kişinin adli sicil kaydı olması durumunda başvurusu reddedilecektir.

2.3. SPESİFİK UYGUNLUK KRİTERLERİ

Bitkisel Üretimin Çeşitlendirilmesi, Bitkisel Ürünlerin İşlenmesi ve Paketlenmesi

- Başvuru sahibi, tarımdan başka ekonomik faaliyeti bulunmayan gerçek kişi, bir çiftçi veya çiftlik hanehalkının bir üyesi değilse, yatırım kırsal alanlarda olmalıdır. *Kapalı ortamda bitkisel üretim söz konusu ise yatırım istisnasız kırsal alanda olmalıdır.
- IPARD Programında bu tedbir kapsamında desteklenecek yatırım konuları tıbbi ve aromatik bitkiler, süs bitkileri, yem bitkileri, mantar, solucan gübresi, fide ve fidanlar, çiçek soğanları ve miseldir (Tıbbi Aromatik Bitki Referans Listesi ve Yem Bitkileri Listesi Kurum web sayfası tkdk.gov.tr adresinde başvuru dokümanları arasında yer almaktadır.).

ÖNEMLİ UYARI

Açık alanda bitkisel üretim faaliyetleri için makine ekipman desteğine bu çağrıda başvuru yapılamayacaktır.

- *Kapalı ortamda bitkisel üretim ünitesi alanı (sera ve mantar/misel üretim alanı dahil) ve solucan gübresi üretim alanı maksimum 2 hektar olmalıdır. Mantar ve misel üretiminde tek başına kompost üretim tesisi destek kapsamında değildir.

* İlgili modifikasyon talebi Avrupa Komisyonuna iletilmiş olup onay süreci devam etmektedir.

- Bitkilerin işlenmesi ve/veya paketlenmesi ve solucan gübresinin üretimi, işlenmesi ve/veya paketlenmesi sektöründe, yararlanıcı, başvuru esnasında gerekli üretim ve kayıt belgelerine sahip olmalıdır. Yeni işletmeler için bu prosedür nihai ödeme talebi sırasında tamamlanmalıdır.

Bal ve Diğer Arıcılık Ürünlerinin, İşlenmesi ve Paketlenmesi

- Başvuru sahibi, tarımdan başka ekonomik faaliyeti bulunmayan gerçek kişi, bir çiftçi veya çiftlik hanehalkının bir üyesi değilse, yatırım kırsal alanlarda olmalıdır.

ÖNEMLİ UYARI

** Bu çağrı kapsamında 302-2-2 bal ve diğer arıcılık ürünlerinin işlenmesi ve paketlenmesi alt sektörü desteklenecek olup 302-2-1 bal ve diğer arıcılık ürünlerinin üretimi alt sektörü için başvuru yapılamayacaktır. Bal ve diğer arıcılık ürünlerinin üretimi faaliyetleri açık alanda bitkisel üretim faaliyetleri ile birlikte ayrı bir çağrı kapsamında desteklenecektir.*

** İlgili modifikasyon talebi Avrupa Komisyonuna iletilmiş olup onay süreci devam etmektedir.*

- Bal ve diğer arıcılık ürünlerinin işlenmesi ve paketlenmesi için, yararlanıcı, başvuru sırasında 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa uygun gerekli üretim ve kayıt sertifikalarına sahip olmalıdır. Yeni işletmeler için bu prosedür nihai ödeme talebi sırasında tamamlanmalıdır.

Zanaatkarlık ve Katma Değerli Ürünler

- Yatırım kırsal alanlarda olmalıdır. Bununla birlikte, tanıtım standları veya satış noktaları, yatırımın gerçekleştiği ilin kırsal olmayan alanlarında olabilir.
- Zanaatkarlık ve katma değerli ürünler kapsamında başvuru yapacak tüzel kişiler **mikro ölçekli işletme** olmalıdır.
- Desteklenecek Zanaatkarlık faaliyetleri “Zanaatkarlık Listesi”nde yer almaktadır.
- Katma değerli ürün, bir ürünün fiziksel durumunda ya da görünümünde meydana gelen değişikliği ifade eder, örneğin çilekten çilek reçeli yapmak gibi.
- Tarımsal ürünlerin birincil üretimi uygun olmayıp yalnızca aşağıdaki listede yer alanlar katma değerli ürünler kapsamında desteklenecektir.

- Gıda Ürünleri;
 - Et işleme (en fazla 0,5 ton/gün işleme kapasitesi) ve süt işleme(en fazla 8 ton/gün işleme kapasitesi)
 - Meyve ve Sebze İşleme (Domates Salçası, Biber Salçası, Püre, Pekmez, Marmelat, Reçel, Pestil, Turşu, Meyve ve Sebze Suları, Konserve, Sirke, Közleme, Salamura, Ekşiler, Ezme)
 - Sofralık Zeytin ve Zeytin Mamulleri
 - Kurutulmuş Meyve ve Sebzelerin İmalatı
 - Kuruyemiş
 - Boza
 - Salep
 - Tahin
 - Pirinç (İşleme ve Paketleme)
 - Bakliyat (İşleme ve Paketleme)
 - Mısır (Kurutma), Çeltik (Kurutma)
 - Yerel Yiyecek (Yemek, Börek, Tatlılar, Şekerlemeler, Unlu Mamüller)
 - Baharatlar
 - Kaya Tuzu, Kaynak Tuzu, Deniz Tuzu, Göl Tuzu
 - Bitki Çayları ve Aromatik Kahveler
 - Pamuk Yağı, Defne Yağı, Susam Yağı
 - Soslar
 - Kemiksuyu
- Gıda Olmayan Ürünler;
 - Sabun
 - Gülsuyu
 - Biyo-yakıt (Pelet, Briket, Odun Kömürü)
 - Prina
- Süt işleme konusunda yapılan yatırımların nihai kapasitesi, yatırımın sonunda maksimum **8 ton/gün** olacaktır.
- Et işleme konusunda yapılan yatırımların nihai kapasitesi, yatırımın sonunda maksimum **0,5 ton/gün** olacaktır.
- Katma değerli ürünlerin işlenmesi ve paketlenmesi için yararlanıcı, başvuru sırasında 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa uygun gerekli üretim ve kayıt sertifikalarına sahip olmalıdır. Yeni işletmeler için bu prosedür nihai ödeme talebi sırasında tamamlanmalıdır.

Kırsal Turizm ve Rekreatif Faaliyetler

- Bu faaliyet kapsamındaki yatırımlar, başvuru sahibinin statüsüne bakılmaksızın kırsal alanda olmalıdır.
- Mevcut konaklama tesisleri başvuru aşamasında “Basit Konaklama Turizm İşletme Belgesi”ni veya “Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik” hükümlerine göre “Turizm İşletme Belgesi”ni sunmalıdır. Yeni işletmeler ise “Turizm İşletme Belgesi”ni nihai ödeme talebi sırasında almış olmalıdır.

Başvuru aşamasında “Basit Konaklama Turizm İşletme Belgesi” sunan mevcut işletmeler nihai ödeme talebi sırasında “Turizm İşletme Belgesi”ni almış olmalıdır.

- Mevcut işletmeler için yatırımın başında yeni işletmeler içinse nihai ödeme talebi esnasında işletmenin kapasitesi maksimum **40 yatak/kişi** ve **20 oda** olmalıdır.
- Yeme-içme tesisleri için, yararlanıcı, başvuru sırasında 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa uygun olarak gerekli üretim ve kayıt sertifikalarına sahip olmalıdır. Yeni işletmeler için bu prosedür nihai ödeme talebi sırasında tamamlanmalıdır.
- Rekreatif faaliyet içeren tesislerde uygun faaliyetler; binicilik, trekking, bisiklet, dağcılık, piknik alanları, balık tutma, çocuklara yönelik eğlence faaliyetleri, spor ve kültürel faaliyetlerdir.

Su Ürünleri Yetiştiriciliği

- Başvuru sahibi tarımdan başka ekonomik faaliyeti bulunmayan gerçek kişi, bir çiftçi veya çiftlik hanehalkının bir üyesi değilse, yatırım kırsal alanlarda olmalıdır. Bununla birlikte yatırımın uzantısı olarak restoran veya satış noktası aynı ilde yer alan kırsal olmayan bir alanda olabilir.
- Eğer yatırım bir restoran veya satış noktası içeriyor ise başvuru sahibinin, 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununda tanımlandığı üzere bir su ürünleri yetiştiricisi olması gerekmektedir. Yeni işletmeler için bu prosedür nihai ödeme talebi sırasında tamamlanmalıdır.
- *Yatırımın kapasitesi, nihai ödeme talebi esnasında tatlı suda 10-300 ton/yıl; tuzlu suda 150-750 ton/yıl arasında olmalıdır.
- *Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yönetmeliğine İlişkin Uygulama Esasları Yönergesi (Yönerge No: 2025/8)’ne göre su ürünleri yetiştiriciliği yapılacak alanların verimli kullanımının sağlanması için, ağ kafeslerde su ürünleri yetiştiriciliğinde denizlerde 500 ton/yıl’dan, iç sularda ise 50 ton/yıl’dan daha küçük kapasitedeki yatırım talepleri kabul edilmeyecektir. Söz konusu sınırlama yeni işletmeler için getirilmiş olup mevcut işletmeleri ve karada gerçekleştirilecek yatırımları kapsamamaktadır.
- Su ürünleri işletmesi, başvuru sırasında 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununda tanımlandığı üzere belgelendirilmelidir. Yeni işletmeler için bu prosedür nihai ödeme talebi sırasında tamamlanmalıdır.

* İlgili modifikasyon talebi Avrupa Komisyonuna iletilmiş olup onay süreci devam etmektedir.

- **Tatlı sularda desteklenecek türler:** Alabalık, sazan, midye, salyangoz, yayın balığı, kerevit, kurbağa, algler, sudak, tatlı su levreği, turna, tilapya, mersin balığı, Afrika yayın balığı (karabalık) (Clarias Lazera) , Mavi Yengeç (Callinectes Sapidus), Amerikan Yayın Balığı (Ictalurus Sp.).
- **Tuzlu sularda desteklenecek türler:** Türk Somonu, Deniz Alabalığı, İstiridye, Karides, Çipura, Levrek, Midye, Beyaz Orfoz, Sariağız/İşkine (sciaena aquila).

Makine Parkları

- Bu faaliyet kapsamındaki yatırımların kırsal alanda olması gerekmektedir.
- Sadece Üretici örgütleri ve Ziraat Odaları Birliği veya İl/İlçe Ziraat Odaları başvuru yapabilecektir.
- Başvuru yapabilecek olan üretici örgütleri;
 - Üretici örgütleri 1163 sayılı Kooperatifler Kanuna göre kurulan ve *başvuru tarihi itibarıyla en az üç yıl faaliyette bulunan tarımsal amaçlı kooperatifler (“Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri”, “Sulama Kooperatifleri”, “Su Ürünleri Kooperatifleri”, “Pancar Ekicileri Kooperatifleri” ile sınırlıdır),
 - 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri,
 - 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri,
 - 5996 sayılı Kanuna göre kurulan Islah Amaçlı Yetiştirici Birlikleri,
 - 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleridir.
- Tarım makinelerinin ihtiyaç sahibi çiftçilerin kullanımına sunulabileceği ve çiftçilerin mevcut tarım makinelerinin tamir ve bakımının yapıldığı tesisler uygundur.

*Kooperatifin/yetiştirici birliğinin/ tarımsal üretici birliklerinin iktisadi işletmelerinin başvuruları **uygun değildir.***

- Destek talep edilen tüm inşaat işleri ve makine ekipmanlar, başvuru yapan üretici örgütünün faaliyet alanlarıyla ilgili olmalıdır.
- Bu kapsamda verilecek destekler, makine ekipmanların üretici örgütü tarafından kiralanması suretiyle ortak kullanımın sağlanmasını amaçlamaktadır. Üretici örgütünün kendi bünyesinde sabit olarak tesis edeceği ve/veya kullanacağı makine ekipmanlar destek kapsamında olmayacaktır.

* *İlgili modifikasyon talebi Avrupa Komisyonuna iletilmiş olup onay süreci devam etmektedir.*

Yenilenebilir Enerji Tesisleri

- Bu faaliyet kapsamındaki yatırımların başvuru sahibinin statüsüne bakılmaksızın kırsal alanda olması gerekmektedir.
- Elektrik ve ısı üretimi amacı ile her türlü yenilenebilir enerji faaliyetleri (hidroelektrik hariç), aşağıda belirtilenler dahil olmak üzere uygundur;
 - Fotovoltaik güneş enerjisi sistemleri,
 - Konsantre güneş enerjisi sistemleri,
 - Rüzgar enerji sistemleri,
 - Jeotermal, biyokütle, mikrokojenerasyon (elektrik ve/veya ısı üretimi için).
- 302-7 Yenilenebilir Enerji sektörü kapsamında yapılacak rüzgar, biyokütle, biyogaz ve jeotermal kaynaklı yenilenebilir enerji yatırımları 5 MW kapasiteye kadar desteklenecektir.
- 302-7 Yenilenebilir Enerji sektörü kapsamında yapılacak fotovoltaik güneş enerjisi ve konsantre güneş enerjisi yatırımları için *600 kW kapasiteye kadar olan yatırımlar desteklenecektir. (Mikrokojenerasyon tesisleri için 100 kW).

Belirtilen üst sınırlardan daha yüksek güç değeri için alınmış bağlantı anlaşması ile yapılan başvurular uygun kabul edilmeyecektir.

- Başvuru sahibinin aynı ilde en az 1 yıldır elektrik tüketimi yaptığı, aktif en az bir işletmesi bulunmalıdır. Bu koşulu sağlamayan başvurular uygun kabul edilmeyecektir. Başvuru sahibine ait ilgili koşulları sağlayan tüm işletmeler tüketim tesisi olarak değerlendirilecektir. Tüketim tesislerine ait belgelerin sunulması gerekmektedir, ihtiyaç duyulması halinde ilave kontroller yapılacaktır.
- Başvuru sahibi gerçekleştireceği yatırımı ile bu işletmelerin ortalama yıllık tüketim değerinin en az %100'ü kadar üretim yapmak zorundadır.
- Çağrı dokümanlarında belirtilen tüm hususlar ilgili kontrol aşamalarında kontrol edilecektir.
- Eğer yatırım yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretilmesini hedefliyor ise, ulusal şebekeye bağlanması zorunludur ve aşağıda belirtilen koşullar karşılanmalıdır:
 - Başvuru sahibi, başvuru paketi ile birlikte, şebekeye bağlantının mevcut olduğunu tasdik eden ve yetkili kurum tarafından verilen (elektrik dağıtım şirketleri, organize sanayi bölgeleri, Türkiye Elektrik Dağıtım Şirketi vb.) Bağlantı Anlaşmasını sunacaktır.

* İlgili modifikasyon talebi Avrupa Komisyonuna iletilmiş olup onay süreci devam etmektedir

- Başvuru sahibi nihai ödeme talebi paketi ile birlikte ilgili makamlar tarafından verilen geçici kabul tutanağını sunacaktır.
- Başvuru sahibi izleme dönemi boyunca “Lisanssız Elektrik Üreticileri için Dağıtım Sistem Kullanım Anlaşması”na sahip olacak ve talep edildiğinde Kuruma sunacaktır.

Yenilenebilir Enerji Tesisleri Tasarlarken Dikkat Edilmesi Gerekenler (302-7)

- Tüketim tesisi 3 yıldan uzun süredir faaliyet gösteren başvuru sahiplerince sunulan projelerde; Yenilenebilir enerji tesisinin kurulu gücü, işletmenin son 3 yıllık elektrik tüketim verileri baz alınarak hesaplanan ortalama yıllık elektrik tüketiminin %120’sini (kWh) geçmemelidir. Daha yüksek oranlar destek kapsamında değerlendirilmeyecektir.
- Tüketim tesisi 24-36 aylık sürede faaliyet gösteren başvuru sahiplerince sunulan projelerde; Yenilenebilir enerji tesisinin kurulu gücü, işletmenin son 2 yıllık elektrik tüketim verileri baz alınarak hesaplanan ortalama yıllık elektrik tüketiminin %120’sini (kWh) geçmemelidir. Daha yüksek oranlar destek kapsamında değerlendirilmeyecektir.
- Tüketim tesisi 12-24 aylık sürede faaliyet gösteren başvuru sahiplerince sunulan projelerde; Yenilenebilir enerji tesisinin kurulu gücü, işletmenin son 1 yıllık elektrik tüketim verileri baz alınarak hesaplanan ortalama yıllık elektrik tüketiminin %120’sini (kWh) geçmemelidir. Daha yüksek oranlar destek kapsamında değerlendirilmeyecektir.
- Bu işletmeler ortalama yıllık tüketim değerinin en az %100’ü (kWh) kadar üretim yapmak zorundadır.
- Cephe kurulumu içeren projelerde elektrik mühendisi tarafından hazırlanmış bir verimlilik hesabının sunulması gerekmektedir.
- Arazi ve cephe kurulumu içeren projelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmalıdır.
- Yapı kayıt belgeli binaların çatı ve cephe GES kurulumu için kullanılması uygun değildir.

Tüketim tesisinin/tesislerinin kapasitesine göre ihtiyacın üzerinde büyüklükte yenilenebilir enerji sistemleri talepleri olması durumunda; sözleşme öncesi kontrollerde kesinti yapılması veya projenin reddi vb. işlemler duruma göre uygulanacaktır.

Tarımsal üretim faaliyetinde kullanılan elektrik (tarımsal sulama vb.) için güneş enerjisinden elektrik üretmek amacıyla yapılan projelerde tarımsal üretimden vazgeçilmemelidir.

ÖNEMLİ HUSUSLAR:

1. *Yeni inşaat yapılabilecek veya mevcut işletmelerin genişletilebileceği/büyütülebileceği tarım alanları 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ve Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanımına İlişkin Yönetmelikleri kapsamında uygun olmalıdır.*
2. *Yatırımın Korunan Alanda (Milli Park, Tabiat Parkı, Özel Çevre Koruma Alanı vb.) gerçekleştirilmesi halinde; yatırımın ilgili yasal mevzuat çerçevesinde uygun olmalıdır.*

Proje hazırlığında, kurum internet sitesinde yayınlanan “Yatırım Kapsamında Uyulması Gereken Koşullar” dokümanında yer alan şartların sağlanması gerekmektedir.

2.4.BAŞVURAMAYACAK OLANLAR

Aşağıda belirtilen durumlardan herhangi birinin varlığında, **diğer tüm koşullar sağlansa dahi**, başvuru sahibi destek almak amacıyla başvuruda bulunamaz.

- (a) Haklarında iflas, konkordato veya tasfiye kararı alınan, mal varlığı ya da işlerinin yönetimi atanmış kayyum tarafından idare edilen tüzel kişiler,
- (b) Mal varlığı ya da işlerinin yönetimi atanmış vasi tarafından idare edilenler,
- (c) Türkiye Cumhuriyeti'nin yasal hükümleri uyarınca, sosyal sigorta primi veya vergi ödemesi ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyenler,
- (d) Hırsızlık, kaçakçılık, yağma, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, hileli iflas, sahtecilik, ihaleye ve edimin ifasına fesat karıştırma, zimmet, irtikâp veya rüşvet suçlarından adli sicil veya adli sicil arşiv kaydı olanlar,
- (e) TKDK Kara Listesinde olanlar,
- (f) Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından destek dışı işletmeler kapsamına alınanlar,
- (g) 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan ve organize veya örgütlü suçlardan adli sicil veya adli sicil arşiv kaydı olanlar,

- (h) Türk Ceza Kanunu'nun 102., 103. ve 104. Maddelerinde düzenlenen suçlardan adli sicil veya adli sicil arşiv kaydı olanlar,
- (ı) Başvuru sahibinin ve proje kapsamında satın alım yaptığı tedarikçilerin AB Mali Yaptırımlar Veritabanına göre kısıtlanmış olması,

Adli sicil veya adli sicil arşiv kaydı ile AB Mali Yaptırımlar Veritabanı sorgulamaları;

- *Başvuru sahibi gerçek kişi ise kendisi,*
- *Başvuru sahibi anonim şirket ise yönetim kurulu üyeleri,*
- *Başvuru sahibi limited şirket ise şirketi temsil ve ilzama yetkili tüm kişi (ler) (başvuru formunda belirtilmeyenler dahil olmak üzere) ve tüzel kişiliğin hakim ortağı (ortaklık payı %50'den fazla) olan kişi,*
- *Başvuru sahibi limited şirket ve şirketi temsil ve ilzama yetkili kişi yok ise şirket ortakları,*
- *Başvuru sahibi kollektif şirket ise şirket ortakları,*
- *Başvuru sahibi komandit şirket ise şirketi temsil ve ilzama yetkili sınırlı ortak ve sınırsız ortakları,*
- *Başvuru sahibi üretici örgütü ise üretici örgütünün yönetim kurulu üyeleri için yapılacaktır.*
- *Başvuru sahibi Türkiye Ziraat Odaları Birliği veya İl/İlçe Ziraat Odası ise Türkiye Ziraat Odaları Birliği veya İl/İlçe Ziraat Odası yönetim kurulu üyeleri üzerinden yapılacaktır.*

3

DESTEK BİLGİSİ

3.1. SAĞLANACAK MALİ DESTEĞİN ŞEKLİ, KAYNAĞI, UYGUN HARCAMA TUTARI VE TAKSİT SAYISI

Şekli ve Kaynağı

Yararlanıcılara sağlanacak olan mali desteğin kaynağı, AB ve Türkiye Cumhuriyeti eş-finansmanından oluşan IPARD Program Fonudur. Bu destek “Kamu Katkısı” olarak adlandırılmaktadır. Kamu katkısı, program çerçevesinde gerçekleşmiş yatırımlar için geri ödemesiz olarak kullanılacaktır.

TKDK, bu program için tahsis edilen fonların (bütçenin) tamamını kullandırmama, bu başvuru çağrısında belirtilen her bir yatırım alanına uygun gördüğü tutarda destek sağlama ya da hiç destek sağlamama hakkını saklı tutar.

Uygun Harcama Tutarı

Faydalandırılacak desteğin parasal tutarının hesaplanmasında “Uygun Harcamalar” esas alınacaktır. Uygun harcamaların neler olduğu bu rehberin “4.1 Uygun Harcamalar” bölümünde açıklanmaktadır.

Her bir yatırım için alt ve üst uygun harcama limiti en az 5.000 Avro en fazla 500.000 Avrodur.

ÖNEMLİ NOT: Yedinci çağrı ilanı çerçevesinde, yukarıda belirtilen alt ve üst limitlerin hesaplanmasında Avro kuru **1 Avro = 43,7159 TL** olarak kullanılacaktır.

Yukarıda belirtilen üst limitleri geçen kısım desteklenmeyecek olup bu miktar başvuru sahibi tarafından karşılanacaktır. Toplam uygun harcama tutarı alt limitin altında kalan yatırımlar reddedilecektir. Başvuru sahibi yatırımının toplam uygun harcama miktarını belirlerken bu limitlere dikkat etmeli ve bu çerçevede yatırım bütçesini oluşturmalıdır.

Online başvuru sisteminde yukarıda belirtilen limitlerin üstünde uygun harcama girişine izin verilmeyecektir.

Fiyat Farkı Uygulaması

- Nihai toplam uygun harcama tutarı içerisindeki **makine-ekipman** harcamasının toplamı, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından **başvuru kapanış** ayında açıklanan Yİ-ÜFE Makine-Ekipman Endeksinin ilgili projede destek kararının alındığı ayda açıklanan endekse oranlanması suretiyle bulunan katsayı üzerinden güncellenir.
- Nihai toplam uygun harcama tutarı içerisindeki yapım işleri harcamasının toplamı, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından **başvuru kapanış** ayında açıklanan İnşaat Maliyet Endeksi'nin ilgili projede destek kararının alındığı ayda açıklanan endekse oranlanması suretiyle bulunan katsayı üzerinden güncellenir.

*Hesaplamalarda ilgili proje için uygulanan başvuru kapanış ayı ile o projeye ait PDSK toplantısı ayı arasında geçen süre dikkate alınmaktadır. Bu sürenin **7 aydan fazla olması** halinde ilgili projelerde yine **7 aylık fiyat farkı** uygulanacaktır.*

Mevzuat gereği tedbire ait uygun harcama tutarı limiti ile her bir yararlanıcının yararlanabileceği toplam maksimum uygun harcama limiti yalnızca başvuru aşamasında dikkate alınacaktır. Fiyat farkı uygulaması aşamasında bu limitler aşılabilecektir.

Uygulanacak fiyat artışı, faydalanıcıların uymak zorunda olduğu destek kapsamında edinilen taşınır ve taşınmaz varlıkları sigortalattırma konusundaki yükümlülükleri değiştirmemektedir. Bu kurala istisna getiren üst limitler ve ilgili diğer kurallar geçerliliklerini korumaya devam eder.

Destek Oranları

Destek oranları, başvuru sahibinin statüsüne bağlı olarak değişmektedir:

Yararlanıcı tarafından, yukarıda belirtilen alt ve üst sınırlar içerisinde kalmak kaydıyla;

- Baz kamu katkısı toplam uygun harcama tutarının %60'ıdır.
- Genç başvuru sahipleri* tarafından yapılan yatırımlar ya da organik sertifikalı çiftçiler tarafından yapılan yatırımlarda kamu katkısı, toplam uygun harcama miktarının %70'i'dir.
- Atık su ve atık yönetimi, yenilenebilir enerji ve döngüsel ekonomi tipi yatırımlar (atık malzemelerin verimli bir şekilde yeniden kullanılması) ile ilgili yatırımlar için ilave %10 destek sağlanacaktır.

Belirtilen bu ilave %10 destek sadece atık su arıtma, döngüsel ekonomi ve yenilenebilir enerji amacıyla yapılacak harcama kalemleri için geçerlidir.

Yukarıdaki yatırım türleri için, maksimum yardım oranı % 75'i geçemez.

***Genç başvuru sahibi:** Başvuru sahibinin gerçek kişi olması halinde kendisi, tüzel kişilerde ise tüzel kişiyi temsil ve ilzama yetkili olan kişinin (yasal temsilcinin tüzel kişiliğın en az %50 hissesine sahip olması kaydıyla) 40 yaşın altında olması anlamına gelir.)

Başvuru sahibinin organik tarım sertifikasına sahip olması durumunda, Tarım ve Orman Bakanlığı Organik Tarım Bilgi Sistemi Veri Tabanında kayıtlı müteşebbis sertifikası veya organik tarım sertifikası üzerinden kontrol edilecektir. Başvuru sahibi gerçek kişi ise, sunulan sertifikanın kendi adına, başvuru sahibi tüzel kişi ise tüzel kişi adına düzenlenmiş olması gerekmektedir. Sertifika Kurumun başvuru çağrı ilanına çıktığı tarihten önceki bir tarihte alınmış ve geçerliliğının sözleşme dönemi boyunca devam ediyor olması gerekmektedir.

* İlgili modifikasyon talepleri Avrupa Komisyonuna iletilmiş olup onay süreci devam etmektedir.

Taksit Sayısı

- Uygun harcamaların toplam değerinin,
 - 500.000 TL ve altında olduğu yatırımlarda ödeme tek taksitte,
 - 500.000 TL'den fazla olduğu yatırımlarda ödeme en fazla 2 taksitle yapılır.
- Bu sektör/alt sektör için ödemenin kaç taksitte olacağının belirlenmesinde karar başvuru sahibine aittir. Başvuru sahibi desteğe esas uygun harcama miktarını, belirlenmiş limitlere göre başvuru formunda taksitlendirebileceği gibi tamamını yatırımın sonunda tek seferde de talep edebilir.
- TKDK, yapılacak değerlendirmeler neticesinde uygun harcama miktarında azaltma yapma hakkına sahip olup, bu azaltma sonucunda taksit miktarında değişimler olabilecektir. Sözleşme, TKDK tarafından belirlenen miktar ve taksit sayısı üzerinden imzalanacak olup, başvuru sahibi ödeme talebini sözleşmede nihai olarak belirlenen miktar ve taksit sayısına göre yapmalıdır.
- Yatırımların tek ödeme veya taksitlendirilmesi kapsamında, ilgili Başvuru Çağrı Dönemine ait www.tkd.gov.tr adresinde yer alan “Başvuru Çağrı İlanı” ve bu konuda TKDK web sayfasında yapılacak duyurular da dikkate alınmalıdır.
- Yatırım yapım işlerini içeriyor ve yukarıda belirtilen limitler neticesinde uygun harcama tutarı taksitlere bölünebiliyor ise, münferit her bir yapı/binaya ait harcamalar aynı taksit içerisinde talep edilmelidir. Aksi takdirde, TKDK; farklı taksitlere bölünmüş yapı/binaları birleştirip tek taksit altında toplama veya bunları uygun olmayan harcama olarak kabul etme hakkına sahiptir.

- *Avans talep edecek olan yatırımcıların yatırım uygulama süresini tek taksitli olarak planlaması gerekmektedir.*
- ***“Kırsal Turizm ve Rekreatyoneel Faaliyetler” sektöründeki yatırımlarda, uygun harcama tutarına bakılmaksızın, ödeme talebi yatırımın tamamlanmasını takiben tek taksitle yapılır.*

* *İlgili modifikasyon talebi Avrupa Komisyonuna iletilmiş olup onay süreci devam etmektedir.*

3.2. DESTEKTEN YARARLANABİLECEK MAKSİMUM PROJE SAYISI VE BUNLARA İLİŞKİN DESTEK TUTARI SINIRI

- Başvuru sahibi IPARD 2021-2027 uygulama dönemi içerisinde en fazla 4 (dört) uygun yatırımı için destek alabilir.
- Başvuru sahibi, aynı başvuru çağrı döneminde 1'den (bir) fazla proje başvurusu yapamaz.
- Başvuru sahibi, ancak bir yatırımı sona erdiğinde (son ödemededen sonra) IPARD desteğine yeniden başvurabilir.
- Eğer 4 (dört) proje de aynı tedbir kapsamında hazırlanacaksa, bu 4 (dört) projenin uygun harcamaları toplamı o tedbir için belirlenmiş olan üst sınırı geçemez.
- Bu tedbir için IPARD III süresince her bir yararlanıcının yararlanabileceği toplam maksimum uygun harcama değeri 500.000 Avro ile sınırlıdır.

3.3. IPARD DESTEKLERİNİN EŞİT VE HAKSIZ REKABETE SEBEBİYET VERMEYECEK ŞEKİLDE KULLANDIRILMASINA YÖNELİK DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

TKDK, IPARD hibelerinden daha fazla sayıda yatırımcımızın eşit şart ve imkânlarda yararlanabilmesi ve Avrupa Birliği Tüzüklerinde uygun görülmeyen yapay oluşturulmuş şartlarla hibelerden haksız faydalanmayı önlemek için her türlü önlemi alacaktır.

Yapay oluşturulmuş koşulla ilgili hüküm, 27 Ocak 2011 tarih ve 65/2011 sayılı AB Komisyonu Regülasyonunun 4. Madde 8. Paragrafında “Özel hükümlere halel getirmeksizin, destek programının amaçlarına aykırı bir avantaj elde etmek amacıyla bu tür ödemeleri elde etmek için gerekli koşulları yapay olarak oluşturdukları tespit edilen yararlanıcılara herhangi bir ödeme yapılmayacaktır” şeklinde ifade edilmiştir.

Kurumumuzca IPARD Programında belirtilen kuralların Programın amaçlarına aykırı bir avantaj elde etmek amacıyla yapay koşullar oluşturularak ihlal edilip edilmediği kontrol edilecektir. Kurum, aralarında yapay oluşturulmuş koşul olduğu tespit edilen başvuruların tamamını reddetme, imzalanmış sözleşmeleri fesh etme hakkına sahiptir.

Farklı tüzel/gerçek kişilere ait projelerin başvuru aşamasında aralarında yapay oluşturulmuş koşul tespit edilmemiş olsa dahi, projelerin uygulama veya uygulama sonrası dönemde aralarında yapay oluşturulmuş koşul tespit edilmesi durumunda, Kurum ilgili tüm sözleşmeleri feshederek geri alım süreci başlatma hakkına sahiptir.

Bu çerçevede; yapay oluşturulmuş koşullar proje başvuru, uygulama ve izleme dönemlerinde hassasiyetle kontrol edilecektir.

Başvuru sahibinin devam eden yatırımının bulunmaması koşulunun kontrolü neticesinde, devam eden yatırımın tespit edilmesi halinde bu çağrı dönemindeki başvurusu reddedilecektir.

Başvuru sahibinin aynı başvuru çağrı döneminde başka bir başvurusunun bulunmaması ve/veya devam eden yatırımının bulunmaması koşulunun kontrolü aşağıda belirtilen kriterler çerçevesinde yapılır:

Aynı başvuru çağrı döneminde;

1. Tüzel kişi başvurularında, başvuru sahiplerinin ortaklık yapıları incelenecek ve % 50'den fazla hissesi olan ortakların ve bu kişilerin eşlerinin ayrıca IPARD destekleri için başvuru yapmış olması durumunda ilgili tüm başvurular reddedilecektir.
2. Tüzel kişi başvurularında, başvuru sahiplerinin ortaklık yapıları incelenecek ve % 50'den fazla hissesi olan ortakların IPARD destekleri için başvuru yapan herhangi bir tüzel kişilikte %50'den fazla hissesi olması durumunda ilgili tüm başvurular reddedilecektir.
3. Gerçek kişi olan başvuru sahiplerinin IPARD destekleri için başvuru yapan başka bir tüzel kişilikte %50'den fazla hissesi varsa hem gerçek kişi hem de hissedarı olduğu tüzel kişiliğin başvuruları reddedilecektir.
4. Gerçek kişi olan başvuru sahiplerinin eşlerinin yapacağı başvurular da aynı kişiye ait olarak değerlendirilecek ve ilgili tüm başvurular reddedilecektir.
5. Farklı tüzel/gerçek kişilerce hazırlanmış olsa dahi aynı yatırım alanlarında birbirleri ile ortak ekonomik ilişkileri bulunan veya birbirlerini tamamlayan projelerin tespit edilmesi durumunda ilgili tüm başvurular reddedilecektir.
6. Farklı tüzel/gerçek kişiler tarafından aynı veya farklı yatırım alanlarında kurulan işletmelerin başvuru aşamasında birbirleriyle ortak ekonomik ilişkileri tespit edilmemiş olsa dahi, projelerin uygulama veya uygulama sonrası dönemde fiziki olarak birleştirilmesi, yatırım alanlarında ortak kullanımlar ya da muhasebe kayıtlarında görülen birleşme veya ortaklıklar tespit edilmesi durumunda ilgili tüm sözleşmeler feshedilerek geri alım süreci başlatılacaktır.
7. Başvuru yapan bir tüzel kişilikte başvuru formunda belirtilen temsil ve ilzama yetkili olan bir kişinin kendisi, %50'den fazla hissedarı olduğu tüzel kişilik veya temsil ve ilzama yetkili olduğu başka bir tüzel kişilik tarafından başvuru yapıldığının tespit edilmesi halinde ilgili tüm başvurular reddedilecektir. Başvuru sahibinin devam eden yatırımının tespit edilmesi halinde bu çağrı dönemindeki başvurusu reddedilecektir.

Yukarıda belirtilen durumlar haricinde doğrudan veya dolaylı olarak aralarında %50'den fazla oranda ortaklık ilişkisi bulunduğu tespit edilen başvuruların tamamı reddedilir.

Yapay oluşturulmuş koşullar kapsamında yapılan kontroller aşamasında Kurum başvuru sahibinden ek bilgi/belge isteme hakkına sahiptir.

Bağlantı tespit edilen projelerde uygun harcama üst limit tutarı kontrol edilecek olup başvuru aşamasında üst limitin aşılması durumunda, projede aşan tutar uygun olmayan harcama olarak değerlendirilecektir. Sözleşme imzalanan projelerde ise sözleşmenin feshi dahil Kurumun belirleyeceği yaptırımlar uygulanacaktır.

Ayrıca, Kurumun gerekli görmesi halinde, başvuru yapılan projeler ile daha önce IPARD Programından destek almış projeler veya Kuruma başvuru yapmamış/destek almamış olmasına rağmen aynı/benzer sektörlerde faaliyet gösteren işletmeler arasında, yapay oluşturulmuş koşulların olup olmadığına ilişkin aşağıda belirtilen göstergeler kapsamında kontroller yapılacaktır:

- Dışsal/Fiziksel Göstergeler (Yatırım uygulama adreslerinin durumu, 1. derece akrabalık ilişkileri, karı-koca olma durumu, ortaklaşa kullanılan araç gereçlerin varlığı vb.)
- Yapısal/Yasal Göstergeler (Bağlı ve/veya ortak işletme varlığı, temsil ve ilzama yetkili kişiler, finansman kaynakları, tüzel kişiliğin ortakları, tüzel kişilik kuruluş tarihleri vb.)
- İşletme/Muhasebe Göstergeleri

3.2'de belirtilen IPARD kapsamında desteklenecek maksimum proje sayısı ve uygun harcama tutarının hesaplanmasında, başvuru sahipleri/faydalanıcıların karı-koca olmaları veya aynı hanede ikamet etmeleri halinde, bu başvuru sahipleri/faydalanıcıların yararlandıkları proje sayısı ve uygun harcama tutarı birlikte hesaplanarak değerlendirmeye alınır. Yine bu kişilerin hakim ortağı olduğu tüzel kişilikler de bu kapsamda değerlendirilecektir. Bunun sonucunda, TKDK maksimum proje sayısının aşılması durumunda başvuruyu reddedecek, maksimum uygun harcama tutarının aşılması durumunda ise aşan tutarı uygun olmayan harcama olarak değerlendirecektir.

4

IPARD KAPSAMINDA UYGUN OLAN VE UYGUN OLMAYAN HARCAMALAR

4.1. UYGUN HARCAMALAR

Makine-ekipman alımı, yapım işleri, hizmet alımı (genel harcamalar) ve görünürlük harcamaları destek tutarının belirlenmesine esas olacak uygun harcamalardır.

Bu tedbir kapsamında desteklenecek ve IPARD Programında yer alan uygun harcamalar ana başlıklar halinde aşağıda listelenmiştir. Bu başlıklar Kurumumuz web sitesinde (www.tkd.gov.tr) yayımlanan, Uygun Harcamalar Listesi'nde ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. Uygun Harcamalar Listesinde yer almayan harcamalar desteklenmeyecektir.

- 1. Makine-ekipman alımı:** Uygun Harcamalar Listesi'nde detaylandırılan satın alımı yapılacak malzeme, makine, ekipman gibi alımlar ile uygun harcamalar listesinde belirtilen yazılımlar da dahil bilişim teknolojileri ve özel teknolojik ekipman gibi alımlar bu tedbir için uygun harcamalardır.
- 2. Yapım işleri:** Uygun Harcamalar Listesi'nde detaylandırılan taşınmazların inşası/genişletilmesi/modernizasyonu bu tedbir için uygun harcamalardır.
- 3. Hizmet alımları (Genel Harcamalar):** Yatırım bütçesi içerisinde yer alan, bilgisayar yazılımı dahil olmak üzere makine-ekipman alımı ve yapım işleri uygun harcamalar toplamının en fazla %10'una karşılık gelen mimarlık, mühendislik ve diğer danışmanlık ücretleri (Ödeme Talep Paketi Hazırlama bedeli) ve fizibilite çalışmaları ile yine söz konusu %10'luk tutara dâhil olmak üzere, makine-ekipman alımı ve yapım işleri uygun harcamaları toplamının en fazla % 5'ine karşılık gelen ve 6.000 avroyu aşmayan iş planı hazırlığı (teknik proje ve fizibilite hazırlığı dahil) ile ilgili alımlar bu alt tedbir için uygun harcamalardır.
- 4. Görünürlük:** Görünürlük giderleri, AB finansmanı ve Türkiye Cumhuriyeti eş finansmanının rolünü vurgulamak amacıyla yatırımın bütçesine dâhil edilmeli ve iş planında gösterilmelidir. Toplam uygun harcama tutarının en fazla % 1 oranında görünürlük gideri ayrılabilir ve "Görünürlük Rehberi"ne uygun olacak şekilde poster, levha, pano ve etiket harcama bütçesine dâhil edilebilir.

Hizmet alımları ve görünürlük harcamalarına ilişkin ödeme talebi, yatırımın taksitlendirilmesi durumunda son taksitte sunulmalıdır.

Bu tedbir kapsamında desteklenecek ve IPARD Programında yer alan uygun harcamalar ana başlıklar halinde aşağıda listelenmiştir. Bu başlıklar Kurumumuz web sitesinde (www.tkd.gov.tr) yayımlanan "Uygun Harcamalar Listesi"nde ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. "Uygun Harcamalar Listesi"nde yer almayan harcama kalemleri desteklenmeyecektir.

TÜM SEKTÖRLER İÇİN ORTAK OLAN UYGUN HARCAMALAR

- Malın pazar değerini geçmeyecek şekilde, bilgisayar yazılımı dahil olmak üzere, her bir sektör için tanımlanan şekilde yeni makine ve ekipman alımı,
- Çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve iş geliştirme faaliyetleri ile ilgili enerji ihtiyacını karşılamak için biyokütle, rüzgar, güneş ve jeotermal kullanarak enerji üretmek amacı ile makine/ekipman alımı ve inşaat işlerinin gerçekleştirilmesi,
- Faydalanıcıların değer zincirine katılmalarına yönelik ticari web sitesinin kurulması ve yönetilmesi hizmetleri,
- Yenilenebilir enerji üretimine yönelik makine/ekipman satın alınması ve inşaat işleri ile transformatör, enerji nakil hatları, devre kesiciler vb. dahil elektrik şebekesi bağlantılarına ilişkin harcamalar,
- Ara ürünler ve arıtılabilir atık maddelerin yeniden işlenmesi için gerekli olan ekipman ve tesisler, çevre koruma amacı ile yapılacak yatırımlar, atığın işlenmesi ve ortadan kaldırılması,
- Eğer projenin entegre bir parçası ise, yazılım dahil olmak üzere bilişim ve iletişim teknolojileri ekipmanları,
- Eğer projenin entegre bir parçası ise, gerekli bilişim teknolojileri ekipmanı ve yazılımının satın alınması,
- Mimarlar, mühendisler ve diğer danışmanlık ücretleri, fizibilite çalışmaları gibi yatırım ile ilgili genel harcamalar, yatırım harcamalarının %10'una kadar uygun olacaktır.
- Görünürlük harcamaları,
- Çevre koruma veya iklim değişikliğine ilişkin yatırımlar,
- Döngüsel ekonomi tipi yatırımlar.

SEKTÖRLERE ÖZEL OLAN UYGUN HARCAMALAR

Bitkisel Üretimin Çeşitlendirilmesi, Bitkisel Ürünlerin İşlenmesi ve Paketlenmesi

- Depolama binaları ve makine garajlarının inşası ve modernizasyonu,
- Toprağı işlemek için bahçe ve tarım ekipmanı alımı,
- Mahsul üretimi için ekipman, makine (hasat makinesi, gübreleme makinesi, pulluk vb.) ve hasat sonrası malzemeler (ön soğutma ekipmanları, kasalar, kutular vb.) alımı,
- Solucan gübresi üretim ekipmanlarının satın alınması (depolama tankı, gübre havuzları, eleme ve paketleme, nemlendirme sistemi, aspiratör, ısıtma fırını, sürekli akış sistemleri),

- Bitkilerin üretimi, depolanması/olgunlaştırılması, kurutulması, işlenmesi ve pazarlanması için ekipman alımı ve tesislerin inşası, modernizasyonu veya genişletilmesi,
- Kapalı ortamda bitkisel üretim ünitelerinin inşası ve/veya yeniden kurulması (kısa ömürlü plastik hariç olmak üzere, özellikle cam, sert ve uzun ömürlü plastik veya diğer materyallerin kurulumu) ve/veya mantar/misel üretim üniteleri ve/veya gerekli makine ve ekipman alımı.

Bal ve Diğer Arıcılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Paketlenmesi

- Bal ve arı ürünlerinin depolanması veya işlenmesi için garaj ve müştemilatının inşası,
- Çiftlik içerisinde balın işlenmesi ve paketlenmesi için işleme ve paketlenme hatları satın alınması veya mevcut hatların modernizasyonu.

Zanaatkarlık ve Katma Değerli Ürünler

- İşletme binaları ve üretim tesislerinin inşası ve/veya modernizasyonu, kurulması, genişletilmesi ve yeniden inşası,
- Yerel gıdalar ve tarımsal ürünlerin üretilmesi ve paketlenmesi ve el sanatları faaliyetleri için özel ekipman alımı,
- Paketleme tesisleri, ekipmanı konusunda fiziksel yatırımlar,
- Aynı il sınırları içerisinde yer alan dükkanlar ve standların kurulması dahil olmak üzere, katma değerli ürünler veya zanaatkarlık için, tanıtım ve pazarlama ile ilişkili yatırımlar.

Kırsal Turizm ve Rekreasyon Faaliyetleri

- Pansiyonlar veya mikro/küçük ölçekli konaklama tesislerinin kurulması veya yenilenmesi, mevcut binalarda oda & kahvaltı odalarının yenilenmesi veya çiftliklerde ve açık alanlarda konaklama amacıyla bina ve tesislerin inşası (örnek olarak, kamp yerleri, spor ve rekreasyon alanları),
- Yeme içme tesisleri veya çiftlik ürünleri tanıtım standlarının kurulması,
- At biniciliği, özellikle sularda spor veya rekreasyon balıkçılığı, dağ bisikleti, rafting, doğa yürüyüşleri vb. rekreasyon faaliyetlerinin düzenlenmesi ile doğrudan bağlantılı üretken altyapı yatırımları,
- Uygun ekipman;
 - Aydınlatma ve tertibatı, havalandırma ekipmanı, filtreleme ve arıtma ekipmanları, haberleşme ekipmanları, mobilya, temizlik gereçleri, eğlence amaçlı ses ve görüntü ekipmanları,
 - Yeme içme tesisleri için mutfak ekipmanları.

Su Ürünleri Yetiştiriciliği

- Balık üretme çiftliği için ekipman alımı ve inşaat işleri,
- Özellikle balık üretme çiftlikleri için, çiftlik faaliyetlerinin etkinliğinin artırılması, atık su arıtma sistemleri, balık seçimi, kuluçkahaneler başta olmak üzere kapalı devre sistemlerle ilgili ekipman ve makine alımı,
- Su ürünleri restoranları kurmak üzere ekipman alımı,
- Havuzlar ve rezervuarların geliştirilmesi,
- Üretim süreçlerinin etkinliğinin artırılması için ekipman; besleme, balık yemleme veya besleme otomasyon ekipmanı optimizasyonu için ekipman; su devridaim sistemleri için ekipman,
- Yumurta ve yavru balık üretimi için ekipman satın alınması ve inşaat işleri,
- Üretim ve hasat konusunda kalite ve hijyen koşullarının iyileştirilmesi için ekipmanlar,
- Bu alandaki AB standartlarına uygun olarak su ürünleri işletmelerinin yaptığı çevresel etkilerin azaltılması için ekipman; atık yönetim sistemleri, havuzlar ve rezervuarlardan serbest bırakılan suların arıtılması için ekipman ve su kalitesi parametrelerinin niteliğini izlemek için ekipman,
- Hasat sonrası ürünün depolanması için küçük soğuk hava depolarının kurulması,
- Su ürünleri işletmelerinin modernizasyonu, inşası ve genişletilmesi, ve su ürünleri işletmesi ile aynı ilde yer alan su ürünleri restoranları ve satış noktalarının modernizasyonu, inşası ve genişletilmesi.

Makine Parkları

- Makine ve ekipmanın saklanması için binaların inşası, yenilenmesi veya genişletilmesi,
- Tarımsal makine, alet ve ekipmanların alımı, (Kendi yürür ve/veya motorlu araçlar uygundur.)
- Tarımsal makine-ekipmanlarının ve kendi yürür ve/veya motorlu araçların bakımına yönelik bakım istasyonları inşaatı,
- Tarımsal makine-ekipmanlarının ve kendi yürür ve/veya motorlu araçların bakımına yönelik makine ekipman alımı.

Yenilenebilir Enerji Tesisleri

(Çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve iş geliştirme faaliyetlerinden bağımsız olarak kendi ihtiyaçları olan enerjiyi üretmek amacı ile -hidroelektrik hariç- yenilenebilir enerji üretimi konusunda yapılan yatırımlar)

- Yenilenebilir enerji tesislerinin inşası, modernizasyonu, genişletilmesi,
- Yenilenebilir enerji tesislerinin sabit makine ve ekipmanı,
- Yenilebilir enerji tesislerinin işletilmesi için bilgi teknolojileri donanım ve yazılımları.

Uygun Harcamalara İlişkin Diğer Hususlar

- “İdari bina, (ofisler, yemek odası, soyunma odası, tuvaleti de kapsayacak şekilde) ve bekçi kulübesi, jeneratör odası, ihata duvarı/çitler ve işletme içi yollar” başlığı altındaki işlere ait pozlara, diğer inşaat başlıkları altında yer verilmemeli, ilgili pozlar ayrı bir mahâl olarak belirtilmelidir. Aksi durum tespit edilirse, TKDK uygun başlık altında yer verilmeyen pozları uygun olmayan harcamalara aktarma hakkına sahiptir.
- Başvuru sahibi yatırımının bütçesini, yapacağı satın alımlara ilişkin alacağı teklifler çerçevesinde şekillendirecek, seçtiği uygun teklif üzerinden projesini uygulayacak ve ödeme talebinde bulunacaktır.
- Başvuru sahipleri uygun harcamalar kapsamında yapacakları alımlarda, TKDK web adresinde yer alan (www.tkd.gov.tr) “Teklif Alma Kuralları Rehberi”nde belirtilen hususlar çerçevesinde hareket etmelidirler.
- TKDK, satın alımlarla ilgili tekliflerde yer alan her bir kalem için piyasa araştırmaları yapacaktır. TKDK yapılacak araştırmalar neticesinde piyasa fiyatlarının çok üzerinde olduğu tespit edilen yatırım kalemlerinin fiyatlarında azaltma yapma veya bunları uygun olmayan harcama olarak kabul etme veya projeyi reddetme hakkına sahiptir. Başvuru sahipleri, faaliyet alanları uygun olsa dahi, başvuru yaptıkları çağrı dönemine ait başka projelerin inşaat, makine ekipman ve/veya hizmet alımlarına teklif veremezler. Böyle bir durumun tespit edilmesi durumunda başvuruları reddedilir.

Elektrik İhtiyacını (Öztüketimi) Karşılamaya Yönelik Yenilenebilir Enerji Yatırımları (302-7 Hariç)

- Başvurulan sektörde kurulu veya kurulacak tüketim tesisinin elektrik ihtiyacını karşılamak için yenilenebilir enerji tesislerinin kurulumu da Kurumumuz tarafından desteklenmektedir. Başvuru sahiplerinin bu destekten faydalanabilmesi için ilgili elektrik dağıtım şirketinden alınmış bağlantı anlaşmasına sahip olmaları gerekmektedir.
- Başvurulan sektörde, işletme kapasitesine göre ihtiyacın üzerinde büyüklükte yenilenebilir enerji sistemleri talepleri olması durumunda; sözleşme öncesi kontrollerde kesinti veya tamamen projeden yenilenebilir enerji kalemlerinin çıkarılması veya projenin reddi vb. işlemler duruma göre uygulanacaktır.

Yenilenebilir Enerji Tesisleri Projelendirilirken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Mevcut işletmeler için (302-7 Hariç),

1. 3 yıl veya daha fazla süredir faaliyeti bulunan işletmeler tarafından sunulan projeler için, son 3 yılda yıllık elektrik tüketim değerleri arasında %30’dan fazla fark bulunmayan ve yatırım ile kapasitesi %30’dan fazla değişmeyecek işletmelerde; desteğe esas maximum güç değeri son 3 yıl verileri baz alınarak hesaplanan yıllık ortalama tüketim değerinin %120’si kadardır. Daha yüksek oranlar destek kapsamında değerlendirilmeyecektir. (Kontroller için https://re.jrc.ec.europa.eu/pvg_tools/en/ web sitesi baz alınacaktır.)

2. 3 yıl veya daha fazla süredir faaliyeti bulunan işletmeler tarafından sunulan projeler için, işletmenin son 3 yıllık elektrik tüketim verileri baz alındığında yıllık tüketimleri arasında %30'dan fazla fark olan işletmelerde; Yenilenebilir enerji tesisi kurulu gücü, işletmenin elektrik projesinde yer alan yükleme cetvelinde yazan kurulu gücün %60'ını geçmemelidir. Daha yüksek oranlar destek kapsamında değerlendirilmeyecektir.
3. 3 yıllık elektrik tüketimi bulunmayan veya gerçekleştirilecek proje ile kapasitesi %30'dan fazla değişecek olan işletmeler için; Yenilenebilir enerji tesisi kurulu gücü, işletmenin elektrik projesinde yer alan yükleme cetvelinde yazan kurulu gücün %60'ını geçmemelidir. Daha yüksek oranlar destek kapsamında değerlendirilmeyecektir.

Yukarıda belirtilen koşulu sağlamayan projeler için desteğe esas maximum güç değeri elektrik projeleri ve işletme gereklilikleri dikkate alınarak yapılan kontrollerle belirlenecektir.

1. Yenilenebilir enerji tesisinin kapasitesi, başvuru yapılan sektör kapsamında kurulu veya kurulacak tesisin elektrik tüketim kapasitesiyle uyumlu projelendirilmelidir. Tüketim tesisinin faaliyet alanı ile ilişkisi olmayan veya sektörde kullanılmayan makine-ekipman projelere dahil edilmemelidir.
2. Teknik projede yer almayan makine-ekipman elektrik projelerine dahil edilmemelidir.
3. Tüketim tesisinin kurulu gücü hesaplanırken suni artışa neden olacak makine-ekipman (yükleme tablosunda boş prizlere 1-2 kW güç yazılması vb.) kurulu güç hesabına dahil edilmemelidir.
4. Projelere dahil edilecek yenilenebilir enerji sistemlerinin kurulu gücü (kWe), tüketim tesisinin kurulu gücünün %60'ını geçmemelidir. Daha yüksek bir oran seçilmesi durumunda ilgili kısım uygun kabul edilmeyecektir.
5. Teknik projede yer alan panellerin toplam gücünden (kWp), eviriciden (invertör) çıkışla (kWe) gerçekleşecek kayıplar, oran olarak makul olmasına dikkat edilmelidir. Panellerin toplam gücü (kWp) değeri bağlantı anlaşmasında belirtilen kWe değerinin maksimum %20 fazlası kadar olabilir. Daha yüksek güç değerleri destek kapsamında değerlendirilmeyecektir. Örneğin, bağlantı anlaşmasında 100 kWe gücü olan bir işletme, maksimum 120 kWp toplam panel gücü için destek talep edebilir.
6. Kurulacak yenilenebilir enerji sistemi işletme ile aynı parselde olmalıdır.
7. Cephe kurulumu içeren projelerde elektrik mühendisi tarafından hazırlanan verim hesabının sunulması zorunludur.
8. Arazi ve cephe kurulumu içeren projelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmalıdır.
9. Yapı kayıt belgeli binaların çatı ve cephe GES kurulumu için kullanılması uygun değildir.

Yatırımın kapsamında aşağıda belirtilen koşullar karşılanmalıdır:

- Başvuru sahibi, şebekeye bağlantının mevcut olduğunu tasdik eden ve yetkili kurum tarafından verilen (elektrik dağıtım şirketleri, organize sanayi bölgeleri, Türkiye Elektrik Dağıtım Şirketi vb.) bir doküman/sertifika (Lisanssız Elektrik Üreticileri İçin Dağıtım Sistemine Bağlantı Anlaşması) sunacaktır.

- Başvuru sahibi nihai ödeme talebi paketi ile birlikte ilgili makamlar tarafından verilen geçici kabul tutanağını sunacaktır.
- Başvuru sahibi izleme dönemi boyunca “Lisanssız Elektrik Üreticileri İçin Dağıtım Sistem Kullanım Anlaşmasına” sahip olacak ve talep edildiğinde Kuruma sunacaktır.

Tüketim Tesisinin Kurulu Gücü: Elektrik projesi yükleme cetvelinde yer alan makine-ekipmanların çektiği güç değerlerinin toplamını ifade eder.

Başvuru Çağrı ilanından sonra lisanssız elektrik üretim mevzuatında değişiklik olması durumunda yeni mevzuat hükümleri çerçevesinde bilgilendirme yapılacaktır.

4.2.UYGUN OLMAYAN HARCAMALAR

Aşağıda belirtilenler uygun olmayan harcamalar olarak kabul edilmekte olup bu harcamalar için destek talebinde bulunulamaz.

- Arazi ve mevcut binaların satın alınması,
- İkinci el makine ve ekipman alımı,
- Tarımsal üretim haklarının, hayvanların, yıllık bitkilerin satın alınması,
- Tüm vergiler,

AB ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan IPA III Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasına göre sözleşme kapsamında gerçekleştirilen uygun harcamalar için bazı vergi muafiyetleri /vergi iadeleri sağlanmaktadır.

KDV ve diğer vergilere ilişkin söz konusu muafiyet veya KDV iadesi süreçlerine dair iş ve işlemler hakkında detaylı bilgi için Hazine ve Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı) tarafından yayımlanan “Türkiye-Avrupa Birliği Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşması Tebliğleri” incelenmelidir.

- İşletme giderleri,
- Bakım ve amortisman giderleri,
- Sigorta giderleri,
- Her türlü kira gideri,
- Kiralayanın marjı, faizin yeniden finansman maliyetleri, işletme giderleri ve sigorta masrafları gibi kira-satın alma ile bağlantılı maliyetler,
- Banka ücretleri, teminat masrafları ve benzeri ücretler,
- Döviz-TL ile ilgili dönüşüm masrafları, ücretleri ve kambiyo kayıpları,
- Para cezaları, mali cezalar ve dava masrafları,
- Yararlanıcı tarafından yapılan ayni katkılar,
- Yardımın yönetimi ve uygulanmasında kamu idaresi tarafından üstlenilen masraflar, yani IPARD Ajansı'na ait masraflar ve özellikle genel giderler, kira giderleri ve yönetim, uygulama, izleme ve kontrol faaliyetlerinde istihdam edilen personelin maaşları,
- “4.1 Uygun Harcamalar” bölümünde belirtilen uygun harcamalar dışındaki diğer tüm harcamalar.

Önceki çağrılarda Kurum desteğinden yararlanan projelerde, kapasite artırım vb. geçerli sebepler dışında, desteklenen yatırım kalemleri için yeniden başvuru yapılması uygun değildir.

Bu tedbir kapsamında başvuru sahibi tarafından talep edilen ve desteklenen uygun harcamalar, başka bir IPA bileşeni tarafından desteklenemez ve desteklenmeyecektir.

Ayrıca, başvuru sahibi destek talep ettiği uygun harcamalar için diğer uluslararası ve ulusal kaynaklardan sağlanan desteklerden de yararlanamaz.

5

YATIRIM UYGULAMA SÜRESİ

IPARD kapsamında yapılacak yatırımın uygulama süresiyle ilgili detaylı bilgi için lütfen www.tkd.gov.tr adresinden ilgili çağrı ilanına bakınız.

Yatırımın uygulama süresi, sözleşmenin imzalanmasından itibaren yatırımın tamamlanmasına kadar geçen süredir. Yatırımın uygulama süresi hesaplanırken Kurumumuzun Ödeme Talebi Paketi (ÖTP) ile birlikte istediği resmi belge/sertifika temini de göz önünde bulundurulmalıdır.

Yatırımın uygulama süresi başvuru sahibi tarafından başvuru formu ve iş planında belirtilmelidir. Başvuru sahibi, iş planı hazırlarken ve faaliyetlerini planlarken bu süreye dikkat etmelidir.

TKDK, başvuru sahibi tarafından başvuru formu ve iş planında belirtilen yatırım uygulama süresini sözleşme aşamasında değiştirme hakkına sahiptir. Sözleşmede belirtilen yatırım uygulama süresi, ancak TKDK'nın onayı ile uzatılabilir. TKDK süre uzatma talebini reddetme hakkına sahiptir.

Başvuru sahibi sözleşme imzalanmadan önce yatırımın uygun harcamalar ile ilgili kısmına başlayamaz. ("Hizmet Alımı" için teklif alma kuralları rehberinde belirtilen istisnalar dışında)

Mücbir sebep; taraflardan herhangi birinin (veya tedarikçilerinin veya çalışanlarının) kusur ya da ihmalden kaynaklanmayan, tarafların kontrolü dışında olan önceden öngörülemeyen, proje faaliyetlerinin uygulanmasına ve/veya tarafların yükümlülüklerini yerine getirmesine engel nitelikte olan, tüm çabalara rağmen başa çıkılamayan ve yetkili mercilerce belgelendirilmesi zorunlu olan istisnai nitelikteki herhangi durum veya olayı ifade eder. Ekipman veya malzemedeki kusurlar ya da bunları kullanıma hazır hale getirmedeki gecikmeler, çalışma hayatındaki anlaşmazlıklar veya yararlanıcının mali güçlükleri, mücbir sebep olarak nitelendirilemez.

Yararlanıcı ve TKDK arasında imzalanacak sözleşmede, hangi hallerin mücbir sebep sayılacağı ve bu durumlarda yapılacaklar konusunda hüküm yer alacaktır. Mücbir sebebe konu durum veya olaylar yalnızca sözleşme dönemini kapsamaktadır.

*Başvuruların son teslim edildiği tarih ile hibe desteği kararı alınma tarihi arasındaki süre **takriben 7 (yedi) aydır.***

Yararlanıcının yatırım faaliyetlerine başlamış sayılması için, yapım işi/tedarik sözleşmesi imzalanmış olmalıdır. İlaveten, yatırım uygulama alanında yapım işi faaliyetlerinin başladığı doğrulanmalı ve yapım işi malzemelerinin teslimine dair belgeler bulunmalı ve/veya makine ekipman tedariğine yönelik yazışmalar mevcut olmalıdır. Yatırım faaliyetlerinin başlayıp başlamadığına dair karar TKDK'nın inisiyatifindedir. Ayrıca, yatırım faaliyetleri başlamış ya da başlamamış olsun, TKDK'nın süre uzatma talebini kabul ya da ret hakkı saklıdır.

Yatırım, şebekeye bağlı (on-grid) yenilenebilir enerji sistemlerinin kurulumunu içeriyorsa, söz konusu yenilenebilir enerji yatırımlarının tamamlanması noktasında ilgili şebeke işletmecisi ile imzalanan "Bağlantı Anlaşması"nın geçerlilik süresi dikkate alınmalıdır.

Başvuru sahibi yatırım uygulama süresi ile ilgili ayrıca aşağıdaki hususlara uymak zorundadır.

Yatırım uygulama süresi, yapım işi içerip içermediğine göre (uygun harcamalar içerisinde olsun ya da olmasın) değişiklik gösterecektir. Buna göre;

- Yapım işi içeren yatırımlarda, **uygulama süresi azamî 18 ay olacaktır.**
- Yapım işi içermeyen yatırımlarda **uygulama süresi azamî 9 ay olacaktır.**

Yukarıdaki süreler azami süreler olup projenin kapsamı, harcamaların niteliği vb. hususlar sözleşme aşamasında İl Koordinatörlüklerince değerlendirilerek yatırım uygulama süreleri belirlenecektir.

- Yapım işi içeren projelerde (yapım işlerinin uygun harcama olup olmadığı fark etmeksizin) sözleşme imzalanmasının ardından 3 ay içerisinde yatırıma başlanmalıdır. Yatırıma başlandıktan kasıt tedbir/alt tedbir/sektör amacı dikkate alınarak öncelikle esas faaliyetin gerçekleştirileceği binada (veya binalarda) en az su basmanı seviyesine gelinmesidir. Mevsimsel şartlar, tedarik zincirinde yaşanan sorunlar gibi nedenlerle yapım işinin 3 ay içerisinde başlamaması halinde, yararlanıcının talebi üzerine TKDK tarafından yapılacak değerlendirme sonucuna göre yapım işlerinin başlaması için azami 3 ay ilave süre tanınabilecektir. Bu süre içerisinde de yapım işlerinin başlamadığının tespit edilmesi halinde sözleşme fesih işlemlerine başlanır.
- İmzalanan sözleşmeye ait son Ödeme Talep Paketi, yukarıda belirtilen azamî Yatırım Uygulama Süreleri dikkate alınarak TKDK İl Koordinatörlüklerine veya İl İrtibat Ofislerine sunulmalıdır.
- TKDK'nın yatırım uygulama süreleri üzerinde değişiklik yapma hakkı saklıdır.

6

BAŞVURU PAKETİNİN İÇERİĞİ

Başvuru sahibi aşağıdaki bilgi ve belgeleri “Başvuru Paketi” şeklinde sunmak zorundadır.

Başvuru Paketi;

- (a) Başvuru Formu ve ekleri,
- (b) İş Planı,
- (c) Teknik Proje’den oluşmaktadır.

“Başvuru Paketi”nin içeriğinde yer alan belgelere ilişkin ayrıntılı bilgiler ve dikkat edilmesi gereken hususlar TKDK web adresinde (www.tkd.gov.tr) yayımlanan “Başvuru Paketi İçeriği”nde belirtilmiştir.

İçerisinde “Başvuru Formu, Seçilen ve Seçilmeyen Teklifler, İş Planı ve Teknik Proje” yer almayan başvuru paketleri TKDK tarafından teslim alınmayacak ve başvuru kaydı yapılmayacaktır.

Başvuru paketleri hazırlanırken, TKDK web adresinde (www.tkd.gov.tr) yayımlanan;

- Yatırım Kapsamında Uyulması Gereken Koşullar
- Teknik Proje Hazırlama Rehberi
- Teklif Alma Kuralları Rehberi
- İş Planı Hazırlama Rehberi
- Görünürlük Rehberi

Bilgilendirme Dokümanlarında belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Projenin toplam uygun harcama tutarı 60.000 Avro’nun üzerinde ve 180.000 Avro’ya eşit veya altında ise B1-İş Planı sunulmalıdır.

Projenin toplam uygun harcama tutarı 180.000 Avro’nun üzerinde ise B2-İş Planı sunulmalıdır.

Projenin toplam uygun harcama tutarı 60.000 Avro’ya eşit veya altında ise ve yatırım herhangi bir inşaat işi içermiyorsa B3-İş Planı sunulmalıdır.

Not: Başvuru sahibi tarafından B-2 İş Planı yerine B-1 veya B-3 İş Planının hatalı olarak sunulması durumunda proje reddedilecektir. Başvuru sahibi tarafından B-1 veya B-3 İş Planı yerine B-2 İş Planının hatalı olarak sunulması durumunda proje reddedilmeyecek ancak projenin değerlendirmesi B-2 İş Planları için belirlenen kriterlere göre yapılacaktır.

Başvuru sahibi tarafından B-1 İş Planı yerine B-3 İş Planının hatalı olarak sunulması durumunda Proje reddedilecektir. Başvuru sahibi tarafından B-3 İş Planı yerine B-1 İş Planının hatalı olarak sunulması durumunda proje reddedilmeyecek ancak B-1 İş Planları için belirlenen kriterlere göre projenin değerlendirmesi yapılacaktır.

Teknik proje, yatırım kapsamındaki tüm makine-ekipman kalemlerini ve/veya inşaat işlerini içermelidir. Makine-ekipman alımı için hazırlanan teknik şartnamelerin teknik projeye uygun olması ve tüm makine-ekipman alımlarının yatırım kapsamındaki teknik projeye dayalı olması gerekmektedir.

TKDK tarafından yapılacak değerlendirmelerde;

- *Yatırım kapsamında gerçekleştirilecek üretim için gerekli olan makine-ekipmanlara yer verilip verilmediği,*
- *Seçilen makine-ekipmanın kapasiteye uygun olup olmadığı,*
- *Yatırımda iş akışında atlanmış bir sürecin bulunup bulunmadığı,*
- *Yapıların uygunluğu ve projelerin sunulan kapasitelerle uyumlu olup olmadığı kontrol edilecektir.*

Gerçekleştirilen incelemeler neticesinde TKDK;

- *Teknik projenin tamamıyla kabulüne,*
- *Yatırım ölçeğine göre düşük ve çok yüksek kapasiteli makine ekipmanların ve uygun olmayan yapım işlerinin destek kapsamı dışında tutulması durumunda başvuru sahibince uygun kapasitedeki makine ekipman alımının kabul edilerek proforma faturanın sunulması ve yapım işleri için talep edilen ek bilgi, proje çizimleri üzerindeki tadilat ve değişikliğe ait metraj tablosu, yaklaşık maliyet tablosunun sunulması ve uygun bulunması sonucu teknik projenin kabulüne veya,*
- *Projenin teknik proje yetersizliği nedeniyle reddine karar verir.*

Önceki çağrılarda Kurum desteğinden yararlanan projelerde, desteklenen ve yeni destek talep edilen hususlar yatırım kapsamında bir bütün olarak değerlendirilir.

7

BAŞVURU ŞEKLİ VE YAPILACAK İŞLEMLER

7.1. BAŞVURU SÜRESİ

- Başvuru Çağrı İlanında belirtilen süre içerisinde **online başvuruların** tamamlanması gerekmektedir. Başvuru Çağrı İlanında belirtilen son tarih ve saate kadar online sistemde işlemleri tamamlanmayan başvurular kabul edilmeyecektir.
- Online başvuru sistemi üzerinden işlemlerini tamamlayan başvuru sahipleri, Başvuru Çağrı İlanında belirtilen tarihler arasında başvuru paketlerini ilgili İl Koordinatörlüklerine veya İl İrtibat Ofislerine teslim eder.
- Başvuru paketinin teslimi, Başvuru Çağrı İlanında belirtilen süreler içerisinde yapılmalıdır. İlan edilen tarih ve saatte sonra gelen başvurular kabul edilmeyecektir.
- Başvuru sahiplerinin, başvuru teslim aşamasında sorun yaşamamaları için mümkün olduğunca son teslim gününü beklemeden başvurularını İl Koordinatörlüklerine veya İl İrtibat Ofislerine sunmaları önem arz etmektedir.

7.2. BAŞVURU PAKETİNİN HAZIRLANMASI

- Başvuru Formu başvuru sahibini tanımlayan temel dokümanlardan biridir. Online başvuru esnasında alınan veriler ile başvuru formu ve ilgili ekler oluşturulmaktadır. Başvuru Çağrı İlanında belirtilen Online Proje Başvuru Sistemi kapanış tarih ve saatine istinaden kapanan Online Başvuru Sisteminin **yeniden açılarak düzenleme yapılması mümkün değildir**. Bu nedenle, başvurunun doğru değerlendirilebilmesi için başvuru formu azami dikkatle doldurulmalı, başvuru paketi dikkatli ve olabildiğince açık bir şekilde hazırlanmalıdır.
- Gerekli taahhütname, belge ve dokümanlar ile iş planı ve teknik projenin (B3 İş Planı ile birlikte sunulan başvurular hariç) başvuru paketinde uygun ve tam olarak yer alması zorunludur.
- Başvuru sahiplerinin başvuruları ve sunacakları tüm dokümanlar Türkçe olmalıdır.

Başvuru formunda beyan edilen başvuru sahibi adı/unvanı, TC/vergi kimlik numarası ve yatırım uygulama adresi değiştirilemez. (Sadece “Bitkisel Üretimin Çeşitlendirilmesi, Bitkisel Ürünlerin İşlenmesi ve Paketlenmesi” ve “Arıcılık ve Arı Ürünlerinin Üretilmesi, İşlenmesi ve Paketlenmesi” tedbir-sektörleri kapsamındaki bina içermeyen yatırımlarda Devlet tarafından kamu yararı gözetilerek alınan kararlardan kaynaklanan, aynı il sınırları içerisindeki yatırım yeri değişikliğine izin verilebilir.)

- Online Proje Başvuru Sisteminde, başvuru yapılacak tedbir-sektör-alt sektör seçiminin doğru yapılması gerekmektedir. **Başvuruların tesliminden sonra tedbir-sektör-alt sektör değişikliği kabul edilmemektedir.**
- Online Proje Başvuru Sistemine eksik veya hatalı girilen harcama kalemlerinin daha sonra online sistemde değiştirilemediği, uygun harcamalara dâhil edilemediği ve artırılmadığı göz önünde bulundurularak uygun harcama kalemlerinin Online Proje Başvuru Sistemine girişinde hassas olunmalıdır. Tüm harcama kalemlerinin, seçilen teklifler ile uyumlu olduğuna, tam ve doğru olarak girildiğine dikkat edilmelidir.

Başvuru Paketinin hazırlanması ve teslimi aşamasında aşağıdaki adımlar izlenmelidir:

Adım 1

TKDK resmi internet sitesinden (www.tkd.gov.tr) başvuru yapılacak yatırıma göre uygun “İş Planı Formatı” ve başvuru yapılacak sektörün “Teknik Proje Formatı” bilgisayara indirilir. **B3 iş planı sunan başvuru sahipleri Teknik Proje sunmayacak olup ilgili teknik detaylar B3 İş Planı formatı kapsamında belirtilecektir.**

Adım 2

Bilgisayara indirilen “İş Planı”, bilgisayar ortamında eksiksiz doldurulur.

Adım 3

Bilgisayara indirilen “Teknik Proje” bilgisayar ortamında eksiksiz doldurulur.

Adım 4

TKDK resmi internet sitesinde (www.tkd.gov.tr) başvuru için hazırlanmış “Başvuru Formu ve Başvuru Formu Ek-A3 Uygun/Uygun Olmayan Harcamalar Detaylı Tabloları (A3.1, A3.2, A3.3, A3.4, A3.5) ve Mevcut Varlıklar Listesi Tablosu (A8) web ortamında eksiksiz olarak doldurulur. Online başvuru esnasında alınan veriler ile başvuru formu ve ilgili ekler oluşturulmaktadır.

Adım 5

Web üzerinden doldurulan Başvuru Formu ve Ek-A3 Uygun/Uygun Olmayan Harcamalar Detaylı Tabloları ve Mevcut Varlıklar Listesi Tablosuna (A8) daha önce bilgisayar ortamında doldurulmuş veya hazırlanmış aşağıdaki dokümanlar eklenerek web üzerinden TKDK’ya gönderilir.

Eklenecek dokümanlar:

- İş Planı
- Teknik Proje
- Yapılacak alımlar için MS Word veya MS Excel formatında hazırlanmış tüm teknik şartnameler ve Excel formatında yapım işlerinde keşif özetleri
- Seçilen ve seçilmeyen teklifler (teklif sunum formu, teklif fiyatları ve teklife ilişkin beyanlar ve taahhütler PDF formatında, kaşeli ve imzalı olacaktır.)

- *Web üzerinden doldurulan başvuru formuna yukarıdaki dokümanlar mutlaka tam olarak eklenmeli ve web üzerinden TKDK'ya gönderilmelidir.*
- *Başvurunun TKDK İl Koordinatörlüğü veya İl İrtibat Ofisine teslimi aşamasında, başvuru formu ve Ek-A3 Uygun/ Uygun Olmayan Harcamalar Detaylı Tablolarının, Mevcut Varlıklar Listesi Tablosunun (A8) web üzerinden doldurulup doldurulmadığı kontrol edilecektir. Şayet bu dokümanların referans ve versiyon numaraları sistem ile aynı değilse başvuru kabul edilmeyecektir.*
- *TKDK'ya sunulan tüm proje çizimlerinin bir kopyası başvuru sahipleri tarafından "dwg" formatında elektronik olarak kaydedilmeli ve TKDK tarafından proje sahasında yapılacak yerinde kontrollerde hazır bulundurulmalıdır.*

Adım 6

TKDK resmi internet sitesinde (www.tkd.gov.tr) yer alan "Taahhütname A1.1." indirilir. İndirilen taahhütname bilgisayarda eksiksiz doldurulur.

Adım 7

Web üzerinden gönderilen, Başvuru formu, Başvuru Formu Ek-A3 Uygun/Uygun Olmayan Harcamalar Detaylı Tabloları, Mevcut Varlıklar Listesi Tablosu (A8), İş Planı, Teknik Proje ile bilgisayar ortamında doldurulan taahhütnamenin çıktıları alınır.

- *Web üzerinden TKDK'ya gönderilen online başvuru sistemi üzerinden oluşturulan Başvuru Formu, Başvuru Formu Ek-A3'ler ile bunların başvuru paketinde yer alan çıktıları aynı olmalıdır. Aksi takdirde başvuru kabul edilmeyecektir.*

Adım 8

Maliyetleri Gerekçelendirme Tablosu (A6) TKDK resmi internet sitesinden (www.tkd.gov.tr) bilgisayara indirilir ve bilgisayar ortamında doldurularak çıktıları alınır. (Harcamalara ilişkin tekliflerin tek teklif olması durumunda ilgili belgenin sunulmasına gerek yoktur.)

Adım 9

Başvuru paketinin düzenlemesi yapılır. Başvuru formu eklerinde yer alan; resmi belgeler, taahhütname, Başvuru Formu Ek-A3 Uygun/Uygun Olmayan Harcamalar Detaylı Tabloları ile diğer belge ve dokümanlar ile proje çizimleri, başvuru formu bölüm 10'da (Başvuru Paketi İçeriği) belirtilen sıralamaya uygun olarak düzenlenir. İş planı ve teknik proje başvuru paketinde başvuru formu ve eklerinden sonra yer almalıdır.

Yatırım ile ilgili A9-Mimari projeler (Mevcut ve planlanan binaları gösteren vaziyet planını ve mahal listesini de içeren), Statik projeler, Elektrik Tesisat Projeleri, Mekanik Tesisat Projeleri, Metraj Cetveli, Tek Hat Şeması ve A10-Makine-Ekipman Yerleşim Planı ayrı bir dosya/klasörde verilmelidir.

- *Başvuru paketinde yer alan ve bilgisayar ortamında doldurulan belge ve dokümanların, bilgisayar ortamında doldurulan kısımları üzerinde el yazısı ile ekleme veya düzeltme yapılmamalıdır.*
- *Resmi belgeler kesinlikle, tahrip edilmiş, yırtılmış veya üzerinde düzeltme yapılmış olarak sunulmamalıdır.*

Başvuru paketinde yer alan, başvuru formu, başvuru formu ekleri, iş planı ve teknik projeyi birbirinden ayıran separatörler hazırlanır ve bu seperatörler her bir ek'in arasına yerleştirilir. (Örneğin, taahhütname, resmi belgeler, seçilen teklifler vb. eklerin arasında separatörler olmalıdır.)

- *Başvurunun teslimi aşamasında, başvuru formu, başvuru formu ekleri, iş planı ve teknik projenin separatörler ile ayrılıp ayrılmadığı kontrol edilecektir. Aksi durumlarda başvuru kabul edilmeyecektir.*

Adım 10

Başvuru paketinde yer alan belge, doküman ve taahhütname aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınarak imzalanır ve paraflanır. Başvuru paketinde, başvuru sahibi tarafından hazırlanan belge ve dokümanların ilgili yerlerine mutlaka tarih yazılmalıdır.

İmzalanacak belge ve dokümanlar: Başvuru Formu, Taahhütname (A1), Uygun/Uygun Olmayan Harcamalar Detaylı Tabloları (A3.1, A3.2, A3.3, A3.4, A3.5), Maliyetleri Gerekçelendirme Tablosu (A6), Mevcut Varlıklar Listesi (A8), İş Planı ve Teknik Projenin ilgili yerleri başvuru sahibi tarafından imzalanır.

Paraflanacak belge ve dokümanlar: İmzalanacak belge veya dokümanların imza atılmayan diğer tüm sayfaları başvuru sahibi tarafından paraflanır.

Başvuru formu ekinde yer alan belge ve dokümanlardan; Taahhütname (A1), Resmi Belgeler (A2), Seçilen Teklifler ve Ekleri (A4), Seçilmeyen Teklifler ve Ekleri (A5), Yasal Mali Tablolar (A7), Mimari, Statik, Elektrik Tesisat ve Mekanik Tesisat Projeleri, Metraj Cetveli, Tek Hat Şeması (A9), Makine-Ekipman Yerleşim Planı (A10), Yapı Ruhsatı (A11) başvuru sahibi tarafından paraflanmayacaktır.

Adım 11

Başvuru paketinin tüm sayfaları (çizimler hariç) başvuru formu bölüm 10'da belirtilen sıraya uygun olarak numaralandırılır.

İş planı ve teknik proje, başvuru formu ve eklerinden farklı olarak 1'den başlayarak ayrıca numaralandırılmalıdır. Mimari, Statik, Elektrik Tesisat ve Mekanik Tesisat Projeleri, Metraj Cetveli, Tek Hat Şeması (A9), Makine-Ekipman Yerleşim Planı (A10) numaralandırılmayacaktır.

Başvuru paketinin içeriğini gösteren ve formatı TKDK web sitesinde (www.tkd.gov.tr) yayımlanan formata uygun olarak bir "İçerik Tablosu" oluşturulur. Başvuru paketinin içeriğini gösteren bu tabloda; başvuru formu ekinde yer alan her bir belge ve doküman ismi belirtilmeli ve bu belge ve dokümanların sayfa numarası mutlaka yazılmalıdır. Bu içerik tablosu başvuru formu 10. bölümde belirtilen sıraya uygun olarak düzenlenmeli ve başvuru sahibi tarafından her bir sayfası paraflanmalı ve son sayfası imzalanmalıdır. İçerik tablosu başvuru paketinin ilk kısmına yerleştirilmelidir. Başvurunun teslimi aşamasında bu "İçerik Tablosu"nun olup olmadığı ve belge-doküman sayfa numaralarının yazılıp yazılmadığı kontrol edilecektir. Aksi durumlarda başvuru kabul edilmeyecektir.

Adım 12

Başvuru paketinde yer alan; başvuru formu, başvuru formu ekleri, çizimler, iş planı ve teknik projenin kopyası oluşturulur. Başvuru paketi, biri orijinal diğeri orijinalden alınan kopya olmak üzere, her birinin üzerinde "Orijinal", "Kopya" ibareleri yer alacak şekilde toplam iki nüsha olarak hazırlanır.

Adım 13

Bir orijinal, bir kopya halinde hazırlanan başvuru paketinin her biri ayrı bir klasör içerisine yerleştirilir. Başvurunun teslimi aşamasında, başvurunun klasör içerisinde sunulup sunulmadığı kontrol edilecektir. Aksi durumlarda başvuru kabul edilmeyecektir. İki nüsha başvuru paketi (1 orijinal, 1 kopya) tek bir paket (zarf, kutu, ambalaj vb.) içerisinde yer alacak şekilde ve bu paketin üzerine "IPARD Programı Başvuru Paketi" ve "..... Sektörü (Başvurulan Sektör) Kapsamında Proje Başvurusu" yazılarak teslimi hazır hale getirilir.

8

BAŞVURULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

8.1. İL KOORDİNATÖRLÜĞÜNDE YAPILAN KONTROLLER

Adım 1: Başvuru Paketinin Teslim Alınması

Bir orijinal ve bir kopya olarak hazırlanmış başvuru paketi, yatırımın uygulanacağı ildeki TKDK İl Koordinatörlüğüne veya İl İrtibat Ofisine elden teslim edilir. TKDK Merkezine yapılacak başvurular ve posta, faks, elektronik posta ya da diğer yöntemlerle gönderilen ya da başka adreslere teslim edilen başvurular kesinlikle kabul edilmeyecektir.

Başvuru Paketi'ni teslim etmeye yetkili kişiler;

Gerçek Kişilerde; yararlanıcının kendisi veya noter onaylı vekâlet belgesine sahip vekili,

Tüzel Kişilerde; tüzel kişiliği yasal olarak temsil ve ilzama yetkili kişi veya kendisinin bulunmadığı durumda tüzel kişiliği yasal olarak temsil ve ilzama yetkili kişinin noter aracılığıyla vekâlet verdiği kişi,

Teslim aşamasında yapılan kontrollerde teslim edilme şartlarını taşıyan başvurular kabul edilir ve başvuru sahibine teslim alındı belgesi verilir.

Başvuru sahibi, Kurum tarafından ilan edilen son başvuru kabul tarihinin tamamlanmasından sonra ve “Desteklemeye Hak Kazananların Listesi” yayımlanmadan veya ret işlemleri tamamlanmadan önce ilgili İl Koordinatörlüğüne veya İl İrtibat Ofisine bir dilekçe ile başvurarak sunmuş olduğu başvuru paketini (bir orijinal) geri alabilir. Geri çekme talebinin Kurum tarafından uygun görülmesi halinde başvuru paketi (bir orijinal) başvuru sahibine iade edilir. Online Proje Başvuru Sistemi açık olsun ya da olmasın, başvuru dosyasını teslim etmiş olan bir başvuru sahibi ilan edilen son başvuru teslim tarihinden önce başvurusunu geri çekemez ve aynı çağrı döneminde tekrar başvuru yapamaz.

Adım 2: Başvuru Kayıt Numarası

Alınan tüm başvurulara “Başvuru Kayıt Numarası” verilecektir. Başvuru sahibi, TKDK ile yapacağı yazışmalarda bu numarayı kullanacaktır.

Adım 3: Ön Sıralama

İl Koordinatörlükleri tarafından alınan başvuruların “Bölüm 8.2 IPARD Programı Sıralama Kriterlerine Göre Puanlama” bölümünde belirtilen sıralama kriterlerine göre ön sıralaması yapılacaktır. Başvuru Çağrı İlanında belirtilen bütçenin çok üstünde başvuru gelmesi durumunda, TKDK ön sıralama sonuçlarına göre incelenecek projeleri belirleme ve “Desteklemeye Hak Kazananların Listesi”ne girmesi mümkün olmayan projeleri değerlendirmeme hakkına sahiptir.

Ön sıralama sonuçları Kurum tarafından internet sitesinde ilan edilecek ve başvuru sahipleri 10 iş günü içerisinde puanlarına itirazda bulunabilecektir. İtiraz sonucunda başvurunun ön sıralama puanında artış olması ve incelenecek projeler için belirlenen puanı sağlaması durumunda, başvuru incelemeye alınarak başvuru sahibine bildirimde bulunulacaktır.

Adım 4: İdari Kontrol İşlemleri

Başvuru paketini tam olarak ve süresi içerisinde teslim eden başvuru sahiplerinin “Başvuru Paketi” değerlendirmeye tabi tutulur.

İl Koordinatörlükleri tarafından başvuru paketlerinin idari kontrol listesine göre kontrolü yapılacaktır. Bu aşamadaki kontrol, gerekli tüm dokümanların eksiksiz olarak sunulduğuna yönelik bir kontroldür. Yapılacak kontrole göre, eksik doküman tespit edilmesi durumunda, eksikliklerin tamamlanması amacıyla eksik doküman bildirim yazısı gönderilir ve başvuru sahibine, eksikleri tamamlaması için **en fazla 5 iş günü** süre tanınır. Eksik evraklar elden teslim edilmelidir, posta ile gönderilen evraklar kabul edilmeyecektir.

Eksik evrak kapsamında sunulacak belgelerin tamamının aynı anda ve tek seferde teslim edilmesi gerekmektedir. Evrakların eksik olarak teslim edilmesi durumunda, eksik evrak bildirim yazısında belirtilen süreler içinde dahi olsa tekrar evrak kabulü yapılmayacaktır.

Eksik dokümanların zamanında sunulmaması durumunda başvuru reddedilir. Eksikliği tamamlamak için sunulan dokümanlar da 1 orijinal ve 1 kopya olarak teslim edilmelidir.

Başvuru sahiplerine yapılacak bütün bildirimler, başvuru formunda belirtilen Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) adresine yapılacaktır. (KEP ile ilgili detaylı bilgiler rehberin 16. Bölümünde yer almaktadır.)

*Tüm kontroller esnasında Merkez ve İl Koordinatörlüklerindeki uzmanlar, başvuru paketinde anlaşılmayan, eksik bilgi olduğu fark edilen veya herhangi bir konu hakkında ek bilgi ihtiyacının ortaya çıktığı vb. durumlarda başvuru sahiplerinden ek bilgi talebinde bulunabilirler. Ek bilgi talebi resmi yazışmalar yoluyla gerçekleştirilir ve **5 iş günü** içinde bilginin gelmesi talep edilir.*

Ek bilginin belirtilen süre içinde teslim edilmemesi durumunda, mevcut prosedürler çerçevesinde işlemler devam eder. Bu durumda TKDK projeyi reddetme hakkına sahiptir.

Adım 5: Uygunluk Kontrolü İşlemleri

Başvuru paketinde sunulan bilgilerin tam olup olmadığı, başvuru sahibi, işletmesi ve beyan edilen bilgilerin ve belgelerin bu program kapsamındaki uygunluğu ise “uygunluk kontrol listesi” çerçevesinde kontrol edilir.

Başvuru tarihinden sonra yapılacak değişiklikler ile uygun olmayan bir başvurunun uygun hale getirilmesi mümkün değildir.

Adım 6: Sözleşme Öncesi Yerinde Kontroller

Sözleşme öncesi yerinde kontrolün amacı, yatırımın uygulanmasına yönelik olarak başvuru sahibinin, başvuru sırasında sunduğu bilgi ve belgelerin (proje bilgileri, kimlik bilgisi, adres, vb.) doğrulanması ve projenin olası başlangıcından önce mevcut durumun yerinde kontrol edilmesi amacıyla gerçekleştirilir. Başvuru Paketi tam olan tüm uygun başvuruların (%100) yerinde kontrolleri yapılır. Yerinde kontrol işlemleri yerinde kontrol uzmanları (YKU) tarafından gerçekleştirilir. TKDK yerinde kontroller yapılmadan önce başvuru sahibine yerinde kontrol zamanına ilişkin bildirim yapma ya da yapmama hakkına sahiptir.

Ayrıca örnekleme prosedürüne göre İl Koordinatörlükleri tarafından uygun bulunarak TKDK merkezine gönderilen başvuruların idari ve uygunluk kontrolleri (yerinde kontrollerde dahil olma üzere), Proje Yönetimi Koordinatörlüğü ile Proje İzleme ve Kontrol Koordinatörlüğündeki uzmanlar tarafından tekrarlanır.

Sözleşme öncesi ve ödeme öncesi yerinde kontrollerden en az birinde başvuru sahibinin bizzat bulunması zorunludur.

Yerinde kontrol sürecinin bir parçası olarak gerçekleştirilen teknik proje analizi sırasında başvuru sahibinden ek bilgi, belge, beyan istenebilir. Bu talepler resmi yazışmalar yoluyla yapılacaktır. Ek bilgi belge talepleri başvuru sahibinin kayıtlı e-posta adresine gönderilir. Başvuru sahiplerinin ek bilgi ve belgeleri teslim etmesi için **5 iş günü** bulunmaktadır.

Yerinde kontrol tamamlandıktan sonra, teknik proje analizine ilişkin gerekli durumlarda başvuru sahibinden telefon, faks, kayıtlı e-posta veya resmi yazı yoluyla ek bilgi, belge, beyan istenebilir. Bildirimin başvuru sahibine ulaşmasından sonra, ilgili bilgi, belge, beyanın bildirim tarihinden itibaren **3 iş günü** içerisinde faks, posta veya bizzat İl Koordinatörlüğüne sunulması gerekmektedir.

- *Yapım işi içeren başvurularda yapı ruhsatlarının başvuru teslim tarihinden önce ilgili idarelerden alınmış olması gerekmektedir.*
- *Yapı ruhsatı tarihinin başvuru teslim tarihinden sonra olması durumunda ilgili başvuru uygun olarak değerlendirilmeyecektir.*
- *Mevcut yapılara ek olarak yapılacak yeni yapılar için alınacak yapı ruhsatlarında da ruhsat tarihinin başvuru teslim tarihinden önceki bir tarihli olması gerekmektedir.*
- *İlgili idarelerden alınan yapı ruhsatına gerek yoktur yazısının yeterli olduğu başvurular için söz konusu sınırlama geçerli değildir.*
- *Yenilenebilir enerji yatırımları söz konusu ise; bağlantı anlaşmasının başvuru teslim tarihinden önce ilgili idarelerden alınmış olması gerekmektedir.*

Adım 7: Başvurunun Mali ve Ekonomik Değerlendirmeye Alınması

Sözleşme öncesi yerinde kontrolü yapılan uygun ve tam olan başvuru paketleri, mali ve ekonomik değerlendirmeye tabi tutulur.

İş planı 2 ana başlıkta ve toplamda 100 puan üzerinden değerlendirilecektir. Bunlar sırasıyla;

1) Mali Değerlendirme (65 Puan)

a) Başvuru sahibinin mevcut mali durumunun değerlendirilmesi (40 Puan)

MALİ DEĞERLENDİRME			
BAŞVURU SAHİBİNİN MEVCUT MALİ DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ TABLOSU			
Faaliyetlerini Bilanço Esasına Göre Muhasebeleştiren Başvuru Sahipleri için	Faaliyetlerini İşletme Hesabı Esasına Göre Muhasebeleştiren Başvuru Sahipleri için	Faaliyetlerini Basit Usule Göre Muhasebeleştiren Başvuru Sahipleri için	Faaliyetlerini Muhasebeleştirmeyen (Tevkifata esas çalışan) Başvuru Sahipleri için
Özkaynak Oranı	Faaliyet Sonucu (Kar veya Zarar)	Faaliyet Sonucu (Kar veya Zarar)	Yıllık Satış Hacmi
Dönen Varlıklar/ Toplam Varlıklar Oranı	Net Kar Marjı	Net Kar Marjı	Verilen Teminatlar (şahsi teminat, ipotek, taşıt rehni, teminat mektubu, vb.)
Cari Oran	Verilen Teminatlar (şahsi teminat, ipotek, taşıt rehni, teminat mektubu, vb.)	Verilen Teminatlar (şahsi teminat, ipotek, taşıt rehni, teminat mektubu, vb.)	
Asit-Test Oranı			
Faaliyet Karlılığı			
Net Kar Marjı			
Verilen Teminatlar (şahsi teminat, ipotek, taşıt rehni, teminat mektubu, vb.)			

b) Başvuru Sahibinin Projesinin Değerlendirilmesi (25 Puan)

- *Projenin Mali Sürdürülebilirliğinin Değerlendirilmesi*
- *Proje Karlılığının Değerlendirilmesi (Net Bugünkü Değer)*
- *Projenin Duyarlılık Analizi (25 puan)*

Projenin Mali Sürdürülebilirliğinin Değerlendirilmesi

Mali sürdürülebilirlik değerlendirmesi yatırımın, yatırım ve uygulama dönemlerinde nakit darboğazına girme riski olup olmadığını belirlemek için yapılır.

Yatırımların mali olarak sürdürülebilir olup olmadığı Toplam Yatırım Bütçesi ve Finansmanı Tablosu ile Tahmini Nakit Akış Tablosunun kümülatif net nakit akışları kontrol edilerek yapılır. Yapılan kontroller sonunda eğer kümülatif net nakit akışı herhangi bir dönemde negatif oluyorsa proje reddedilir.

Başvuru sahibi finansman kaynağı ile ilgili kanıtlayıcı tüm bilgi ve belgeleri başvuru aşamasında sunmalıdır. Finansman kaynakları TKDK web adresinde yayımlanan (www.tkd.gov.tr) “İş Planı Hazırlama Rehberi” ekinde yer alan “Finansman Kaynakları Hakkında Bilgilendirme Dokümanı”nda belirtilen hususlar çerçevesinde değerlendirilecektir. Yapılan incelemeler esnasında finansman kaynakları ile ilgili yeterli bilgi ve belge bulunmadığı takdirde Kurum projeyi reddetme hakkına sahiptir.

İş planında projenin yürütülmesi için finansman kaynağı olarak kredi kullanacağını belirten başvuru sahiplerinin TKDK’ya sunmuş oldukları kredi niyet mektupları, TKDK tarafından mali değerlendirme aşamasında tekrar kontrol edilecektir. Bu aşamada TKDK, ilgili Bankadan/Tarım Kredi Kooperatiflerinden kredi niyet mektubunun geçerliliğinin halen devam edip etmediği konusunda gerekçeleri ile birlikte teyit ister.

Başvuru sahiplerinin mali durumlarının kötüye gitmesi vb. nedenlerle Kredi Niyet Mektubunun geçerliliğinin ilgili Banka/Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından teyit edilmemesi durumunda ilgili başvuru sahiplerine ait projeler reddedilebilir.

Proje Karlılığının Değerlendirilmesi (NBD)

- Proje karlılığının değerlendirilmesi için Net Bugünkü Değer hesaplanır. Net Bugünkü Değer (NBD) ≥ 0 (sıfır) koşulunu sağlayan projeler kârlı olarak değerlendirilir.
- B2 İş Planı ile sunulan yeni işletmeler ve mevcut işletmelerde kapasite artırımı ile ilgili projeler kârlılık kriterini (NBD ≥ 0) sağlamalıdır. Aksi takdirde proje reddedilir.
- **Kapasite artırımı yapmayacak mevcut işletmelerde NBD sıfırdan küçük olsa bile proje reddedilmeyecektir.**

Duyarlılık Analizi:

Projeksiyon ve/veya hesaplamalarda kullanılan varsayımların değiştirilmesi durumunda, projenin hala karlı ve sürdürülebilir olup olmadığını belirlemek için duyarlılık analizi yapılır.

2) Başvuru Sahibinin Yönetim ve Teknik Kapasitesinin Değerlendirilmesi (35 Puan)**2.1) B1 ve B2 İş Planı Sunulması Durumunda;**

- *Başvuru sahibinin yönetim ve organizasyon kapasitesi (9 Puan)*
- *Üretim ve Yatırım Bilgileri (26 Puan)*

2.2) B3 İş Planı Sunulması Durumunda;**Başvuru Sahibinin Yönetim ve Teknik Kapasitesinin Değerlendirilmesi (15 Puan)**

- *Başvuru sahibinin yönetim ve organizasyon kapasitesi (9 Puan)*
- *İşletmenin üretim ve yatırım bilgileri (6 Puan)*

Toplam Yatırım Tutarı ve Yatırım Alanı Mülkiyeti Bilgilerinin Değerlendirilmesi (20 Puan)

- Uygun Harcamanın sektör/alt sektör üst limitindeki oranı (10 Puan)
- Yatırım Alanı Mülkiyeti (10 Puan)

Yedinci çağrı ilanı kapsamında, yukarıda belirtilen toplam yatırım tutarının hesaplanmasında Avro kuru **1 Avro = 43,7159 TL** olarak kullanılacaktır.

B1/B2 İş Planı değerlendirmesinden farklı olarak B3 İş Planında Danışmanlık Hizmeti almaksızın başvuru yapma ve Yatırım Alanı Mülkiyeti kriterleri yer almaktadır. B3 İş Planı içeren projelerde ayrıca karlılık kriteri ($NBD \geq 0$) aranmamakla birlikte, net nakit akışın negatif olmaması gerekmektedir.

B3 İş Planı içeren projelerde finansman kaynağını kanıtlayıcı belge sunulması zorunlu değildir. Ancak finansman kaynağının başvuru sahibi tarafından karşılanacağı İş Planında beyan edilmelidir.

Başvuru sahibinin TKDK'nın Kırmızı Listesinde olması durumunda İş Planı Analizine (-60) puan ile başlanır. (Kırmızı Liste hakkında detaylı bilgi 13. Bölümde yer almaktadır.)

İş planı değerlendirme sonucunda alınan puan 40 veya üzerinde ise projenin sürdürülebilir olduğuna karar verilir. Toplam iş planı puanı 40 puan altında olan projeler sürdürülebilirlik kriterini sağlamadığı için reddedilir.

İş planında analiz yapmak için gerekli olan bilgi ve verilerin yer almaması, iş planının başvuru sahibinin gerçekleştirmeyi planladığı yatırım ile ilgili olmaması veya iş planı formatındaki mali tabloların boş bırakılmış olması durumunda, TKDK başvuru sahibinden ek bilgi istemeksizin projeyi reddetme hakkına sahiptir.

İş planında analiz yapmak için gerekli olan bilgi ve verilerin yer almaması, iş planının başvuru sahibinin gerçekleştirmeyi planladığı yatırım ile ilgili olmaması veya iş planı formatındaki mali tabloların boş bırakılmış olması durumunda, TKDK başvuru sahibinden ek bilgi istemeksizin projeyi reddetme hakkına sahiptir.

- *Tevkifata tabi olan başvuru sahiplerinin sunduğu müstahsil makbuzlarının başvuru paketinde sunulması iş planı mevcut durum analizinden puan alınabilmesi açısından önemlidir.*
- *Yalnızca başvuru paketinin Kuruma sunum tarihinden önceki 1 yıl içerisinde alınmış olan müstahsil makbuzları değerlendirmeye alınabilecektir.*
- *Başvuru paketinin tesliminden sonra sunulacak müstahsil makbuzları iş planı inceleme işlemlerinde değerlendirmeye alınmayacaktır.*

8.2. IPARD PROGRAMI SIRALAMA KRİTERLERİNE GÖRE PUANLAMA

İş planına göre puanlaması yapılan tüm uygun yatırımlar, IPARD Programında belirlenen “Proje Seçimine Esas Sıralama Kriterlerine” göre tekrar değerlendirilir ve puanlanır. IPARD Programında belirlenmiş kriterler çerçevesinde, yatırımlara aşağıdaki tabloda belirtilen puanlar verilir.

Başvuru formunun sıralama kriterleri bölümünde ilgili maddenin işaretlenmemiş olması durumunda, TKDK puan vermeme hakkına sahiptir.

IPARD programı sıralama kriterlerine göre yapılan değerlendirmeden elde edilen puan projelerin nihai sıralamasını belirler ve projeler en yüksek puandan başlanarak sıralanır.

***IPARD Programı Sıralama Kriterleri**

	GENEL SEÇİM KRİTERLERİ		PUANLAR
	Sektörler	Toplam Uygun Harcama Tutarı;	15
1	Açık Alanda Bitkisel Üretim / Arıcılık (Bal ve Diğer Arıcılık Ürünleri)	25.000 Avrodan fazla ise;	0
		20.000 Avro ile 25.000 Avro (dahil) arasında ise;	5
		15.000 Avro ile 20.000 Avro (dahil) arasında ise;	10
		15.000 Avroya eşit ya da 15.000 Avrodan az ise;	15
	Kırsal Turizm ve Rekreasyon Faaliyetleri Bitkisel Üretimin Çeşitlendirilmesi ve Bitkisel Ürünlerin İşlenmesi ve Paketlenmesi	400.000 Avrodan daha fazla ise;	0
		325.000 Avro ile 400.000 Avro (dahil) arasında ise;	5
		250.000 Avro ile 325.000 Avro (dahil) arasında ise;	10
		250.000 Avroya eşit ya da 250.000 Avrodan az ise;	15
	Arıcılık Ürünlerin İşlenmesi ve Paketlenmesi Su Ürünleri Yetiştiriciliği/ Yenilenebilir Enerji Yatırımları/ Makine Parkları/ Zanaatkârlık ve Yöresel Ürün İşletmeleri	400.000 Avrodan fazla ise;	0
		300.000 Avro ile 400.000 Avro (dahil) arasında ise;	5
		200.000 Avro ile 300.000 Avro (dahil) arasında ise;	10
		200.000 Avroya eşit ya da 200.000 Avrodan az ise;	15
2	Başvuru sahibi veya yasal temsilcisi (tüzel kişiler için) (yasal temsilcinin tüzel kişiliğın en az %50 hissesine sahip olması kaydıyla) başvurunun sunulduğu tarihte 40 yaşın altındaysa (kooperatifler ve üretici örgütleri hariç)		10

3	Yatırım uygulama alanı dağlık alanda veya orman köyünde ise	10
4	Başvuru sahibi veya yasal temsilcisi (tüzel kişiler için) (yasal temsilcinin tüzel kişiliğin en az %50 hissesine sahip olması kaydıyla) kadın ise, (kooperatifler ve üretici örgütleri hariç)	10
5	Yenilenebilir enerji üretimi ve teknolojilerini içeren yatırımlar (302-7 hariç)	10
	302-7 sektörü için tüketim tesisi kırsal alanda ise	
6	Yerel kırsal kalkınma stratejisi kapsamında uygulanan projeler	5
7	Başvuru sahibi;	10
	Üretici örgütü veya hakim ortağı (ortaklık payı %50'den fazla) üretici örgütü olan tüzel kişiler	5
	Üretici örgütü veya hakim ortağı (ortaklık payı %50'den fazla) üretici örgütü olan tüzel kişiler ("1. Derece Tarımsal Örgüt Belgesi" olan)	10
8	Başvuru sahibinin IPARD kapsamında imzalanmış bir sözleşmesi yok ise	20
9	Yatırım uygulama alanı IPARD III Programında destek kapsamına alınan yeni illerde ya da AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) tarafından tanımlanan S4 illerinde ise	10
	TOPLAM	100

* IPARD III Programı yeni sıralama kriterlerine ilişkin program modifikasyon talepleri Avrupa Komisyonuna iletilmiş olup onay süreci devam etmektedir. Resmi onay sürecinin tamamlanmasını müteakip projelerin puanlanmasında yukarıdaki tablo kullanılacaktır. Ancak bu konudaki resmi onay sürecinin tamamlanamaması halinde; mevcut IPARD III Programında yer alan kriterler esas alınacaktır.

- S4 illeri: Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş, Malatya
- Birden fazla kişinin müşterek olarak üretici örgütünü temsil ve ilzama yetkili olduğu durumlarda bir yetkili kişinin "40 yaş altında olma" ve "kadın olma" kriterini sağlaması yeterlidir.
- IPARD III Programı kapsamında sözleşme imzalamış bir Yerel Eylem Grubu (YEG) bulunmadığı için bu çağrıda ilgili sıralama kriterinden puan verilmeyecektir.

IPARD Programı Sıralama Kriterleri Genel Hususlar

1. Sıralama kriterleri için Kurumumuzca yapılacak kontrollerde, başvurunun sunulduğu tarih esas alınacaktır. Başvuru sahibi tarafından beyan edilen bilgi, belge ve veri tabanı kontrollerine göre puanlama yapılacaktır. Başvuru sahibi, başvuru paketinde ilgili belgeleri sunmamış ise, eksik evrak sürecinde bu belgeler talep edilebilir. Bu durumda, kişinin başvuru tarihi itibarı ile ilgili kriteri sağlayıp sağlamadığı kontrol edilecektir. Başvurunun Kuruma sunulma tarihinden sonra kriter sağlanıyor ise puan verilmeyecektir.
2. Başvuru aşamasında sağlanamayan sıralama kriterlerinin başvuru tarihinden sonra yapılan değişiklikler ile sağlanması mümkün değildir. Başvuru tarihinden sonra sıralama kriterlerini olumsuz olarak etkileyecek şekilde yapılan değişiklikler dikkate alınacak, olumlu yönde etkileyecek şekilde yapılan değişiklikler ise dikkate alınmayacaktır. (Örneğin, tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili kişi olarak başvuru formunda belirtilen 40 yaş üzerindeki kişinin yerine başvuru tarihinden sonra 40 yaşın altında bir kişi tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili kişi olarak atanır ise bu değişiklik nedeni ile sıralama kriterinden puan verilmeyecektir.)
3. Yararlanıcı, başvurunun değerlendirilmesi sırasında kendisine puan sağlamış olan IPARD sıralama kriterlerini, sözleşme dönemi boyunca devam ettirmekle yükümlüdür. Söz konusu sıralama kriterlerine göre yararlanıcının durumunda sonradan herhangi bir değişiklik olduğunda, TKDK puanı yeniden değerlendirecektir. Bu değerlendirme sonucu puanın, yararlanıcıyı ilgili çağrıda TKDK tarafından desteklenecek projeler listesinin dışında bırakacak ölçüde düşmesi halinde, TKDK sözleşmeyi feshedecektir.
4. Başvurunun tüzel kişilik olarak sunulması durumunda kontroller temsil ve ilzama yetkili kişi/kişiler üzerinden yapılacaktır. Birden fazla kişinin münferit olarak tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili olduğu durumlarda yapılması gereken tüm kontroller başvuru formunda belirtilen yetkili kişi/kişiler üzerinden yapılacaktır. Şayet, temsil ve ilzama yetkili olarak belirtilen kişiler müştereken yetkili ise; bu durumda bütün yetkililerin her biri başvuru formunda belirtilecek ve kontroller müşterek imzaya yetkili kişiler üzerinden yapılacaktır. IPARD Sıralama Kriterlerinden puan alabilmek için tüm yetkililerin ilgili kriteri sağlaması gerekecektir.

Sıralama Kriterlerinin Değerlendirilmesine Yönelik Açıklamalar

1. Toplam uygun harcama tutarı;

“Toplam Uygun Harcama Tutarı” başlıklı sıralama kriterine ilişkin puanlama, başvuru sahibi tarafından başvuru formunda belirtilen yatırımın toplam uygun harcama tutarı üzerinden kontrol edilerek yapılacaktır.

2. Başvuru sahibi veya yasal temsilcisi (tüzel kişiler için) (yasal temsilcinin tüzel kişiliğin en az %50 hissesine sahip olması kaydıyla) başvurunun sunulduğu tarihte 40 yaşın altındaysa (kooperatifler ve üretici örgütleri hariç);

- Başvuru sahibinin gerçek kişi olması durumunda kendisinin, tüzel kişilerde tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili kişinin tüzel kişiliğin en az %50 hissesine sahip olması şartıyla 40 yaş altında olması kontrolü yapılır.
- Kooperatifler ve üretici örgütleri için yetkili kişilerin %50 hisseye sahip olması koşulu aranmaz. Kooperatif ve üretici örgütlerinin temsil ve ilzama yetkili kişilerinden en az birinin 40 yaş altında olması yeterlidir.
- Tüzel kişiliklerde temsil ve ilzama yetkili kişilerin kontrolünde, birden fazla kişinin münferit olarak tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili olduğu durumlarda yapılması gereken tüm kontroller başvuru formunda belirtilen bu kişi üzerinden yapılacaktır.
- Şayet, temsil ve ilzama yetkili olarak belirtilen kişiler müştereken yetkili ise; kontroller müşterek imzaya yetkili kişiler üzerinden yapılacaktır. Bu durumda müşterek imzaya yetkili olan kişilerin her birine ait bilgilerin başvuru formunda belirtilmesi gerekmektedir.

3. Yatırım uygulama alanı dağlık alanda veya orman köyünde ise;

- Birden fazla yatırım alanının söz konusu olduğu durumlarda; yatırım alanlarının dağlık alanda veya orman köylerinde olup olmadığının kontrolü tüm yatırım alanları için yapılacaktır. Herhangi bir yatırım alanının iki listeden birinde yer almaması durumunda puan verilmeyecektir.
- İstisna olarak; Bitkisel Üretimin Çeşitlendirilmesi ve Bitkisel Ürünlerin İşlenmesi ve Paketlenmesi, Zanaatkarlık ve Katma Değerli Ürünler, Su Ürünleri Yetiştiriciliği ve Bal ve Diğer Arıcılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Paketlenmesi sektörlerine yönelik yatırımlar söz konusu olduğunda; yatırım yerinin ya da yatırımın bir uzantısı olarak kurulacak restoran, tanıtım standı veya satış noktalarından herhangi birinin dağlık alan veya orman köyünde olması yeterlidir.

4. Başvuru sahibi veya yasal temsilcisi (tüzel kişiler için) (yasal temsilcinin tüzel kişiliğin en az %50 hissesine sahip olması kaydıyla) kadın ise, (kooperatifler ve üretici örgütleri hariç);
 - Gerçek kişi olması durumunda kendisinin, tüzel kişiliklerde ise tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili olan kişinin tüzel kişiliğin en az %50 hissesine sahip olması kaydıyla kadın olması Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi üzerinden başvuru sahibinin T.C. kimlik numarası ile kontrol edilecektir.
 - Kooperatifler ve üretici örgütleri için yetkili kişilerin % 50 hisseye sahip olması koşulu aranmaz. Kooperatif ve üretici örgütlerinin temsil ve ilzama yetkili kişilerinden en az birinin kadın olması yeterlidir.
 5. Yenilenebilir enerji üretimi ve teknolojilerini içeren yatırımlar (302-7 hariç)
 - “Bağlantı Anlaşması”, başvuru formu Ek-3.1 ve Ek-3.2’de beyan edilen uygun harcama kalemleri üzerinden kontrol edilmektedir. (İdari ve uygunluk kontrolleri aşamasında ilgili harcama uygun bulunmadığı takdirde, teknik inceleme sonucunda ilgili harcamaların zorunlu uygun olmayan harcama olarak değerlendirilmesi halinde, başvuranın sıralama puanı düşürülmeden inceleme süreci devam edebilir. Ancak, söz konusu makine ve teçhizatın teknik proje incelemesinde uygun olmadığı değerlendirilmesi halinde sıralama kriteri puanı verilmez.)
- 302-7 sektörü için tüketim tesisi kırsal alanda ise;
- 302-7 sektörü için tüketim tesisinin kırsal alanda olup olmadığı başvuru sahibinin elektrik tüketimine esas tesislerine ait başvuru paketi içeriğinde belirtilen belgeler (işyeri açma ve çalışma ruhsatı, işletme tescil belgesi, yeraltı suyu kullanım izin belgesi/lisansı, ÇKS vb.) üzerinden yapılacaktır.
6. Yerel kırsal kalkınma stratejisi kapsamında uygulanan projeler;
 - IPARD III Programı kapsamında sözleşme imzalamış bir Yerel Eylem Grubu (YEG) bulunmadığı için bu çağrıda ilgili sıralama kriterinden puan verilmeyecektir.
 7. Başvuru sahibi üretici örgütü veya hakim ortağı (ortaklık payı %50’den fazla) üretici örgütü olan tüzel kişiler ise;
 - Üretici örgütüne ait ana sözleşme/güncel tüzük/genel kurul kararının başvuru paketine eklenmesi gerekmektedir.

Başvuru sahibi üretici örgütü veya hakim ortağı (ortaklık payı %50’den fazla) üretici örgütü olan tüzel kişiler (1. Derece Tarımsal Örgüt Belgesi” olan);

- Üretici örgütüne ait ana sözleşme/güncel tüzük/genel kurul kararının başvuru paketine eklenmesi gerekmektedir. Üretici örgütünün 1. Derece Tarımsal Amaçlı Örgüt olması ise Tarım ve Orman Bakanlığının yayımlamış olduğu güncel “Birinci Derece Tarımsal Örgüt Belgesi Almaya Hak Kazanan Tarımsal Amaçlı Örgüt Listesi”nden kontrol edilecektir. Tüzel kişiliğin hakim ortağı olan üretici örgütü 1. Derece Tarımsal Amaçlı Örgüt ise bu sıralama kriterinden puan alacaktır.

8. Başvuru sahibinin IPARD kapsamında imzalanmış bir sözleşmesi yok ise;

- Başvuru sahibinin IPARD kapsamında imzalanmış bir sözleşmesinin olup olmadığına ilişkin sıralama kriterine, başvuru sahibinin IPARD I, II ve III kapsamında imzalanmış bir sözleşmesi yok ise puan verilecektir.

Başvuru sahibinin gerçek kişi olması halinde;

- Başvuru sahibinin %50'den fazla paya sahip olduğu tüzel kişilik başvurularının aynı kişiye ait olduğu kabul edilecektir.
- Başvuru sahibinin eşi veya aynı hanede ikamet ettiği kişiler tarafından yapılan başvuruların aynı kişiye ait olduğu kabul edilecektir.

Başvuru sahibinin tüzel kişi olması halinde;

- %50'den fazla paya sahip ortakların, %50'den fazla paya sahip olduğu diğer tüzel kişilik başvuruların aynı kişiye ait olduğu kabul edilecektir.
- %50'den fazla paya sahip ortakların eşi veya aynı hanede ikamet ettiği kişiler tarafından yapılan başvuruların aynı kişiye ait olduğu kabul edilecektir.

Kontrollere yatırım uygulama adresi de dahil edilecektir. Yatırım uygulama adresinde, daha önce IPARD desteğinden faydalanmış bir proje var ise bu projenin faydalanıcısı ile başvuru sahibi arasında yapay oluşturulmuş koşul tespit edilmesi durumunda bu sıralama kriterinden puan verilmeyecektir. Bu kapsamda, aynı yatırım adresi ile daha önce Kurumumuzdan destek almış bir kişinin eş, anne, baba, çocuklar ve kardeşleri adına aynı yatırım adresinden başvuru sunulması yapay koşul olarak değerlendirilecektir. Yine, evlilik yoluyla edinilen ailevi ilişkiler aynı dereceden kan bağına dayanan akrabalık ilişkisi kapsamında değerlendirilecektir.

9. Yatırım uygulama alanı IPARD III Programında destek kapsamına alınan yeni illerde ya da AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) tarafından tanımlanan S4 illerinde ise;

- Yatırım IPARD III Programında destek kapsamına alınan 39 ilde ya da S4 illerinde (Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya) ise ilgili sıralama kriterinden puan alınacaktır.

Yararlanıcı, başvurunun değerlendirilmesi sırasında kendisine puan sağlamış olan IPARD sıralama kriterlerini, sözleşme dönemi boyunca devam ettirmekle yükümlüdür. Söz konusu sıralama kriterlerine göre yararlanıcının durumunda sonradan herhangi bir değişiklik olduğunda, Kurum puanı yeniden değerlendirme hakkına sahiptir. Bu değerlendirme sonucu puanın, yararlanıcıyı ilgili çağrıda Kurum tarafından desteklenecek projeler listesinin dışında bırakacak ölçüde düşmesi halinde, Kurum Sözleşmeyi fesih etme hakkına sahiptir.

8.2.1. NİHAİ SIRALAMA VE SEÇİM

Projeler, IPARD Programının “Proje Seçimine Esas Sıralama Kriterlerine” göre tedbir bazında sıralanır. IPARD Programının “Proje Seçimine Esas Sıralama Kriterlerine” göre iki veya daha fazla başvurunun eşit puan aldığı durumlarda; iş planlarına verilen puanlar dikkate alınır.

Şayet iki veya daha fazla projenin her iki puan sonuçları (IPARD programı sıralama kriterlerine göre alınan puan ve iş planından alınan puan) da eşitse, bu durumda başvurunun teslim tarihi ve saatine göre ilk sunulan proje bir üst sırada listelenir. (Şayet başvuru sahibinin Kuruma sunmuş olduğu projede eksiklik çıkarsa eksiklik tamamlama tarihi ve saati başvuru teslim tarihi ve saati olarak kabul edilir.)

Nihai sıralaması yapılan uygun projelerin desteklenecek projeler listesine alınması, en yüksek puanı alan projeden başlanarak yapılır ve başvuru çağrı ilanında belirtilen destek bütçesi bitene kadar devam eder. Dolayısıyla tüm şartları sağlayan bir proje uygun bulunup nihai sıralamaya girse bile, destek bütçesinin bitmesi halinde desteklenemeyecektir. Diğer bir ifade ile bir projenin uygun görülmesi mutlaka destekleneceği anlamına gelmemektedir.

8.3. BAŞVURUNUN REDDEDİLMESİ

Başvuru sahiplerine, başvuruları ile ilgili TKDK’nın kararı yazılı olarak bildirilir. Başvurunun reddedilmesine ilişkin olası nedenler tahdidi olmaksızın aşağıda listelenmiştir.

- Başvurunun eksik olması veya başvuru çağrı rehberinde belirtilen koşulları karşılamaması,
- Başvuru sahibinin gerekli şartları taşıyamaması,
- Yatırımın IPARD Programı hedeflerini taşıyamaması, ekonomik ve mali açıdan yetersiz olması ve sürdürülebilir olmaması,
- Yatırımın, başvuru yapılan sektör veya alt-sektör ile ilgili olmaması,
- Başvuru sahibinin mali düzeyi ve işletme kapasitesinin, yatırımı gerçekleştirmeye yeterli olmaması,
- Yatırımın, teknik ve mali açıdan seçilmiş olan diğer yatırımlara göre yetersiz olması,
- Yatırım, uygun olarak değerlendirilmesine rağmen benzer bir başka yatırımın daha yüksek puan almış olması,
- Eksik evrak sürecinde talep edilen belgelerin bir ya da birkaçının belirtilen son tarihe kadar teslim edilmemiş olması,
- Yapı ruhsatı tarihinin başvuru teslim tarihinden sonraki bir tarih olması,
- Bağlantı anlaşması tarihinin başvuru teslim tarihinden sonraki bir tarih olması,
- **Yatırım yerinin başvuru sahibine ait olduğu durumlarda;** tapu kaydında ipotek, haciz veya ihtiyati tedbir olması.

Yatırım arazisi üzerinde **ipotek** olması durumunda;

- Yatırım arazisi **başvuru sahibine ait** ise,
 - **Mevcut işletmelerde** bankalardan/kamu tüzel kişisi veya tüzel kişilerden/finansal kuruluşlardan alınacak düzenli ödemelere ilişkin **belge**,
 - **Yeni işletmelerde** bankalardan/kamu tüzel kişisi veya tüzel kişilerden/finansal kuruluşlardan alınacak ödemelerin düzenli yapıldığına dair belgeye **ek olarak** bankadan alınacak **“referans mektubu (destek tutarı kadar)”** (Bu durumdaki başvurular için sözleşme aşamasında **en az 30 ay** geçerli ve destek tutarı kadar **kesin teminat mektubu** sunulması gerekmektedir.)

sunulması durumunda başvuru uygun kabul edilecektir.

- Yatırım yerinin başvuru sahibine ait olmadığı durumlarda; üst hakkının, intifa hakkının veya kiralamanın tapuya şerh edilme tarihinden önce koyulan ipotek, haciz veya ihtiyati tedbir olması,

- Üst hakkının, intifa hakkının veya kiralamanın tapuya şerh edilme tarihinden sonra koyulan ipotek, haciz veya ihtiyati tedbir olması durumunda başvurular uygun kabul edilmektedir.

- Yatırım arazisinin tapu kaydında, yatırımın sürdürülebilirliğini olumsuz etkileyecek beyan/şerh bulunması,
- Kiralamanın/üst hakkının, intifa hakkının tapuya şerh edilmemiş olması,
- Başvuru vergi ve sosyal güvenlik prim borçlarının olması,
- Yatırım kapsamındaki alımlarla ilgili olarak, TKDK web sitesinde (www.tkd.gov.tr) yayımlanan “Teklif Alma Kuralları”na ilişkin rehberlerde belirtilen ve projenin reddedilmesini gerektirecek durumların tespit edilmesi,
- TKDK web sitesinde (www.tkd.gov.tr) yayımlanan “İş Planı Hazırlama Rehberi”nde belirtilen ve projenin reddedilmesini gerektirecek durumların tespit edilmesi,
- TKDK web sitesinde (www.tkd.gov.tr) yayımlanan “Teknik Proje Hazırlama Rehberi”nde, “Yatırım Kapsamında Uyulması Gereken Koşullar”da belirtilen ve projenin reddedilmesini gerektirecek diğer durumların tespit edilmesi,
- Toplam uygun harcama tutarının, başvuru yapılan sektör/alt-sektör için belirlenmiş minimum sınırın altında olması,
- Sözleşme aşamasında, başvuru sahibi tarafından uygunluk kriterlerinin karşılanmaması,

- Yatırımı TKDK tarafından desteklenmek üzere seçildiği halde, başvuru sahibinin sözleşme imzalamaya davet mektubunu aldıktan sonra 5 iş günü içerisinde sözleşme imzalamaması,
- Başvuru sahibinin sözleşme imzalanmadan önce yatırımın uygun harcamalarına başlaması,
- Başvuru sahibinin kamu tüzel kişiliği olması veya kamu hissesi %25'ten fazla olan tüzel kişilik olması (Ziraat Odaları Birliği veya İl/İlçe Ziraat Odaları hariç),
- Yapay oluşturulmuş koşulların tespit edilmesi,
- Teknik proje kontrolleri sonucunda, tespit edilen hata ve eksikliklerin düzeltilmesi için yapı ruhsatının yenilenmesi/ tadil edilmesinin (tadilat ruhsatı) gerekmesi,
- Kurum tarafından gerçekleştirilen harcama kalemlerinin uygunluk ve fiyat kontrolleri neticesinde, başvuru sahibinin beyan etmiş olduğu toplam uygun harcama tutarının %50'den fazlasının uygun olmayan harcama olarak değerlendirilmesi,
- Bölüm 2.4 Başvuramayacak Olanlar başlığı altında yer alan maddelerden herhangi birinin tespit edilmesi durumunda başvuru reddedilecektir.

TKDK'nın her türlü ret ya da destek vermeme kararı, itirazların değerlendirilmesi sonrasında, nihaidir. Projenin sözleşme öncesinde ret edilmesini gerektirecek yukarıda belirtilen gerekçelerden herhangi birinin, sözleşme imzalandıktan sonra anlaşılması halinde TKDK, sözleşmeyi fesih etme hakkına sahiptir.

TKDK tarafından desteklenmek üzere seçilmiş bir projenin gerçek kişi olan başvuru sahibinin vefatı halinde, projeye konu yatırımı gerçekleştirmek üzere başvuran, 4721 sayılı Medeni Kanunun Miras Hükümleri çerçevesinde mirası kabul etmiş, veraset ilamı ve diğer mirasçıların muvafakatini sunan ve IPARD III Programındaki başvuru şartlarını taşıyan bir varisle TKDK'nın uygun görmesi koşuluyla sözleşme imzalanabilir. Söz konusu yatırımın zeyilname ile varise devredilememesi durumunda; bu rehberin 9.3 "Sözleşmeye Bağlı Hak ve Yükümlülükler" başlıklı bölümünde yer alan ifadeler kapsamında işlem yapılacaktır.

9

TKDK ONAYI SONRASINDA UYGULAMA KOŞULLARI: SÖZLEŞME

9.1. SÖZLEŞME İMZALANMASI

Destek almaya hak kazanan başvuru sahiplerinin desteklerden yararlanabilmesi için sözleşme imzalaması ön koşuldur.

Projeleri, TKDK tarafından desteklenmek üzere kabul edilen başvuru sahiplerine bildirim yapılır ve hazırlanmış taslak sözleşme kendilerine gönderilir. Sözleşme imzalanması öncesinde hazırlaması gereken belgeler de kendilerine bildirilir.

Başvuru sahiplerinin kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren 10 (on) gün içinde taslak sözleşmeye yazılı olarak itirazda bulunma hakları vardır. İtiraz dilekçeleri TKDK'nın ilgili İl Koordinatörlüğüne, ilgili İrtibat Ofisine ya da Merkezine elden, Acele Posta Servisi (APS) ya da iadeli taahhütlü posta yoluyla sunulabilir. İtiraz posta yoluyla sunulacaksa 10. günün akşamına kadar postaya verilmelidir. Olası itirazlar, TKDK'nın yasal düzenlemeleri ve prosedürleri çerçevesinde değerlendirilecek, İl Koordinatörlüğü, İl İrtibat Ofisi ya da Merkeze sunulmasını takiben 15 iş günü içerisinde karara bağlanacak ve buna göre başvuru sahibine bilgi verilecektir. Ancak, birden fazla birimi ilgilendiren itirazlarda, bu süre 30 iş gününe kadar uzayabilir. Bu durumda 15. iş gününe kadar TKDK tarafından, söz konusu sürecin uzadığına ilişkin başvuru sahibine bir resmi yazı gönderilecektir.

İtiraz posta yoluyla sunulursa, TKDK'nın değerlendirme süresi itirazın İl Koordinatörlüğüne, İl İrtibat Ofisine ya da Merkeze ulaşması ile başlar. İtiraz ve değerlendirme dönemi bittikten sonra başvuru sahibi sözleşmeyi 5 (beş) iş günü içerisinde imzalamak üzere davet edilir.

“Sözleşme İmzalamaya Davet Mektubu” kendisine ulaştıktan sonra 5 (beş) iş günü içerisinde, istenen belgeler ile birlikte, sözleşmesini imzalamaya gelmeyen başvuru sahibinin, projesi reddedilmiş sayılır.

Sözleşme imzalama aşamasında, başvuru sahibinin uygunluk şartları ve başvuru paketinde sunmuş olduğu belgelerin geçerliliğinin devam ettiği yeniden kontrol edilecektir. Gerekli şartları sağlamayan (uygunluk koşullarını kaybetmiş) başvuru sahipleri ile sözleşme imzalanmayacaktır. Başvuru sahibinin vadesi geçmiş vergi borcu ve/veya sosyal güvenlik prim borcu sözleşme aşamasında da bulunmamalıdır. Desteklenmek üzere seçildiği halde uygun olmadığı sonradan anlaşılan başvuru sahiplerine/başvurulara ret işlemi yapılır. Bu başvurular için sözleşme imzalanmış ise fesih yoluna gidilir.

Başvuru sahibi sözleşme imzaladıktan sonra yararlanıcı olarak adlandırılır. Sözleşme imzalamış yararlanıcıların adları, desteklenecek proje adları ve destek tutarları, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Avrupa Topluluğu'nun söz konusu destekler içindeki katkısı TKDK'nın resmi web sitesinde (www.tkd.gov.tr) yayımlanır.

Sözleşme Dönemi, iki ana dönemden oluşur:

- 1) Uygulama Dönemi:** Sözleşmenin yürürlüğe girdiği gün başlar ve son destek ödemesinin yapıldığı tarihte (fiziki kapanış tarihinde) sona erer.
- 2) Uygulama Sonrası Dönem:** Son destek ödemesinin yapıldığı tarihte başlar ve bu tarihten itibaren 5 (beş) yıl sürer.

Sözleşmenin taraflarca imzalanmasını takiben, yararlanıcı yatırım uygulamasına başlar. Yatırım başvuru sahibinin taahhüt ettiği ve sözleşmede belirlenmiş süre içerisinde tamamlanmalıdır.

Sözleşme hükümlerinde yer alan hususlar; Kurumun kontrollerinin yanı sıra, Avrupa Komisyonu, Avrupa Yolsuzlukla Mücadele Bürosu (OLAF), Avrupa Sayıştay'ı, Ulusal Yetkilendirme Görevlisi, Ulusal Fon, Denetim Otoritesi ve dış denetçiler tarafından, hem kayıtlar üzerinden hem de yerinde incelemeler ile kontrol edilebilir.

Uygulama sonrası dönemde, desteklenen yatırımın amacı doğrultusunda kullanılması ve işletiliyor/sürdürülüyor olması gerekmektedir.

9.2.SÖZLEŞME AŞAMASINDA SUNULACAK TAAHHÜTLER

Sözleşme kapsamında sunulacak taahhütler sektör/alt-sektör, yatırım türü ve işletmenin yeni ya da mevcut olmasına bağlı olarak TKDK tarafından belirlenir ve sözleşme aşamasında başvuru sahibi tarafından bir taahhütname halinde imzalanır.

İlaveten yatırımın sonunda ilgili Kurumlardan alınacak sertifikalar, bu Kurumların kendi kontrol sistemleri ve mevzuatları çerçevesinde düzenlenecek olup TKDK'nın bu kurumlar tarafından verilecek sertifikalara ilişkin yapılacak kontroller, bunların sonucu ve sertifikalarının düzenlenmesine müdahale hakkı bulunmamaktadır. Bu nedenle bu sertifikaların alınmasından başvuru sahibi sorumlu olup TKDK olası sorunlar veya sertifikaların alınamaması durumunda hiçbir sorumluluk kabul etmeyecektir.

1. Yatırımın ulusal ve uluslararası fonlar ile diğer IPA bileşenleri kapsamında yardım almadığına ve almayacağına ilişkin taahhüt,
2. Başvuru sahibinin, yatırımını son ödemededen sonra 5 yıl süreyle işletmeyeceğine ve yatırımında esaslı bir değişiklik yapmayacağına ilişkin taahhüt,

3. Başvuru sahibi ve tedarikçiler/yükleniciler arasında herhangi bir çıkar ilişkisi olmadığına ilişkin taahhüt,
4. Başvuru sahibinin yatırımın sonunda başvuru yapılan sektör için IPARD Programında belirtilen kapasite limitlerine uyacağına ilişkin taahhüt,
5. Fiyat artışlarında oluşacak farkın başvuru sahibi tarafından karşılanacağına dair taahhüt,
6. Yeni bir işletme kurulması durumunda, başvuru sahibinin yatırımın sonunda “İşletme Şartlı Onay/Onay/Kayıt Belgesi” alacağına ilişkin taahhüt (Bitkisel Ürünlerin ve Mantarların İşlenmesi ve/veya Paketlenmesi (Süs Bitkileri Hariç), Bal ve Diğer Arı Ürünlerinin İşlenmesi ve/veya Paketlenmesi, Katma Değerli Ürünlerin Üretimi ve/veya Paketlenmesi söz konusu olduğunda, Kırsal Turizm ve Rekreatyonel Faaliyetler kapsamında Yeme-İçme Tesisi olduğunda, Su Ürünleri Yetiştiriciliği konusundaki yatırımın bir uzantısı olarak restoran açılması durumunda),
7. Yeni bir işletme kurulması durumunda, başvuru sahibinin yatırımın sonunda işyeri açma ve çalışma ruhsatı alacağına ilişkin taahhüt (Bitkisel Ürünlerin İşlenmesi ve/veya Paketlenmesi (Süs Bitkileri Hariç), Mantar ve Solucan Gübresi İşleme ve/veya Paketleme, Bal ve Diğer Arı Ürünlerinin İşlenmesi ve/veya Paketlenmesi, Zanaatkarlık ve Katma Değerli Ürünler, Kırsal Turizm ve Rekreatyonel Faaliyetler kapsamında Yeme-İçme Tesisi ve/veya Rekreatyon Tesisi kurulumu söz konusu olduğunda, Su Ürünleri kapsamındaki Restoranlar ve Makine Parkları için),
8. Yeni bir işletme kurulması durumunda, başvuru sahibinin, yatırımın sonunda “Çevre İzin Belgesi” veya “Çevre İzin ve Lisans Belgesi” ya da Çevre İzin Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi alınmasına gerek olmadığına dair resmi yazı alacağına ilişkin taahhüt (Bitkisel Ürünlerin İşlenmesi ve/veya Paketlenmesi (Süs Bitkileri Hariç), Mantar ve Solucan Gübresi İşleme ve/veya Paketleme, Bal ve Diğer Arı Ürünlerinin İşlenmesi ve/veya Paketlenmesi, Zanaatkarlık ve Katma Değerli Ürünler, Su Ürünleri Yetiştiriciliği, Kırsal Turizm ve Rekreatyonel Faaliyetler için),
9. Başvuru aşamasında “İşletme Şartlı Onay Belgesi” sunan mevcut işletmenin yatırımın sonunda “İşletme Onay Belgesi” alacağına ilişkin taahhüt (Bitkisel Ürünlerin ve Mantarın İşlenmesi ve/veya Paketlenmesi (Süs Bitkileri Hariç), Bal ve Diğer Arı Ürünlerinin İşlenmesi ve/veya Paketlenmesi, Katma Değerli Ürünlerin Üretimi ve/veya Paketlenmesi söz konusu olduğunda, Kırsal Turizm ve Rekreatyonel Faaliyetler kapsamında Yeme-İçme tesisi olduğunda, Su Ürünleri Yetiştiriciliği konusundaki yatırımın bir uzantısı olarak restoran açılması durumunda),
10. Bitkisel üretim olması durumunda, yatırımın sonunda “Çiftçi Kayıt Sistemine” kayıt olacağına ilişkin taahhüt,
11. Kapalı alanda bitkisel üretim olması durumunda, yatırımın sonunda “Kapalı Ortam Bitkisel Üretim Kayıt Sistemine” kayıt olacağına ilişkin taahhüt,
12. Solucan gübresi üretimi söz konusu olduğunda yatırım sonunda “Lisans Belgesi” ve “Organik Ürün Tescil Belgesi” alacağına ilişkin taahhüt,
13. Konaklama tesisi için; yatırımın sonunda IPARD Programında belirtilen kapasite sınırlarında kalan “Turizm İşletme Belgesi” alacağına ilişkin taahhüt,

14. İşletmenin yeni kurulmuş olduğu veya kapasite değişikliği yapacağı durumlarda, IPARD'da belirtilen türlere ve kapasite sınırlarına bağlı kalarak yatırımın sonunda Su Ürünleri Yetiştiricilik Belgesi alacağına ilişkin taahhüt,
15. Yenilenebilir enerji yatırımı söz konusu olduğunda, başvuru sahibi tarafından yatırımın sonunda geçici kabul tutanağı alınacağına dair taahhüt.
16. Yatırım kapsamında Organik Tarım Müteşebbis Sertifikası sunulması halinde; Kurum ile sözleşme imzalandığı tarihten itibaren 2. yıl sonunda (çok yıllık bitkilerde 3. yıl sonunda), başvuru yapılan sektör ile uyumlu (başvuru sahibi adına) Organik Ürün Sertifikası sunacağına dair taahhüt.

Yatırımın sonunda ilgili Kurumlardan alınacak sertifikalar, bu Kurumların kendi kontrol sistemleri ve mevzuatları çerçevesinde düzenlenecek olup TKDK'nın bu kurumlar tarafından verilecek sertifikalara ilişkin yapılacak kontroller, bunların sonucu ve sertifikalarının düzenlenmesine müdahale hakkı bulunmamaktadır. Bu nedenle bu sertifikaların alınmasından başvuru sahibi sorumlu olup TKDK olası sorunlar veya sertifikaların alınamaması durumunda hiçbir sorumluluk kabul etmeyecektir.

9.3. SÖZLEŞMEYE BAĞLI HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

Tarafların (TKDK ve Yararlanıcı) hak ve yükümlülüklerini içeren maddeler sözleşmede detaylı olarak yer alacaktır. Söz konusu maddelerden bir kısmı aşağıda yer almaktadır.

Yararlanıcı, iş planı hazırlama (fizibilite ve teknik proje hazırlığı), statik, mimari elektrik ve mekanik tesisat proje hazırlama ile ilgili Genel Harcamalar hariç olmak üzere yatırımın uygun harcamalar kısmı ile ilgili faaliyetlerine sözleşme tarihinden önce başlamamakla yükümlüdür. Yararlanıcı, bu Genel Harcamalar ile ilgili olanlar hariç olmak üzere sözleşme tarihinden önceki tarihli fatura veya fatura yerine geçen belgeleri ödeme talep paketi içerisinde sunamaz. Yararlanıcı, bu Genel Harcamalar hariç her bir uygun harcama kalemine ait ödemenin sözleşme tarihinden sonra yapıldığını banka dekontuyla kanıtlamakla yükümlüdür. İlâveten, yararlanıcı bu Genel Harcamalar hariç olmak üzere sözleşme tarihinden önce yatırım faaliyetlerinin uygun harcamalarla ilgili kısmına fiilen başlamamakla yükümlüdür. Diğer bir ifadeyle, sözleşme tarihinden önce uygun yapım işlerine veya uygun makine ekipmanların satın alımına başlanamaz.

Yararlanıcı, tedarikçilerin/yüklenicilerin tüm eylemlerinden ve olası kusur, hata ve/veya hilelerinden sorumludur.

Yatırım, sözleşme ve sözleşmeye bağlı alacaklar, yararlanıcının vefatı ile ilgili sözleşme hükümleri saklı kalmak kaydıyla üçüncü kişilere devredilemez. Diğer bir ifadeyle, yararlanıcı gerçek kişi ya da tüzel kişilik ise; yatırım, sözleşme ve sözleşmeye bağlı alacakları, başka herhangi bir gerçek kişiye ya da ortağı kim olursa olsun herhangi bir tüzel kişiliğe devredilemez. Bu sınırlamalara bir istisna olarak, yararlanıcı gerçek kişi ise Uygulama Sonrası Dönemde, Yatırım ve Sözleşmeyi belirli koşullar dâhilinde bir tüzel kişiliğe devredebilir.

Devirin TKDK tarafından onaylanmasından sonra, sözleşmede zikredilen esasların ihlali halinde, TKDK sözleşmeyi fesih etme hakkına sahiptir.

Yararlanıcının gerçek kişi olması ve sözleşmenin herhangi bir döneminde vefatı halinde, Yatırım, devam ettirmek üzere başvuran, 4721 sayılı Medeni Kanun'un Miras Hükümleri çerçevesinde mirası kabul etmiş, veraset ilamı ve diğer mirasçıların muvafakatini sunan varise, ilgili tedbir/sektör/alt-sektörde IPARD uygunluk şartlarını karşılaması ve TKDK'nın onaylaması koşuluyla devredilebilir. Varisin uygunluğu TKDK'nın değerlendirmesine tabidir ve varisin uygunluğunun değerlendirilmesi sırasında hem ilgili çağrı hem de IPARD III Programının son (değişmiş) versiyonunda yer alan uygunluk koşulları dikkate alınır ve mirasçının lehine olan uygulanır. İlâveten, mesleki yeterlilik ve sıralama kriterleri varis için dikkate alınmaz. Yatırımın devredilmesi halinde TKDK ile ilgili varis arasında bir zeyilname imzalanır. Yatırımın zeyilname yoluyla varise devredilememesi durumunda; faydalanıcının uygulama döneminde vefatı halinde, varsa ödenmiş destek tutarı, ilgili mevzuata göre mirasçılardan geri alınır, faydalanıcının uygulama sonrası dönemde vefatı halinde ise sözleşme geri alım yapılmaksızın sona erer.

Yararlanıcı, yatırım kapsamında uygun harcama olarak edinilmiş taşınır/taşınmaz varlıkların her birini; TKDK lehine, sigortalattırmakla yükümlüdür. Sigorta poliçesinde TKDK'nın, destek oranı nispetinde daini mürtehin olduğuna ilişkin bir şerh bulunmalıdır. Yararlanıcı, sigortalattırma işlemi satın alımın ardından yapmak ve poliçeyi Sözleşme Dönemi boyunca her yıl yenilemekle yükümlüdür. Sigorta işlemleri ile ilgili detaylı bilgiler Ödeme Talep Paketi Hazırlama Rehberi'nde yer almaktadır.

9.4. SÖZLEŞMEDE YAPILACAK DEĞİŞİKLİKLER

Sözleşmede belli şartlar altında değişikliğe gidilebilir. Sözleşmede hangi değişikliklerin yapılabileceği ve değişiklik yapılma yöntemi sözleşmenin Ek-1 Genel Hükümlerinde ve TKDK web sitesinde (www.tkd.gov.tr) yayımlanan ve Sözleşmenin Özel Hükümler Madde 1.2'sinde belirtilen Zeyilname İşlemleri Rehberi'nde detaylı olarak açıklanmaktadır.

Yararlanıcı, yatırımın uygulanması ile ilgili değişiklik yapmak istiyorsa, değişiklik talebini TKDK'ya yazılı olarak bildirmek ve TKDK'nın onayını almakla yükümlüdür.

TKDK ile sözleşme imzalamış olan yararlanıcı, yapacağı sözleşme değişikliği talepleri hakkında, Kurumun aldığı ve alacağı kararları kabul etmiş sayılır. Yatırımlar ile ilgili olmayan, Yararlanıcıya ait bilgilere dair değişiklik talepleri ise bu sınırlama dışındadır.

Değişiklik taleplerinin, yatırımın sürdürülebilirliği üzerinde herhangi bir olumsuz etkisi olmamalıdır. TKDK, Sözleşmede değişiklik taleplerini reddetme ve/veya talepleri değerlendirme sonunda yatırımın toplam tahmini uygun harcama tutarını ve maksimum tahmini destek tutarını düşürme ve farklı tarihlerde sunulmuş talepler için birleştirilmiş zeyilname düzenleme hakkına sahiptir.

TKDK her bir değişiklik talebini uygun bulup bulmadığını yararlanıcıya bildirir.

Sözleşmede yatırımın amacı ve yatırımın uygulama yeri (yatırımın uygulama yerinin değiştirilmesine ilişkin istisnalar için bkz. Zeyilname İşlemleri Rehberi) ile ilgili değişiklikler yapılamaz.

İlaveten sadece “302-1 Bitkisel Üretimin Çeşitlendirilmesi, Bitkisel Ürünlerin İşlenmesi ve Paketlenmesi” ve “302-2 Arıcılık ve Arı Ürünlerinin Üretilmesi, İşlenmesi ve Paketlenmesi” tedbir-sektörleri kapsamındaki bina içermeyen yatırımlarda Devlet tarafından kamu yararı gözetilerek alınan kararlardan kaynaklanan veya yararlanıcının vefatından sonra mirasçılar arasında ya da mirasçılar ile kiraya veren arasında yeni bir kira sözleşmesinin yapılmaması nedeni ile aynı il sınırları içerisindeki yatırım yeri değişikliğine izin verilebilir.

Sözleşme değişikliği sırasında maksimum uygun harcama tutarı ve herhangi bir uygun harcama kaleminin tutarı arttırılmaz.

Yararlanıcılar, Sözleşmenin Genel Hükümler kısmı ile ilgili olarak değişiklik talebi sunamaz.

Her bir taksitin ve yatırımın toplam uygulama süresi, ilgili başvuru çağrı ilanı ve başvuru çağrı rehberi esas alınmak kaydıyla başvuru sahibinin, başvuru formundaki tercihi göre belirlenerek sözleşmeye yazılır. Bu süreler, sözleşmeden sonra, yararlanıcı tarafından sunulan gerekçenin TKDK tarafından makul bulunması halinde uzatılabilir. TKDK’nın süre uzatma talebini kabul ya da ret hakkı saklıdır. Süre uzatma talebi olduğunda, sözleşme değişikliği aşamasında, (varsa) kira sözleşmesi/üst hakkı/intifa hakkı kontrol edilecektir. Kira sözleşmesinin/üst hakkının/intifa hakkının, uygulama sonrası dönemin uzatılmış bitiş tarihinden önce sonlanma riski var ise yararlanıcıdan kira sözleşmesinin/üst hakkının/intifa hakkının süresinin yenilenmesi istenecektir.

Yatırımın uygun harcamalarına finansman sağlayan ve düzenlediği Kredi Niyet Mektubu başvuru sırasında TKDK’ya sunulan Banka/Finans kuruluşlarına ait banka ya da hesap numaralarının değişikliğine, TKDK tarafından onay verilmeyebilir.

TKDK yararlanıcının yatırımla ilgili zeyilname taleplerini kabul etmeyebilir. Bu nedenle, başvuru sahiplerinin projelerindeki yapım işi pozlarını, diğer harcama kalemlerini, yüklenici/tedarikçilerini, teknik çizimleri, yatırım uygulama sürelerini ve taksit sayılarını, değişiklik gerekmeyecek nitelikte planlamaları menfaatlerinedir.

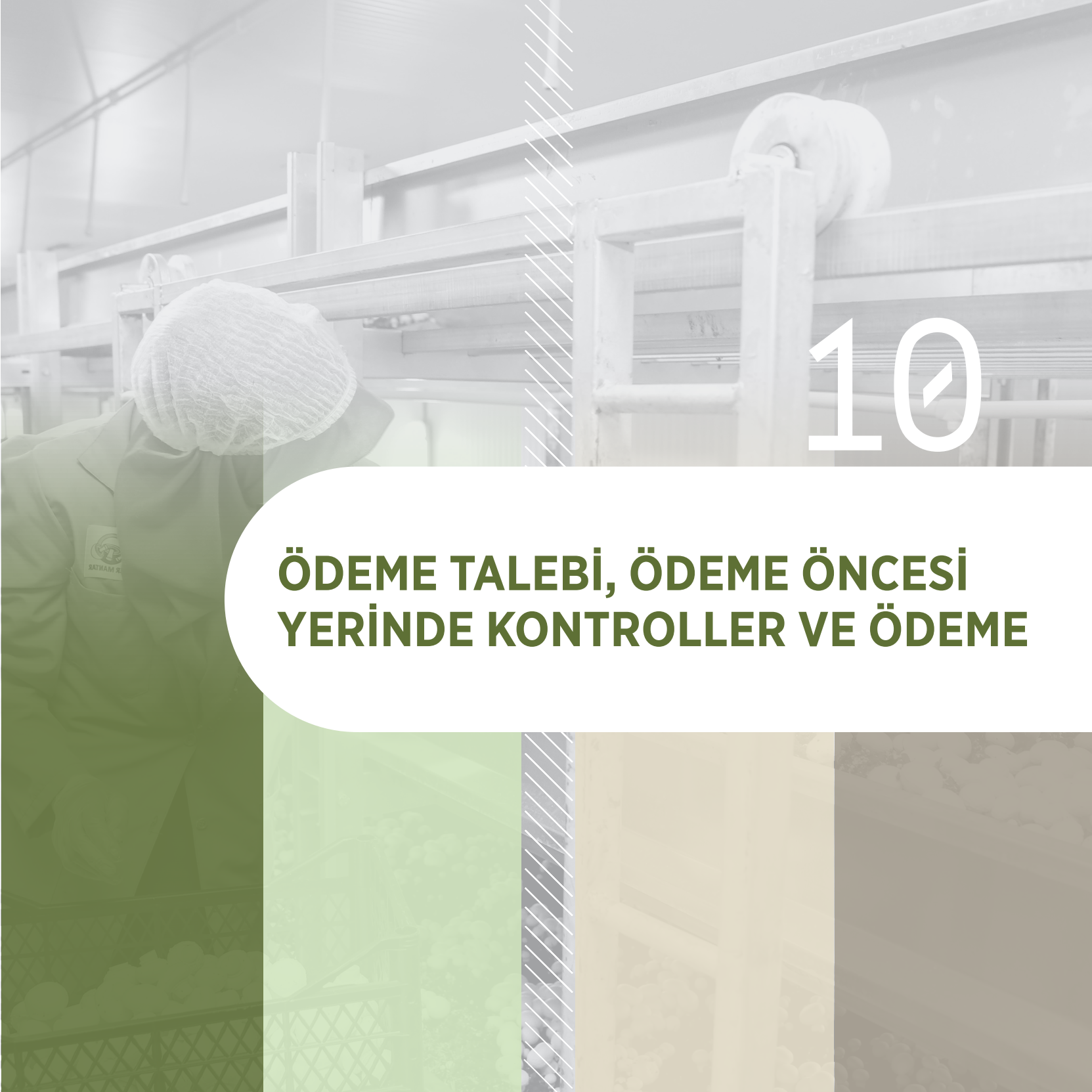
TKDK gerekli gördüğü durumlarda sözleşmede değişiklik önerisi düzenleyebilir.

9.5. NİHAİ DESTEK TUTARI

Başvuru formunda talep edilen bütçeye dayanarak TKDK tarafından yapılacak değerlendirme sonucu uygun görülen destek tutarı sözleşmede belirtilir. Sözleşmede yer alan destek tutarı tavan niteliğinde olup; fiili gerçekleştirmeler ve tahakkuklar sonrasında nihai destek tutarı ortaya çıkacaktır. Bu nedenle nihai ödeme miktarı, başvuru sahibi tarafından sunulan gerekli dokümanların değerlendirilmesi ve TKDK’ya sunulan ödeme talep paketinde yer alan harcamaların yerinde kontrolleri neticesinde belirlenecektir.

TKDK tarafından aksine bir düzenleme yapılmadıkça nihai destek tutarı, sözleşmede belirtilen tutardan fazla olamaz. Nihai destek tutarına ilişkin detaylar sözleşme eklerinde belirtilmiştir.

A worker in a white hairnet and green uniform is working in a food processing facility. The worker is positioned on the left side of the frame, with their back to the camera. They are wearing a white hairnet and a green uniform with a logo on the chest. The background shows industrial equipment, including a conveyor belt and a large metal frame. The overall scene is brightly lit, and the colors are muted, giving it a professional and clean appearance.

10

ÖDEME TALEBİ, ÖDEME ÖNCESİ YERİNDE KONTROLLER VE ÖDEME

10.1. ÖDEME TALEBİ, ÖDEME ÖNCESİ YERİNDE KONTROLLER VE ÖDEME

Ödeme Talebi Nasıl Yapılır?

Ödemeler yararlanıcı tarafından hazırlanan Ödeme Talep Paketlerine göre yapılacaktır. Yararlanıcı hazırlamış olduğu ödeme talep paketi ile Kurum'dan ödeme talebinde bulunur. Sözleşmenin ilgili hükmü uyarınca, yararlanıcı her bir taksit için TKDK'ya, Ödeme Talep Paketi'ni uygun ve tam bir şekilde sunmakla yükümlüdür.

Ödeme Talep Paketi (ÖTP) Nedir?

Tamamlanan faaliyet dönemi için taksitin ödeme talebini yapmak üzere yararlanıcı tarafından hazırlanan pakettir.

ÖTP'nin İçeriği

Ödeme talep paketinin hazırlanması ve içeriği hakkındaki detaylı bilgi, TKDK tarafından (www.tkd.gov.tr) web sitesinde yayınlanan “Ödeme Talep Paketi Hazırlama Rehberi”nde verilmiştir. Yararlanıcı Ödeme Talep Paketi hazırlama aşamasında, bu rehberi dikkate alarak Ödeme Talep Paketi'ni hazırlamalıdır.

Ödeme Talep Paketi'nin içeriği her bir sektör ve taksit göre farklı özellikler arz eder. Aynı sektör ve taksit seviyesinde bile, farklı yatırım kalemleri için farklı Ödeme Talep Paketi içeriği gerekebilir. Yararlanıcı bir (1) adet orjinal ÖTP'yi İl Koordinatörlüğüne veya İl İrtibat Ofisine sunar.

Ödeme Talep Paketi'nin İl Koordinatörlüğüne veya İl İrtibat Ofisine Teslim Tarihi

Yararlanıcının ÖTP'yi teslim etmesi gereken tarih sözleşmede belirtilmektedir. Yatırımın öngörülenden önceki bir tarihte tamamlanması ve ödeme talebi için gerekli belgelerin temin edilmiş olması şartıyla, yararlanıcı ÖTP'yi sözleşmede belirtilen tarihten daha önce teslim edebilmek için ilgili İl Koordinatörlüğüne veya İl İrtibat Ofisine başvurmalıdır.

ÖTP Teslim Etmeye Yetkili Kişiler

Ödeme Talep Paketi'ni teslim etmeye yetkili kişiler;

Gerçek Kişilerde; yararlanıcının kendisi veya noter onaylı vekalet belgesine sahip vekili,

Tüzel Kişilerde; tüzel kişiliği yasal olarak temsil ve ilzama yetkili kişi veya kendisinin bulunmadığı durumda tüzel kişiliği yasal olarak temsil ve ilzama yetkili kişinin noter aracılığıyla vekalet verdiği kişi tarafından ilgili TKDK İl Koordinatörlüğüne veya İl İrtibat Ofisine teslim edilir.

DİKKAT! Ödeme talep paketinin hazırlanması ve içeriği hakkındaki detaylı bilgi, TKDK tarafından (www.tkd.gov.tr) web sitesinde yayımlanan “Ödeme Talep Paketi Hazırlama Rehberi”nde verilmiştir. Faydalancı Ödeme Talep Paketi hazırlama aşamasında, bu rehberi dikkate alarak Ödeme Talep Paketi’ni hazırlamalıdır.

Avans Ödemesi

Yatırım uygulama süresi tek taksitten oluşan sözleşmeler için avans talep edilebilir. Yararlanıcının talebi üzerine ve TKDK tarafından gerçekleştirilecek kontrollerin sonucuna göre, yararlanıcı ile TKDK arasında imzalanan Sözleşme’de yer alan kamu katkısının azami %50’sine kadar yararlanıcıya avans ödemesi gerçekleştirilebilir.

Yararlanıcının avans ödemesinden faydalanabilmesi için Sözleşme imzalanmasının ardından 3 ay içerisinde, “kesin ve en az 24 ay süreli Banka Teminat Mektubu veya Kefalet Senedi” ve istenen diğer belgeler ile birlikte Sözleşme imzalanan İl Koordinatörlüğüne veya İl İrtibat Ofisine başvurması gerekir. Teminat Mektubunun / Kefalet Senedinin tutarı en az avans talep edilen tutarın %110’u kadar olmalıdır. Teminat Mektubu / Kefalet Senedi bulunmayan avans talepleri kabul edilmez.

Kontroller sonrasında avans ödemesinin gerçekleştirilmesi durumunda, ilk ödeme talebi sonucunda tahakkuk ettirilecek tutardan, avans ödeme tutarı mahsup edilir. Tahakkuk tutarının ödenen avans tutarını karşılamaması durumunda kalan avans tutarı için geri alım işlemleri başlatılır.

Yararlanıcının, almış olduğu avansı iade etmek istemesi veya kendi isteğiyle ya da TKDK tarafından sözleşmesinin feshedilmesi durumunda avansın toptan geri alımında, avans ödemesinin yapıldığı tarihten başlayarak kanuni faiz işletilir ve avans kanuni faiziyle birlikte tahsil edilir. Yararlanıcının ödemeyi yapmaması durumunda teminat mektubu/ kefalet senedi TKDK tarafından nakde çevrilir.

Ödeme Öncesi Yerinde Kontroller

Ödeme Öncesi Yerinde Kontroller yararlanıcının sözleşmesinde yer alan yükümlülüklerini ve Ödeme Talep Paketinde yer alan yatırım ve harcamaların gerçekleştirip gerçekleştirilmediğini kontrol etmek için İl Koordinatörlüğünde ve/veya Tahakkuk Koordinatörlüğünde görevli yerinde kontrol uzmanları tarafından yapılır.

TKDK, ödeme öncesi yerinde kontrolleri sözleşmenin imzalanma tarihinden yararlanıcıya son ödemenin yapıldığı tarihe kadar gerekli gördüğü her aşamada bildirimli veya bildirimsiz olarak gerçekleştirebilir.

Yararlanıcı gerçek kişi ise kendisi veya noter onaylı vekâlet belgesine sahip vekili, yararlanıcı tüzel kişi ise tüzel kişiliği yasal olarak temsil ve ilzama yetkili kişi veya kendisinin bulunmadığı durumda tüzel kişiliği yasal olarak temsil ve ilzama yetkili kişinin noter aracılığıyla vekâlet verdiği kişi yerinde kontrol esnasında yatırımın uygulama adresinde bulunmalıdır.

Sözleşmeye göre yararlanıcı harcama kalemlerine ait tutmak zorunda olduğu bilgi, belge ve muhasebe kayıtlarını, IPARD uygunluk kriterleri için destekleyici belgeleri yerinde kontrol sırasında bulundurmak, istenildiğinde göstermek zorundadır.

Yararlanıcı tarafından yapılan yatırım ve harcamalar, sözleşme ve ekleriyle, ÖTP'deki tüm belge, sertifika ve beyanlar ile uyumlu olmalıdır. Örneğin, yararlanıcı tarafından satın alınan bir makinenin markası, modeli, teknik özellikleri, ve fabrika seri numarası ÖTP'deki bilgiler ile uyumlu olmalıdır.

Yararlanıcı sözleşmenin sonuna kadar sözleşmesinde zeyilname yapmadan yatırımında tadilat yapamaz, yatırımını sözleşmede belirtilen amacı dışında kullanamaz.

Yapım İşlerinin Yerinde Kontrolü

Yararlanıcı, sözleşmede bulunan uygun ve uygun olmayan harcamalarda yer alan yapım işlerini sözleşmenin eki olan teknik projelerdeki ölçülere ve teknik özelliklere uygun olarak gerçekleştirmek zorundadır. Yerinde kontrol uzmanları tüm yapım işlerinin ölçülerini, miktarlarını, teknik özelliklerini sözleşme ve eklerine ve yararlanıcının ÖTP'de sunmuş olduğu bilgilere göre kontrol eder.

Yararlanıcı, yapım işleri ile ilgili müteahhit firmanın şantiye defteri, ataşman defteri ve yeşil defteri uygun olarak tutmasını sağlamakla yükümlüdür. Yararlanıcı, müteahhit firmanın bu defterleri tutarken projesinde yer alan ve Sözleşme Ek-2'de belirtilecek olan uygun harcamaların ve uygun olmayan harcamaların kayıtlarını ayrı yerlerde göstermesini sağlamakla yükümlüdür. Ödeme Talep Paketi ile bu defterlerin aslı veya noter onaylı örneği istenecektir.

Yatırım aşağıda belirtilen yapım aşamalarını ve/veya harcamaları içeriyorsa, TKDK, ara dönem yerinde kontroller yapma hakkına sahiptir. Yararlanıcı aşağıdaki yapım aşamalarını ve/veya harcamaları gerçekleştirmeyi planladığı tarihten en az 3 gün önce İl Koordinatörlüğüne bildirmekle yükümlüdür:

- a) Kazı, dolgu, blokaj işleri
- b) Temel kalıp, donatı ve beton işleri
- c) Kat kalıp, donatı ve beton işleri
- d) Elektrik ve mekanik tesisat işleri kurulumu sırasında
- e) Bina yalıtım ve duvar işleri
- f) Çatı ve çatı izolasyon işleri

Yararlanıcı, yapım işlerinin kontrolü için İl Koordinatörlüğü tarafından ara dönem yerinde kontrol yapılması sırasında müteahhit firma adına yapım işlerinden sorumlu olan teknik mesulün kontrole eşlik etmesini sağlayacaktır.

Makine ve Ekipmanların Yerinde Kontrolü

Sözleşme ve eklerindeki uygun harcama ve uygun harcama olmayan makine ve ekipmanların marka, model, teknik özellik, fabrika seri numarası vb. bilgileri ÖTP’de sunulan belgelerle uyumlu olmalı, sözleşmenin eki olan makine yerleşim planına göre kurulmuş olmalı, çalışabilir durumda olmalı ve projesinde belirtilen amaca uygun olarak kullanılmalıdır. Alınan makine ve ekipmanlar kesinlikle ikinci el olmamalıdır.

Makine üzerinde marka, model, teknik özellik, ve fabrika seri numarası bilgilerini içeren bir etiket kesinlikle bulunmalıdır. Bu etiket, makinenin kurulumundan sonra kolayca kontrol edilebilir olmalı ve sözleşmenin sonuna kadar makine üzerinde bulunmalıdır.

Yatırım makine-ekipman alımını içeriyorsa, TKDK ara dönem yerinde kontrol gerçekleştirme hakkına sahiptir. Yararlanıcı İl Koordinatörlüğü tarafından kendisine resmi yazı ile bildirilen makine-ekipmanların kurulumu için planlanan tarihi 3 gün önce İl Koordinatörlüğüne bildirmekle yükümlüdür.

Görünürlük Faaliyetlerinin Yerinde Kontrolü

Görünürlük faaliyetleri, “Görünürlük Rehberi”ne göre yürütülmelidir. Yararlanıcı “Görünürlük Rehberi”nde belirtilen şartları sağlamalıdır.

Bu çerçevede görünürlük için kamu katkısı 20.000 Avro altındaki projeler için poster, 20.000 Avro ile 100.000 Avro arasındaki projeler için levha, 100.000 Avro üzerindeki projeler için ise pano yaptırılarak yatırım faaliyetlerine fiziki olarak başlanan veya yapım işi olmayan yatırımlarda makine-ekipmanın teslim alındığı andan itibaren yatırım alanında rahatlıkla görülebilecek bir yere yerleştirilmiş olmalıdır. Kamu katkısı 100.000 Avro’nun üzerinde olan projeler için gerekli olan pano yatırımın mali kapanışı gerçekleşene kadar yerinde kalmalıdır.

Muhasebe Kayıtlarının ve Diğer Belgelerin Yerinde Kontrolü

TKDK yararlanıcının resmi kayıtlarını (muhasabe kayıtları, inşaat defterleri, belgeler, sertifikalar vb.) denetleme hakkına sahiptir. Vergi dairesine sunulmuş güncel bilanço olmaması halinde, yararlanıcının muhasebecisi tarafından hazırlanmış, imzalanmış ve mühürlenmiş dönemlere göre bilanço, mizan, dönemlere göre gelir tablosu, işletme hesap özeti, müstahsil makbuzları gibi, muhasabe evrakları yerinde kontrol süresince yerinde kontrol uzmanına sunulmalıdır. TKDK yararlanıcının tabi olduğu vergi sınıfına göre resmi muhasabe kayıtları üzerinden yararlanıcının mali sürdürülebilirliğinin analizini yapar. Yapılan mali inceleme sonucu yararlanıcının mali sürdürülebilirliğini koruyamadığının tespit edilmesi durumunda, TKDK sözleşmeyi tek taraflı olarak feshetme, yararlanıcıya daha önce yapılmış bir ödeme var ise ödemeyi geri alma hakkına sahiptir.

Ön Kontrol

Ön Kontrol tüm taksitlere ait ÖTP'ler için isteğe bağlı olmayıp zorunludur. Ön kontrolü yapılmayan projelerin ÖTP'leri kabul edilmeyecektir. Yararlanıcılar; ilgili ÖTP'de yer alan tüm harcamalar (zorunlu **uygun olmayan harcamalar** dahil) tamamlandıktan sonra en geç sözleşmede yer alan ön kontrol talep tarihine kadar TKDK internet sayfasında yer alan “Ön Kontrol Talep Formu”nu doldurarak kuruma sunmalıdır. TKDK, Ön Kontrol talebine 19 takvim günü içerisinde cevap verecektir. TKDK'nın vereceği cevap ödemeye esas teşkil etmeyecek olup, sadece bilgi amaçlıdır.

İlgili ÖTP'de yer alan tüm harcamalar (zorunlu uygun olmayan harcamalar dahil) tamamlandıktan sonra ön kontrol talebinde bulunulabilir. (Tüm binalar tamamlanmış ve tüm makinelerin kurulumu tamamlanmış olmalıdır.)

Yararlanıcı, Ön Kontrol Talep Formu ile birlikte tüm binaların (çevre düzenleme işleri dahil/uygun olmayan zorunlu yapılar dahil) ve makine ekipmanların (uygun olmayan zorunlu makine ekipmanlar dahil) (marka model ve etiketlerini gösteren fotoğraflarla birlikte) tüm açılardan çekilmiş detaylı fotoğraflarını dijital formatta (CD, harici bellek vb.) sunmalıdır.

Yararlanıcı tarafından Ön Kontrol Talep Formu ekinde sunulması gereken dijital kayıtların istenilen formatta olmaması veya projenin ön kontrole uygun olmadığına değerlendirilmesi halinde TKDK ön kontrolü gerçekleştirmeyecektir.

Yararlanıcı sözleşmeye göre sahadaki durumda farklılıklar varsa Ön Kontrol Talep Formunun “Açıklamalar” bölümünde detaylı açıklama ve gerekçe yapmalıdır.

Ödeme

- Ödeme talep paketinin İl Koordinatörlüğüne ve İl İrtibat Ofisine teslim edilmesinden sonra, Kurumun iç prosedürünün tamamlanmasının ardından sözleşmeye göre tahakkuk eden tutar üzerinden taksitler halinde veya defaten yapılır.
- Ödemeler sadece yararlanıcının banka hesabına yapılacaktır. Nakit veya herhangi diğer bir ödeme şekli mümkün değildir.
- TKDK yararlanıcının tedarikçilerine hiç bir şekilde ödeme ya da para transferi yapmayacaktır.

10.2. UYGULAMA SONRASI YERİNDE KONTROLLER

- Uygulama sonrası yerinde kontrolün amacı; fiziki kapanışı (son ödemesi) yapılmış projelerin; TKDK ve yararlanıcı arasında imzalanan sözleşme ve eklerindeki şartların devam edip etmediğini kontrol etmektir.
- Yararlanıcı, proje uygulamasına dair kayıtlarla birlikte ilgili hesapları doğru ve düzenli olarak tutmak ve bunları projesinin tamamlanmasından itibaren en az 5 (beş) yıl süre ile saklamakla yükümlüdür. Uygulama sonrası yerinde kontrollerde, yararlanıcının muhasebecisi her türlü bilgi paylaşımına açık olmalıdır. Ayrıca basit usul ve tevkifata tabi yararlanıcılar için bu dönemde yatırımdaki uygun harcama kalemlerin tümünün hala üstüne kayıtlı olduğunu gösterir muhasebeci ve kendi onaylı bir duran varlık listesi istenmektedir.
- Proje yenilenebilir enerji yatırımı içeriyorsa, başvuru sahibi izleme dönemi boyunca “Lisanssız Elektrik Üreticileri İçin Dağıtım Sistem Kullanım Anlaşması”na sahip olacak ve talep edilmesi durumunda Kuruma sunacaktır.
- Yararlanıcı, beş yıllık süre içinde her yıl, sigorta poliçesini İl Koordinatörlüğüne ve İl İrtibat Ofisine sunacaktır. TKDK, 5 yıllık süre içerisinde farklı zamanlarda desteklenen projenin yerinde kontrollerini gerçekleştirir.

10.3. YÜKÜMLÜLÜKLERİN YERİNE GETİRİLEMEMESİ

Yararlanıcının yatırımı sözleşmede taahhüt ettiği ve üzerinde mutabık kalındığı şekilde uygulamaması halinde, TKDK

- Ödemeleri durdurma ve/veya sözleşmeyi feshetme,
- Destek tutarını azaltma,
- Ödenen tutarların yasal faizi %25 fazlası (Cezai Müeyyide) ile birlikte tamamen geri ödenmesi için geri alım prosedürünü başlatma hakkını saklı tutar.

Yukarıda belirtilen durumlarda başvuru sahibi hiçbir hak iddia etmeyeceğini kabul eder.

11

PROJENİN YERİNDE KONTROLLERİ İLE İLGİLİ GENEL HÜKÜMLER

Başvuru sahibi/yararlanıcı, IPARD Programı çerçevesinde, yatırımın uygulama öncesi ve uygulama sonrası yerinde kontrolünün yapılmasına izin vermekle yükümlü gerçek ya da tüzel kişidir.

11.1. KONTROL EDİLEN KİŞİNİN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Kontrol Edilen Kişinin Hakları

Kontrol edilen, aşağıda belirtilen haklara sahiptir:

- Yerinde kontrol uzmanlarından (YKU) “Yerinde Kontrol Görevlendirme ve Yetki Belgeleri”ni sunmalarını istemek.
- YKU'lardan gerçekleştirilen kontrole ilişkin “Yerinde Kontroller İçin Kontrol Listesi”nin Yerinde Kontrol özet sayfası’nın bir nüshasını istemek.
- Kontrol edilen kişiler ve çalışanları, sadece yapacakları işbirliği güvenliklerini tehlikeye soktuğunda veya kendilerini herhangi bir yönetmeliği, kanunu ihlal etme riskini ortaya çıkardığında ya da kanunda belirtilen gizlilik taahhüdünü ihlal etmelerine yol açabilecek durumlarda, etkili işbirliği sağlamaktan muaf tutulurlar.
- Yerinde kontroller ile ilgili varsa şikâyetlerini bildirmek.
- Kendisinin katılamadığı durumda, yerine yerinde kontroller sırasında hazır bulunmak üzere noter onaylı vekâlet belgesine sahip vekil tayin etmek.
- Yerinde kontrol bulguları ile ilgili varsa, itirazda bulunmak.

Yararlanıcı, transfer tebligatı ile birlikte kendisine ulaşan kesintiler tablosunun yapım işleri için detayını “Yararlanıcı Bilgilendirme Dokümanı”ndan görebilir. İtirazlar bu tablo incelenerek hangi poza ve miktara itiraz edildiğini gösterecek detayda olmalı ve destekleyici doküman, fotoğraf vs. ile kanıtlanmalıdır.

Kontrol Edilen Kişinin Yükümlülükleri

- Kontrolün gerçekleştirilebilmesi için gerekli koşulları sağlamak (güvenlik tedbirlerini almak vb.), kontrol sırasında bulunmak ya da noter onaylı vekâlet belgesine sahip vekilini bulundurmak, kontrolün işleyişini tehlikeye atabilecek her türlü davranıştan kaçınmak.
- YKU'lara kontrol edilen yer ve ekipman ile ilgili güvenlik düzenlemeleri hakkında bilgi vermek.
- İstendiği takdirde, proje kapsamında yapılan kontrollerle ilgili her türlü bilgi ve belgeyi YKU'lara sunmak.
- Yerinde kontrol ekibinin; araziye, ilgili her türlü uygulama binasına ve bölümlerine, yer ve araçlar ile hesap dokümanlarına, kayıtlara, bilgilere ve iletişim araçlarına ya da diğer aletlere erişimine izin vermek. Bu yükümlülük, kontrol edilen kişi tarafından her türlü iş etkinliği için kullanılan, ilgili yerlerdeki belgeler için de geçerlidir.

Yararlanıcı, proje uygulama süresi ve takip eden 5 (beş) yıllık uygulama sonrası dönem boyunca kendisine sağlanmış taşınır ve taşınmazları sözleşme amaç ve kapsamına uygun şekilde aktif olarak kullanmakla, ayrıca ilgili taşınırıların ve taşınmazların mülkiyetini ve kullanım amacını değiştirmemekle yükümlüdür. Söz konusu taşınır ve taşınmazlar yukarıda belirtilen süre içerisinde proje uygulama adresinde kalacaktır.

11.2. TKDK’NIN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

YKU’lar yerinde kontrolleri gerçekleştiren TKDK’nın çalışanlarıdır.

TKDK Yerinde Kontrol Uzmanlarının Yetkileri

- Proje ile ilgili; araziye, her türlü uygulama binasına ve bölümlerine, yer ve araçlara başvuru sahibi/yararlanıcı ile birlikte girmek.
- Araziye, ilgili her türlü uygulama binasına ve bölümlerine, yer ve araçlar ile hesap dokümanlarına, kayıtlara, bilgilere ve iletişim araçlarına ya da diğer aletlere erişmek. Bu hak kontrol edilen kişi tarafından her türlü iş etkinliği için kullanılan, ilgili yerlerdeki belgeler için de geçerlidir.
- Başvuru sahibinden/yararlanıcıdan kontrol için gerekli dokümanları, örnekleri, materyalleri, teknolojileri ve alet ekipmanları istemek.
- Tespit edilen eksikliklerin nedenleri de dâhil olmak üzere her türlü açıklama ve bilginin sunulmasını istemek.
- Kontroller sırasında elde ettiği bulguları ve deneyimleri desteklemek/doğrulamak/kanıtlamak için her türlü araçtan yararlanmak.
- Başvuru sahibi/yararlanıcı ve çalışanlarından kontrolü tehlikeye atabilecek her türlü davranıştan kaçınmalarını istemek.
- Çıkar çatışması, yakınlık/akrabalık, husumet, hava ve yol koşulları, güvenlik (terör, vb.), başvuru sahibinin/yararlanıcının veya vekilinin yatırım adresinde bulunmaması gibi engelleyici durumlar söz konusu olduğunda yerinde kontrol yapmamak.

TKDK Yerinde Kontrol Uzmanlarının Yükümlülükleri

- a) Yerinde kontrol aktiviteleri ile ilgili Ulusal mevzuatı ve AB mevzuatlarını uygulamak.
- b) Kontrol edilen kişilerin yasalarla korunan haklarına ve haklı menfaatlerine saygı göstermek.
- c) Her kontrolden önce İl Koordinatörlükleri ya da TKDK Merkezi tarafından verilmiş olan “Yerinde Kontrol Görevlendirme ve Yetki Belgesi”ni başvuru sahibine/yararlanıcıya sunmak.
- d) Kontrol edilen kişinin mülkündeki güvenlik düzenlemelerine uygun hareket etmek. Kontrolün yapılamayacağı bir durum ortaya çıktığında kontrolü gerçekleştirmemek.
- e) Projenin başlamasına ilişkin bazı bilgileri gizli tutmak; bununla birlikte, bu hüküm bazı bilgileri özel düzenlemelere göre rapor etme yükümlülüğünü etkilemez.
- f) Kontrol edilen yer ile ilgili elde edilen bulgu ve deneyimleri desteklemek/doğrulamak/kanıtlamak için her türlü araçtan yararlanmak.
- g) Dokümanları hırsızlığa, nitelik bozulmasına ya da değiştirilmeye karşı güvence altına almak.
- h) Kontrol edeceği kişiler ile çıkar çatışması, yakınlık/akrabalık, husumet durumunun olması gibi durumlarda yerlerine başka bir uzmanın görevlendirilmesini ve yerinde kontrol planının da buna göre yeniden düzenlenmesini sağlamak üzere konuyu İl Koordinatörlüğü’nde YKBA’ya, Merkezde KYKU’ya bildirmek.
- i) Yerinde kontrole bildirim yapılarak gidilecekse başvuru sahibini/yararlanıcıyı yerinde kontrolün tarih ve saati hakkında bilgilendirmek.
- j) Yerinde Kontrol Özet sayfasının bir nüshasını yerinde kontrolün sonunda başvuru sahibi/yararlanıcıya vermek.

Yerinde kontrol özeti kısmında yer alan yerinde kontrol bulguları yerinde kontrol sonucunun pozitif veya negatif olması ile ilgili değildir, sadece bulguları başvuru sahibi/yararlanıcı ile paylaşmayı amaçlar. Son rapor ofiste değerlendirmenin tamamlanması sonucunda oluşturulacaktır.

12

SAĞLAM MALİ YÖNETİM PRENSİPLERİNE UYUM VE ÖZGÜNLÜK

IPARD Programı kapsamında destek almak amacıyla yapılacak yatırımlara ilişkin hazırlanacak projelerde; “Sağlam Mali Yönetim Prensiplerine” uyulması, AB ve ulusal kaynakların uygun ve etkin kullanılması, yatırım kapsamında planlanan tüm satın alımların ve yatırımın bütçelendirilmesi aşamasında gerçekleştirilecek tüm faaliyetlerin bu çerçevede gerçekçi, hesap verilebilir gerekçelere dayandırılması esastır. Ayrıca özellikle bütçelendirme aşamasında Sağlam Mali Yönetim Prensiplerine uyumun yanında, adi rekabet, fırsat eşitliği ve şeffaflık gibi hususlar da göz önüne alınmalı ve satın alımlar ile ilgili faaliyetler piyasa koşullarına uygun olmalıdır.

Yapılacak yatırımlar ile ilgili hazırlanacak projeler ve iş planları, IPARD Programının genel amaçları, yatırım yapılacak tedbirin özel amaçları ve yatırım yapılacak sektörün gereklilikleri doğrultusunda özgün olmalı, benzer ve kopya projelerden kaçınılmalıdır.

Yatırım bütçelendirilmesi aşamasında; AB kaynaklarının ve Ulusal kaynakların uygun ve etkin kullanımının olumsuz etkileyecek, IPARD programı ve yatırımın amaçlarını zedeleyecek manipülasyonların veya bu yönde yapılan girişimlerin bir parçası olunmamalıdır. Bu çerçevede yatırımın bütçelendirilmesi aşamasında, teklif daveti gönderilecek ve seçilecek tedarikçilerin/yüklenicilerin belirlenmesinde bu girişimlere karşı dikkatli olunmalıdır.

Başvuru sahipleri, IPARD Programı kapsamında yapacakları yatırımlarda, gerek projelerin hazırlığı ve bütçelendirilmesinde, gerekse yatırımın uygulama dönemi ve sonrasında yapacakları faaliyetlerde; yukarıda belirtilen hususlara uymalı, bu hususları zedeleyecek kasıtlı girişimler ve manipülasyonlardan kaçınılmalıdırlar.

TKDK tarafından yapılacak değerlendirmelerde, yatırımların, IPARD Programında belirtilen amaç ve uygunluk kriterlerini karşılamasının yanında, sağlam mali yönetim prensiplerine uygunluğu ve özgünlüğü kontrol edilecektir. TKDK bu hususları zedeleyecek, AB kaynaklarının ve ulusal kaynakların etkinliğini olumsuz etkileyecek yönlendirmeler veya bu yönde yapılacak girişimlerin önlenmesine yönelik tedbirler alacaktır. Bu kapsamda özellikle; hazırlanan projelerin özgünlüğü, destek kapsamında satın alınması planlanan harcama kalemlerinin gerekçeleri, nasıl ve nereden temin edilecekleri ile ilgili konular detaylı olarak incelenecektir.

Yapılacak kontrol ve incelemeler sonucunda, yukarıda bahsedilen hususları zedeleyecek kasıtlı girişim ve faaliyetler tespit edildiği takdirde, TKDK bu başvuruları reddetme, başvuru sahipleri hakkında yasal işlem başlatma hakkına sahiptir. Başvuru sahipleri; gerek projelerini hazırlama, yatırımlarını bütçelendirme, hizmet alacağı danışman firmaları ve tedarikçileri/yüklenicileri belirleme, tekliflerini alma aşamasında, gerekse TKDK ile sözleşme imzalama sonrası yatırımın uygulama ve faaliyet döneminde yapacakları faaliyetlerinde bu hususlara dikkat etmelidir.

Başvuru sahipleri, projenin hazırlanma ve uygulanmasından doğrudan sorumlu olup TKDK’nın tek muhatabıdır. Başvuru çağrısı boyunca tüm resmi açıklamalar ve talep edilen bilgiler TKDK tarafından sağlanacaktır. Bu kapsamda, TKDK internet adresinde (www.tkd.gov.tr) yayımlanmayan veya TKDK tarafından hazırlanan rehberlerde yer almayan hiç bir bilgi başvuru sahipleri ve TKDK için bağlayıcı nitelik taşımamaktadır.

13

USULSÜZLÜK VE DOLANDIRICILIK

Başvuru sahipleri yapacakları yatırımlarda, bu rehberde yer alan koşul ve kurallara uymalı, projenin hazırlığı ve bütçelendirilmesinde; usulsüzlük ve dolandırıcılık kapsamına giren faaliyetlerden kaçınmalıdırlar. Bu rehberde belirtilen hususlar, IPARD programı kapsamında destek amacıyla sunulacak başvurular ve başvuru sahipleri için bağlayıcı nitelik taşımakta olup bu rehberde belirtilen hususlara uyulmaması durumunda, değerlendirme sonucuna göre TKDK bu başvuruları reddetme, başvuru sahipleri hakkında yasal işlem başlatma hakkına sahiptir.

IPA Çerçeve Anlaşmasının 51/5. Maddesine göre; aşağıdaki tanımlar geçerlidir:

Hata: IPARD III yararlanıcısı veya IPARD III yardım alıcısı tarafından kasıt olmadan işlenen yazım hataları ve teknik hatalar anlamına gelir.

Usulsüzlük: Mali hususlardan sorumlu bir şahsın, Birlik genel bütçesine gerekçesiz bir harcama kalemini eklemek suretiyle Birlik genel bütçesine zarar veren veya verebilecek bir fiil ya da ihmalden kaynaklanan, geçerli kuralların ve sözleşmelerin herhangi bir hükmünün ihlali anlamına gelir.

Dolandırıcılık: Birliğin genel bütçesinden veya Avrupa Birliği tarafından veya Birlik namına yönetilen bütçelerden fonların hatalı tahsis edilmesi veya gerekçesiz serbest bırakılmaması sonucunu doğuran sahte, gerçek dışı veya eksik ifadelerin veya belgelerin kullanılmasıyla ya da sunulması; aynı etkiyi doğuracak belirli bir yükümlülüğün ihlal edilmesi suretiyle bilginin gizlenmesi; bu tür fonların verilme amaçları dışında başka amaçlara yönelik olarak yanlış kullanılması ile ilgili olarak yapılan tüm kasıtlı eylem veya ihmaller anlamına gelmektedir.

Aktif yolsuzluk: Bir kamu görevlisinin Birliğin mali çıkarlarına zarar verecek veya zarar verme potansiyeli taşıyacak şekilde görevini kötüye kullanma veya görevin gereklerini yerine getirmekten kaçınacak şekilde davranması için, doğrudan ya da bir aracı vasıtasıyla bu görevliye veya bu görevli namına üçüncü bir kişiye menfaat sağlamaya veya menfaat sağlama vaadine yönelik kasti hareketi ifade eder.

Pasif yolsuzluk: Bir kamu görevlisinin, Birliğin mali çıkarlarına zarar verecek veya zarar verme potansiyeli taşıyacak şekilde görevini kötüye kullanmak veya görevinin gereklerini yerine getirmekten kaçınacak şekilde davranmak için, doğrudan veya bir aracı vasıtasıyla kendisi veya bir üçüncü kişi için kasti olarak menfaat temin veya talep etmesi ya da menfaat sağlama vaadini kabul etmesidir. Bu maddedeki tanımlar Türk Ceza Kanununa yeni suç türleri eklenmesi veya kanundaki suç türlerinin değiştirilmesi şeklinde yorumlanmamalıdır.

Usulsüzlük Yönetimi ulusal bütçe açısından da uygulanır.

Bütün usulsüzlükler dolandırıcılık değildir; ancak bütün dolandırıcılıklar usulsüzlüktür.

Usulsüzlük ya da dolandırıcılık şüphesi olan durumlarda TKDK vakayı değerlendirir ve ödeme işlemlerini durdurabilir.

Usulsüzlüğün sonuçları ve yaptırımları şüpheli dolandırıcılık ve dolandırıcılığın sonuç ve yaptırımlarından farklıdır. Usulsüzlüğün kapsamına göre, usulsüzlüğün türü ve projeye etkisi, sonuçları ve yaptırımları değişmektedir.

Kırmızı Liste, haklarında TKDK tarafından “şüpheli dolandırıcılık” kararı verilen yararlanıcı ve başvuru sahiplerine ilişkin bilgilerin yer aldığı listedir.

Aşağıda belirtilen ilgili kişiler kırmızı listeye alınır:

Gerçek kişiler için: Başvuru sahibi/yararlanıcı

Tüzel kişiler için:

- Şirketi temsil ve ilzama yetkili kişi(ler)
- Şahıs şirketi ise tüm hissedarlar
- Sermaye şirketi ise çoğunluk hisseye sahip olan hissedarlar

Bu kişiler hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur. Aynı zamanda bu kişi başvuru sahibi ise başvurusu reddedilir; yararlanıcı ise sözleşmesi askıya alınır ve kendisine ödeme yapılmaz. Savcı, kişi hakkında dava açar ve yararlanıcı aleyhine mahkeme kararı kesinleşirse yararlanıcının sözleşmesi feshedilir; dava açmazsa sözleşme ve ödemeye devam edilir.

Hakkında dava açılan ve dava aleyhine sonuçlanıp, suçlu olduğu mahkeme kararı ile kesinleşen başvuru sahibi/yararlanıcı kara listeye alınır. Savcının hakkında takipsizlik kararı verip dava açmadığı yahut hakkında dava açılıp da mahkeme kararı lehine kesinleşen başvuru sahibi/yararlanıcı kırmızı listeden çıkarılır.

Kırmızı Liste’de yer alan yararlanıcı/başvuru sahibi TKDK’ya başka bir proje sunarsa, yeni sunduğu yatırıma ilişkin yapılan iş planı analizinin başında (-60) puan alır.

TKDK tarafından, Kırmızı Liste'ye alınan ve kırmızı listeden çıkarılan kişilere bu durumun doğuracağı sonuçları da içeren bir bildirim mektubu hazırlanır, KEP adresine gönderilir.

Kara Liste, hakkında dava açılan ve dava aleyhine sonuçlanıp suçlu olduğu mahkeme kararı ile kesinleşen başvuru sahibi/yararlanıcı kara listeye alınır.

Aşağıda belirtilen ilgili kişiler kara listeye alınır:

Gerçek kişiler için: Başvuru sahibi/ yararlanıcı

Tüzel kişiler için:

- Şirketi temsil ve ilzama yetkili kişi(ler)
- Şahıs şirketi ise tüm hissedarlar
- Sermaye şirketi ise çoğunluk hisseye sahip olan hissedarlar

Kara Liste'de yer alan kişiler IPARD fonlarından men edilir ve tekrar başvuru yapmak istediklerinde başvuruları kabul edilmez.

TKDK tarafından, Kara Liste'ye alınan kişilere bu durumun doğuracağı sonuçları da içeren bir bildirim mektubu hazırlanır, KEP adresine gönderilir.

Kırmızı Liste ve Kara Liste ile ilgili süreç ve sonuçlar (cezai işlemler hariç) aynı zamanda yararlanıcı ya da başvuru sahibi olan tüzel kişilik için de geçerli olacaktır.

14

BİLGİ TALEPLERİ, ŞİKÂyet VE İTİRAZLAR

14.1. BİLGİ TALEPLERİ

Bilgi talepleri; IPARD Programı, program dâhilinde verilecek destekler ve destek koşulları; uygulanacak projeler, başvuru paketi ve başvuru çağrısı süreci hakkında olmalıdır.

TKDK personelinin başvuru sahibine başvuru formu ve eklerinin, iş planı, teknik proje veya diğer gerekli belge ve dokümanların, hazırlanmasına ve doldurulmasına ilişkin yardımda bulunmaları kesinlikle yasaktır. (Hangi yatırımı yapmanın daha iyi olacağı/başvuru paketinin/iş planının/teknik projenin doldurulması gibi yardım talepleri cevaplandırılmayacaktır.) Bu tür destek ve/veya bilgilendirmeler hiçbir TKDK personeli tarafından yapılamaz.

Başvuru öncesi ve sözleşme sonrası dönemlerdeki bilgi talepleri, her İl Koordinatörlüğü veya İl İrtibat Ofisi bünyesinde kurulmuş bulunan Yardım Masası'na şahsen başvuru yolu ile veya resmi yazı, faks ve Kurum resmi internet sayfasındaki "Yardım Masası" uygulaması veya info@tkdk.gov.tr aracılığıyla iletilir.

Ayrıca on-line başvuru aşamasında sorun yaşanması durumunda, onlinebasvuru.tdk.gov.tr adresinde yer alan başvuru sayfasından da yardım talepleri iletilir.

Bunun yanı sıra, Türkiye'nin her yerinden ulaşılabilir olan 444 85 35 no'lu telefon hattı, sorularını telefon vasıtasıyla yöneltmek isteyen soru sahipleri için mesai saatleri içinde faal durumdadır.

Soru sahipleri sorularının cevaplarını anında alabilmektedirler. Ancak detaylı çalışma gereken durumlarda cevap, 15 (on beş) iş günü içerisinde başvuru sahibine talep etmiş olduğu iletişim kanalı üzerinden iletilmektedir. Cevabın hazırlanma süresinin 15 iş gününü aşması durumunda; hangi hallerde sürenin uzadığı, Bilgi Edinme Kanunu'na dayanarak gerekçelendirilmekte ve soru sahipleri 30 günü aşmamak kaydıyla en kısa zamanda cevap alacaklarına dair bilgilendirilmektedir.

14.2. ŞİKÂyetLER

IPARD Programı süresince, başvuru sahipleri / yararlanıcılar TKDK'nın uygulamaları ve personelin davranışlarıyla ilgili her türlü sorun ve şikâyetlerini dile getirme hakkına sahiptirler.

Şikâyetler, TKDK İl Koordinatörlüklerine, İl İrtibat Ofislerine ve Merkezine; kişisel başvuru, telefonla bildirim, yazılı bildirim (dilekçe, faks, e-posta), Kurum resmi web sitesindeki "şikâyet" uygulaması ve/veya şikâyet kutusu aracılığı ile yapılabilir.

Şikâyet Kutuları Merkez ve İl Koordinatörlüklerinin hizmet binalarında, bina girişlerinde bulunur. Şikâyet sahipleri şikâyetlerini şikâyet kutularının yanında mevcut olan formları doldurarak iletebilir.

Bunun yanı sıra, Türkiye'nin her yerinden ulaşılabilir olan 444 85 35 no'lu telefon hattı, şikâyetlerini telefon vasıtasıyla yöneltmek isteyen şikâyet sahipleri için mesai saatleri içinde faal durumdadır. 444 85 35 no'lu hatta yapılan başvurular şikâyet sahibinin başvuru yaptığı veya başvuru yapmayı planladığı İl Koordinatörlüklerine yönlendirilmekte ve

yapılan tüm görüşmeler otomatik olarak kayıt altına alınmaktadır. Kurum, telefon ile bildirimlerde şikâyet sahibinden şikâyetini yazılı olarak sunmasını da isteyebilir.

Tüm şikâyetlerde, şikâyet sahibinin kimlik ve iletişim bilgilerinin yer alması zorunludur. TKDK, kimlik ve iletişim bilgilerinin olmadığı durumlarda şikâyetler hakkında değerlendirme/inceleme yapmama hakkına sahiptir. Şikâyet sahibinin kimliği, şikâyet sahibi ile şikâyeti alan uzman arasında gizli tutulur. Gizlilik, ancak şikâyet ile ilgili yasal bir süreç başlarsa bozulur.

TKDK, en geç 30 gün içerisinde şikâyeti değerlendirerek talep etmesi halinde sonucu şikâyet sahibine iletir.

Bununla birlikte, 444 85 35 nolu telefon hattı, IPARD Programı süresince, yararlanıcılar ve uygulamakta oldukları proje hakkında usulsüzlük şüphesi ihbarlarının bildirilmesi için de kullanıma açıktır. İhbarlar için 444 85 35 nolu telefon hattı mesai saatleri içinde faal durumdadır. Usulsüzlük şüphesi ihbarına ilişkin yapılan görüşmeler otomatik olarak kayıt altına alınmaktadır. İhbarlarda, ihbar sahibinin kimlik ve iletişim bilgilerinin yer alması zorunlu değildir. Kimlik bilgileri verilmesi halinde ise bu bilgiler (yasal süreç hariç) Kurum tarafından hiçbir şekilde ifşa edilmeyecektir. Kurum, telefon ile bildirimlerde şikâyet sahibinden şikâyetini yazılı olarak sunmasını da isteyebilir.

14.3. İTİRAZLAR

Başvuru sahibi/yararlanıcılar TKDK'nın projeleri üzerinde yapmış olduğu iş ve işlemlere itiraz edebilirler. İtiraz, projelerin değerlendirilmesi ve seçimi, sözleşme işlemleri, ödemeler ve yerinde kontrol sonuçları gibi işlemlere karşı yapılabilir.

Başvuru sahiplerinin/yararlanıcıların itiraza konu dokümanın tebliğ edilmesini takiben 10 (on) gün süreyle yazılı olarak itirazda bulunma hakları vardır. İtiraz dilekçeleri, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun (TKDK) ilgili İl Koordinatörlüğü/ İl İrtibat Ofisi ya da Merkezine elden, Acele Posta Servisi (APS) ya da iadeli taahhütlü posta yoluyla sunulabilir. İtiraz posta yoluyla sunulacaksa 10. günün akşamına kadar postaya verilmelidir. Olası itirazlar, TKDK'nın yasal düzenlemeleri ve prosedürleri çerçevesinde değerlendirilecek, İl Koordinatörlüğü, İl İrtibat Ofisi ya da Merkeze sunulmasını takiben 15 iş günü içerisinde karara bağlanacak ve buna göre başvuru sahibine bilgi verilecektir. Ancak, birden fazla birimi ilgilendiren itirazlarda, bu süre 30 iş gününe kadar uzayabilir. Bu durumda 15. iş gününe kadar TKDK tarafından, söz konusu değerlendirme sürecinin uzamasına dair başvuru sahibine bir resmi yazı gönderilecektir. İtiraz posta yoluyla sunulursa, TKDK'nın değerlendirme süresi itirazın İl Koordinatörlüğü/İl İrtibat Ofisi ya da Merkeze ulaşması ile başlar.

TKDK'nın, yapılan itirazın değerlendirilmesi sonunda vereceği karar nihaidir.

Projenin reddi ya da uygun harcamalardaki kesintilere ilişkin itirazlarda; iş ve işlemlerin tesis edildiği tarihteki durumu değiştirmeye yönelik sunulan bilgi, belge ve proje çizimleri itiraz değerlendirilmesinde dikkate alınmayacaktır.

15

GÖRÜNÜRLÜK

Görünürlük faaliyetleri, bu rehberin ekinde yer alan ve TKDK'nın www.tkd.gov.tr web adresinde yayımlanan "Görünürlük Rehberi"ne göre yürütülmelidir.

Başvuru sahibi "Görünürlük Rehberi"nde belirtilen şartları sağlamalı ve görünürlük için mutlaka bütçe ayırmalıdır. Görünürlük için bütçe tahsis etmeyen yatırımlar uygun değildir.

Bu çerçevede görünürlük için; kamu katkısı 20.000 Avro altındaki projeler için poster, 20.000 Avro ile 100.000 Avro arasındaki projeler için levha, 100.000 Avro üzerindeki projeler için ise pano yaptırılarak yatırım faaliyetlerine fiziki olarak başlanan veya yapım işi olmayan yatırımlarda makine-ekipmanın teslim alındığı andan itibaren yatırım alanında rahatlıkla görülebilecek bir yere yerleştirilmiş olmalıdır. Kamu katkısı 100.000 Avro'nun üzerinde olan projeler için gerekli olan pano yatırımın mali kapanışı gerçekleşene kadar yerinde kalmalıdır.

Yatırımların taksitlendirilmesi durumunda, görünürlük alımına ilişkin ödeme son taksitte talep edilmelidir.

Projenin uygulanması sırasında, faydalanıcı bir web sitesi mevcut ise aldığı IPARD desteği hakkında, web sitesinde, yatırımın kısa bir tanımını sunarak ve projenin gerekliliklerini vurgulayarak kamuoyunu bilgilendirecektir.

16

KAYITLI ELEKTRONİK POSTA KULLANIMI

Başvuru sahibi, TKDK tarafından başvuru sahibine gönderilmek üzere düzenlenen her türlü belgenin bildiriminin başvuru formunda belirtilen ve başvuru sahibi adına alınmış Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) adresine yapılacağını kabul etmekle birlikte; KEP adresini yasal düzenlemeler uyarınca düzenli şekilde kontrol etmekle ve KEP adresini başvuru süreci dahil olmak üzere tüm proje uygulama ve uygulama sonrası dönemi (sözleşme dönemi) süresince erişime açık ve gerekli posta alacak büyüklükte elektronik alanı bulunduracak halde tutmakla ve KEP rehberine kaydolmakla yükümlüdür. Başvuru sahibi tüzel kişi ise; temsil ve ilzama yetkili kişi/kişilerin tüzel kişinin KEP adresine erişebilme yetkisi olmalıdır.

TKDK tarafından gönderilen belgelerin başvuru sahibi tarafından zamanında okunmaması ya da belgelerin sistemden kaynaklı/sehven silinmesi yahut evraklara mevzuatta yer alan haller haricinde herhangi bir şekilde ulaşılmaması hallerinde TKDK'nın herhangi bir sorumluluğu olmayacaktır. TKDK tarafından başvuru sahibine yapılacak bildirimler aynı gün içerisinde okunduğunda okunma tarihi tebliğ tarihi sayılacaktır. Ancak, TKDK tarafından başvuru sahibine yapılacak bildirimler başvuru sahibi tarafından aynı gün okunmazsa; bildirimin KEP adresine düşme tarihinden sonraki iş günü başvuru sahibine ulaştığı, okunduğu ve tebliğ edildiği tarih kabul edilecektir. KEP adresi yalnızca TKDK tarafından gönderilecek yazı ve bildirimlerde başvuru ve sözleşme dönemi boyunca kullanılacaktır. Başvuru sahibi tarafından TKDK'ya yapılacak bildirimler ve yazılar iadeli taahhütlü posta yoluyla ya da elden teslim edilecektir. KEP erişim sağlayıcısının verilecek zaman damgası tebliğ tarihi açısından delil niteliği taşıyacaktır.

81 ilde
işretim, yatırım, istihdam.

Yukarı Bahçelievler Mahallesi Wilhelm Thomsen Caddesi No: 7 Çankaya, Ankara

444 8 535

www.tkd.gov.tr

Tüm hakları Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumuna aittir. İzinsiz çoğaltılamaz. Parayla satılamaz.
Avrupa Komisyonu bu yayının içeriğinden sorumlu değildir.

Bu kitapçıkta yer alan bilgilerin güncel haline www.tkd.gov.tr adresinden ulaşabilirsiniz.
Ayrıntılı bilgi için; İl Koordinatörlüklerimiz/İl İrtibat Ofisleri ile yüz yüze görüşebilir; 444 85 35 No.lu Yardım Masası Telefon Hattı'nı arayabilirsiniz.